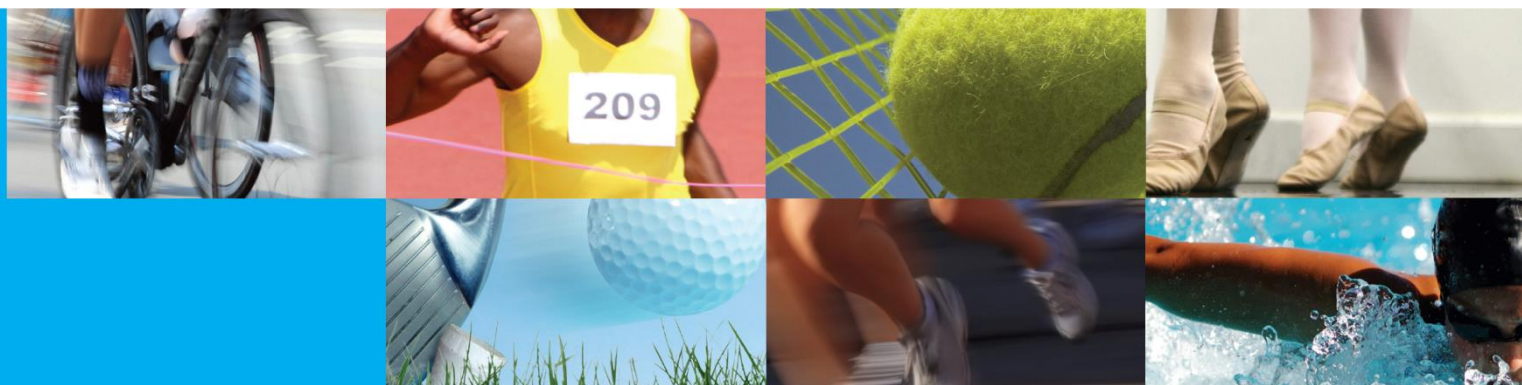

Capaciteit Binnensport Utrecht

Karin Wezenberg-Hoenderkamp

M.m.v. Niels Reijgersberg

Capaciteit Binnensport Utrecht

december 2014

in opdracht van de Gemeente Utrecht

Karin Wezenberg–Hoenderkamp
M.m.v. Niels Reijgersberg

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
+31 (0)30 721 02 20 | www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl | [@mulierinstituut](https://www.mulierinstituut.nl)*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Onderzoeksvragen	7
1.3	Werkwijze	7
1.4	Leeswijzer	8
2.	Onderzoeksmethode	9
3.	Bezetting binnensportaccommodaties	11
3.1	Algemeen	11
3.2	Sporthallen	17
3.3	Sportzalen	23
3.4	Gymzalen	27
3.5	Conclusies	31
4.	Sport- en beweegaanbod	33
4.1	Sportaanbod naar type locatie	33
4.2	Conclusies	35
5.	Spreiding sportaccommodaties	37
5.1	Aanbod sportaccommodaties	37
5.2	Afstandsanalyse sporthallen	38
5.3	Sportruimte per wijk	39
5.4	Conclusies	40
6.	Sportdeelname binnensporten	41
6.1	Ledenstops en/of wachtlijsten	41
6.2	Trends in sportdeelname verschillende sporten	42
6.3	Conclusies	44
7.	Toekomstige behoefte aan binnensportaccommodaties	47
7.1	Bevolkingsprognose	47
7.2	Leerlingprognose	48
7.3	Behoefteberekening op basis van planologische kentallen	49
7.4	Conclusies	50
8.	Interviews	53
9.	Conclusies	59
	Bijlage 1 Tabellen	63
	Bijlage 2 Bezetting per accommodatie, per maand	69
	Bijlage 3 Sportaanbod per sportaccommodatie	71

Bijlage 4 Betrokken personen en organisaties	73
Bijlage 5 Locaties voor binnensport en onderwijs per wijk	75

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In navolging van het in 2013 opgestelde huisvestingsplan voor de veldsport (2014 - 2020) gaat de gemeente Utrecht nu een meerjarenhuisvestingsplan voor de binnensport opstellen. Als input voor dit huisvestingsplan heeft de gemeente behoefte aan inzicht in het huidige en verwachte toekomstige gebruik van binnensportaccommodaties, het aanbod aan beweeg- en sportactiviteiten en de spreiding hiervan over de gemeente. Met de uitkomsten van het onderzoek zal de gemeente in gesprek gaan met vertegenwoordigers uit de Utrechtse sportwereld om vervolgens te bepalen of en hoe de beschikbare capaciteit aan binnensportaccommodaties efficiënter, effectiever en flexibeler ingezet kan worden.

1.2 Onderzoeksvragen

De volgende onderzoeksvragen staan centraal in het onderzoek:

1. Wat is de bezetting van de sporthallen, sportzalen en gymzalen in de gemeente, uitgesplitst naar piek- en daluren en maanden (i.v.m. seizoensgebruik) vanuit de gebruikersgroepen onderwijs, sport (georganiseerd en ongeorganiseerd) en overig?
2. Welke sporten en beweegactiviteiten worden op de binnensportaccommodaties aangeboden?
3. Hoe is de ruimtelijke spreiding van het binnensportaanbod over Utrecht en de Utrechtse wijken?
4. In hoeverre hebben sportverenigingen ledenstops en/of wachtlijsten door gebrek aan capaciteit van binnensportaccommodaties?
5. In hoeverre zijn er trends zichtbaar in de deelname aan verschillende binnensporten in de gemeente?
6. Wat is de toekomstige behoefte aan binnensportaccommodaties, rekening houdend met bevolkingsprognoses, leerlingprognoses en trends in sportdeelname?

1.3 Werkwijze

Om de eerste twee onderzoeksvragen te beantwoorden maken we gebruik van de verhuuroverzichten van de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO). Deze verhuuroverzichten bevatten per binnensportaccommodatie (sporthal, sportzaal of gymzaal) het aantal verhuurde uren per dag, type gebruiker en type sport of activiteit. De overzichten zijn tot op maandniveau beschikbaar.

Om de ruimtelijke spreiding van het binnensportaanbod in kaart te brengen hebben we per wijk de accommodaties letterlijk op kaart gezet en vervolgens twee ruimtelijke analyses uitgevoerd:

1. een afstandsanalyse voor sporthallen, waarbij per wijk is bepaald wat de gemiddelde afstand is naar de dichtstbijzijnde sporthal
2. een berekening van het aantal vierkante meter sportruimte (sporthal, sportzaal en gymzaal) per inwoner per wijk.

De resultaten van de eerste drie onderzoeksvragen zijn in een bijeenkomst met de klankbordgroep (zie bijlage 4 voor een overzicht van de leden van de klankbordgroep) gepresenteerd en besproken. De opmerkingen die hierbij zijn gemaakt, zijn meegenomen in de verdere verwerking van de gegevens.

Om onderzoeksvraag 4 te beantwoorden zijn interviews gehouden met de VSU, Harten voor Sport, een buurtsportcoach (Overvecht), de zaalverdelingscommissie, twee eigenaren van particuliere sporthallen en twee gebruikers (particuliere huurder en korfbalvereniging)¹. Tijdens deze interviews hebben we ook de resultaten van onderzoeksvragen 1, 2 en 3 besproken en gevraagd in hoeverre deze herkend worden. Ook is aan deze partijen gevraagd welke trends in sportdeelname zij zien in Utrecht. Deze laatste informatie is, samen met historische ledenaantallen van een aantal sportverenigingen, gebruikt voor de beantwoording van onderzoeksvraag 5. De opmerkingen en aandachtspunten uit de interviews kunnen de gemeente van nut zijn bij het opstellen van het huisvestingsplan en zijn daarom in een apart hoofdstuk weergegeven.

De toekomstige behoefte aan binnensportaccommodaties is op basis van de meest actuele bevolkingsprognoses (september 2014), leerlingprognoses (2013) en huidige bezetting bepaald. We zijn hierbij uitgegaan van gelijkblijvende sportdeelname aan de diverse sporten (tenzij uit vraag 5 blijkt dat voor een sport een duidelijke verandering in populariteit te verwachten is).

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 de gehanteerde onderzoeksmethode beschreven. Hoofdstuk 3 gaat vervolgens in op de bezetting van de binnensportaccommodaties, waarbij sporthallen, sportzalen en gymzalen elk centraal staan in een aparte paragraaf. Hoofdstuk 4 bevat een beschrijving van het sport- en beweegaanbod in Utrecht, waarbij wordt ingegaan op de verschillende typen sport die op de sportaccommodaties worden aangeboden. Hoofdstuk 5 gaat over de spreiding van de sportaccommodaties, waarbij de resultaten van de afstandsanalyse voor sporthallen en de gemiddelde sportruimte per wijk worden besproken. Hoofdstuk 6 beschrijft hoe het in Utrecht is gesteld met ledenstops en/of wachtlijsten bij sportverenigingen. In de tweede paragraaf van dit hoofdstuk staan de landelijke trends in sportdeelname en de vertaling daarvan naar de Utrechtse situatie beschreven. Hoofdstuk 7 gaat in op de toekomstige behoefte aan binnensportaccommodaties, waarbij de uitkomsten van de behoefteprognose worden gepresenteerd. In hoofdstuk 8 staan de uitkomsten van de gehouden interviews puntsgewijs opgenomen. Slothoofdstuk 9 beschrijft de conclusies op basis van de antwoorden op de onderzoeksvragen.

¹ Een herhaaldelijke oproep vanuit de gemeente aan sportverenigingen om mee te werken aan de interviews heeft geen deelnemers opgeleverd.

2. Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk beschrijven we de methode die is toegepast voor het berekenen van de bezettingspercentages van de binnensportaccommodaties.

Bezettingspercentage

De bezetting van de sportaccommodaties is het aantal verhuurde uren gedeeld door de openstelling van de sportaccommodatie. Hierbij hanteren we de volgende definitie voor openstelling¹:

- Sporthallen en sportzalen
 - Maandag tot en met zaterdag van 9.00 tot 23.00
 - Zondag van 10.00 tot 18.00
- Gymzalen
 - Maandag tot en met vrijdag van 9.00 tot 23.00

Schoolvakanties en nationale feestdagen worden buiten de berekening gehouden. In 2013 betekent dit dat voor de sportaccommodaties 272 dagen meetellen voor de openstelling. Voor sporthallen en sportzalen betekent dit een openstelling van 3604 uur (238×14 uur + 34×8 uur) en voor gymzalen van 2828 uur (202×14 uur). De gemeente gaat zelf uit van een gemiddelde jaarlijkse openstelling met een gemiddeld aantal feestdagen. Daardoor vallen de bezettingscijfers van de gemeente voor 2013 iets hoger uit.

Verhuurde uren

Uit de verhuuroverzichten van de gemeente blijkt dat de sportaccommodaties ook buiten de openstellingsuren worden verhuurd, zo maken bijvoorbeeld enkele verenigingen in het weekend gebruik van een gymzaal. Voor de berekening van de bezetting tellen we ook deze verhuurde uren mee, zodat we zoveel mogelijk aansluiten bij de huidige berekeningswijze van de gemeente. Voor elke type accommodatie beschrijven we in de betreffende paragrafen wel hoeveel en welke uren er buiten de openstellingstijden worden verhuurd. Door het gebruik van het totaal aantal verhuurde uren, zal de berekende bezetting licht hoger zijn dan in werkelijkheid.

De geleverde verhuuroverzichten zijn tot op maandniveau beschikbaar voor dit onderzoek. Dit heeft tot gevolg dat niet exact te achterhalen is of een sportaccommodatie tijdens een schoolvakantie daadwerkelijk niet verhuurd wordt, ook niet door bijvoorbeeld sportverenigingen. Een grove analyse van de verhuuroverzichten doet echter vermoeden dat dit wel het geval is. Gevolg hiervan is dat de berekende bezetting licht hoger is dan in de realiteit.

Gebruikersgroepen

Voor de berekening van de bezetting onderscheiden we vijf gebruikersgroepen: georganiseerde sport, particulieren, onderwijs, bewegingsstimulering en overig. Tabel 1.1 in bijlage 1 bevat het overzicht hoe verschillende gebruikers aan deze vijf categorieën zijn toebedeeld.

¹ De openstellingsuren zijn niet hetzelfde als de openingstijden van de sportaccommodaties. De openstelling zijn de uren die meetellen voor de bezetting, de accommodaties kunnen zelf langere (of eventuele kortere) openingstijden hebben.

Verhuur van delen van sporthal/sportzaal

Het bewegingsonderwijs maakt soms gebruik van een halve of een derde deel van een sporthal of sportzaal. In de berekening van de bezetting is hiermee rekening gehouden, door het aantal verhuurde uren van een halve of derde zaal voor respectievelijk 50 of 33 procent mee te nemen. Een (theoretische) sporthal waarvan het gehele jaar door een halve zaal wordt gehuurd, heeft daarmee een bezetting van 50 procent.

Binnensportaccommodaties

In het verhuuroverzicht van de gemeente zijn de gegevens opgenomen van 14 sporthallen¹ (op 11 verschillende accommodaties), 8 sportzalen en 47 gymzalen (zie tabel 1.2 in bijlage 1 voor de adresgegevens en bijlage 5 voor een kaart per wijk). Sporthal Oudenrijn staat wel in het verhuuroverzicht, maar is een particuliere sporthal, waarvan alleen de door de gemeente gehuurde uren bekend zijn. De gemeente koopt hier nu namelijk nog uren in, welke op termijn in de gemeentelijke sportaccommodaties ondergebracht moeten worden.

Een aantal accommodaties bestaat uit meerdere en/of specialistische zalen en/of hallen. Deze zijn afzonderlijk in de berekeningen meegenomen en daar waar resultaten per sportaccommodatie worden gegeven, ook per zaal/hal gerapporteerd. Het gaat om de volgende afwijkende accommodaties:

- Nieuw Welgelegen: twee sporthallen
- Sportcentrum Galgenwaard²: twee sporthallen en één specialistische atletiekhal
- Sporthal Cultuurcampus: een sporthal en een schakelzaal (28 x 14 m)
- Turnhal: specialistische turnzaal die niet voor andere sporten te gebruiken is
- Gymzaal Pagelaan: twee gymzalen (boven en beneden), halverwege 2013 vervangen door gymzalen Duurstedeaan.

Overwegingen ten aanzien van onderzoeksmethode

- Bezettingcijfers zijn sterk afhankelijk van definitie, zonder kennis van definitie hebben de cijfers weinig zeggenschap.
- Er wordt gerekend met alle verhuurde uren (ook buiten de openstellingsuren), dat geeft een te hoog beeld van de daadwerkelijke bezetting.
- Cijfers op maandniveau maken het niet mogelijk om weken die buiten openstelling vallen (bijv. schoolvakanties) uit de verhuurde uren te halen. Dit resulteert in te hoge bezettingspercentages, zelfs soms boven de 100 procent.
- Het aantal uren openstelling per maand en dag moet eenduidig en goed worden vastgelegd.

¹ Twee van deze veertien hallen zijn specialistische hallen (turnen en atletiek). De Schakelzaal, onderdeel van de Cultuurcampus, is eigenlijk een gymzaal, maar bij de sporthallen ingedeeld. Dit komt voort uit de opbouw van de verhuuroverzichten.

² De atletiekhal heeft een hoog gedeelte i.v.m. polsstokhoogspringen en een laag gedeelte omdat er kleedkamers zijn op splitlevelniveau. Het lage gedeelte is heel beperkt inzetbaar, omdat het plafond zich op circa 3.5/4 meter bevindt. Je kunt hier dus niet volleyballen, voetballen, badmintonnen of korfballen. De ruimte wordt benut voor bijvoorbeeld schermen of honk- en softbal (slagkooi). Het lage deel kan niet altijd ingezet worden als het hoge gedeelte in gebruik is en kan daarom gezien worden als een deel van de atletiekhal.

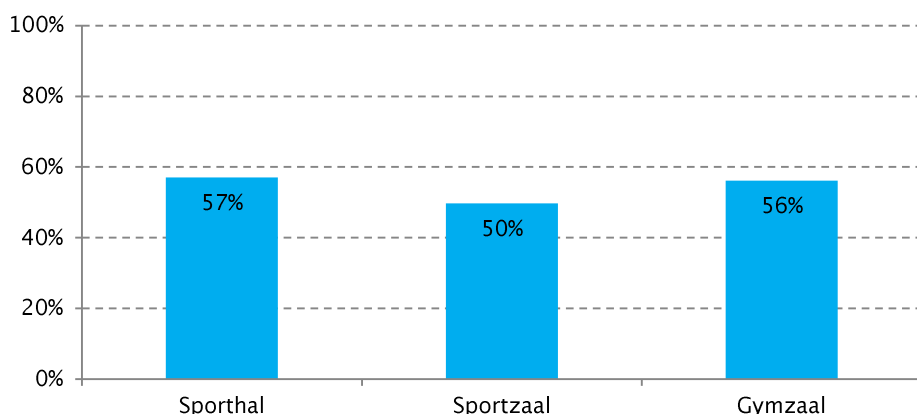
3. Bezetting binnensportaccommodaties

In dit hoofdstuk beschrijven we de bezetting van de binnensportaccommodaties. In paragraaf 3.1 geven we de resultaten voor de gemeentelijke Utrechtse binnensportaccommodaties in het algemeen, waarna in de volgende paragrafen de sporthallen (3.2), sportzalen (3.3) en gymzalen (3.4) afzonderlijk centraal staan. We baseren ons hierbij op de verhuuroverzichten van de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO) met de verhuurgegevens van alle gemeentelijke sporthallen, sportzalen en gymzalen in 2013.

3.1 Algemeen

Van alle verhuurde uren¹ in een binnensportaccommodatie vindt 28 procent plaats in een sporthal, 11 procent in een sportzaal en 60 procent in een gymzaal (niet in tabel). Sporthallen kennen met een jaarbezetting van 57 procent de hoogste bezetting, gevolgd door de gymzalen (56%) en sportzalen (50%). De bezetting varieert sterk door het jaar heen (zie figuur 3.2). In de wintermaanden zijn met name de sporthallen goed bezet (ca. 80%), wat mede veroorzaakt wordt door veldsporten, waarvan enkele verenigingen/teams tijdelijk van binnensportaccommodaties gebruikmaken om te trainen of wedstrijden te spelen (bijvoorbeeld hockey, voetbal, korfbal). In de zomermaanden is de bezetting laag², waarna deze in het najaar, wanneer het onderwijs start en de sportverenigingen aan een nieuw seizoen beginnen, weer stijgt.

Figuur 3.1 Gemiddelde jaarbezetting per type binnensportaccommodatie

Er blijken in 2013 drie specifieke omstandigheden te zijn geweest die invloed hebben gehad op de bezettingscijfers:

- In juli is het EYOF-festival georganiseerd, waardoor de bezetting van Sportcentrum Galgenwaard in deze maand relatief hoog is. Dit is ook terug te zien in figuur 3.2, waarin in juli

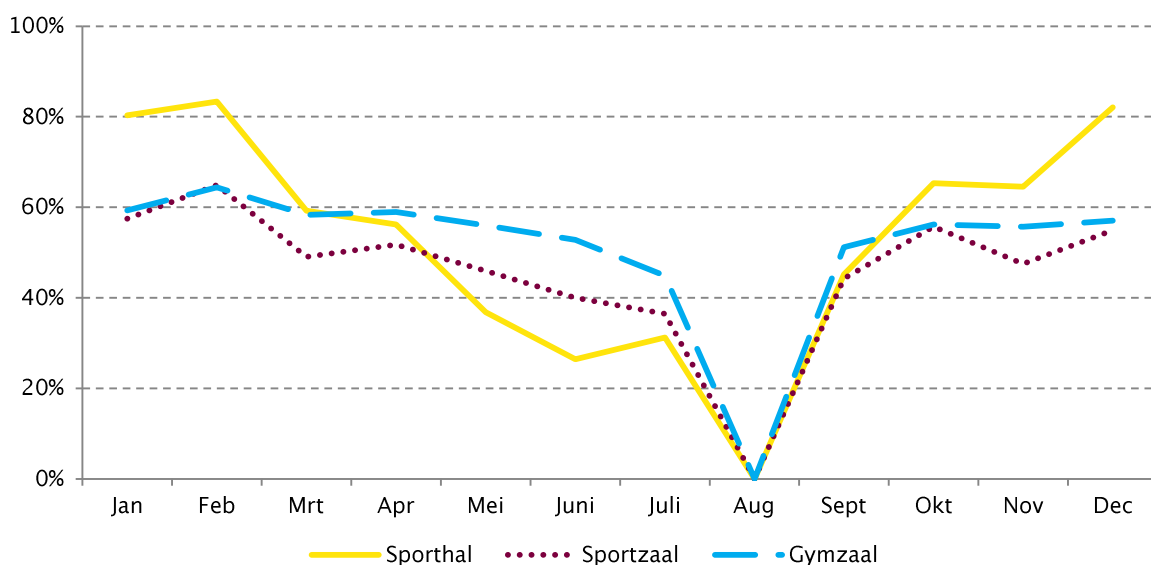
¹ Hierbij is rekening gehouden met de verhuur van delen van zalen (dus 2 uur halve zaal = 1 uur 'verhuurd uur').

² De maand augustus valt helemaal in de schoolvakantie en wordt daarom buiten de berekening van de bezetting gehouden (aantal opengestelde uren = 0). De bezetting is voor deze maand daarom gelijk aan nul.

de bezetting (buiten verwachting) hoger ligt dan in juni. De activiteiten rondom het EYOF-festival vertegenwoordigen een bezetting van 2 procent in de totale bezetting van alle sporthallen.

- Sportzaal Marezaal is tot september gesloten geweest, waardoor sporters zijn uitgeweken naar andere sporthallen of sportzalen in de buurt. De bezetting van deze omliggende sporthallen en/of sportzalen zal dus licht verhoogd zijn.
- Gebruikers van revalidatiecentrum de Hoogstraat konden vanwege renovatie niet altijd daar terecht en zijn onder andere uitgeweken naar gemeentelijke accommodaties. Het is niet mogelijk om aan te geven hoeveel invloed dit heeft op de bezettingscijfers.

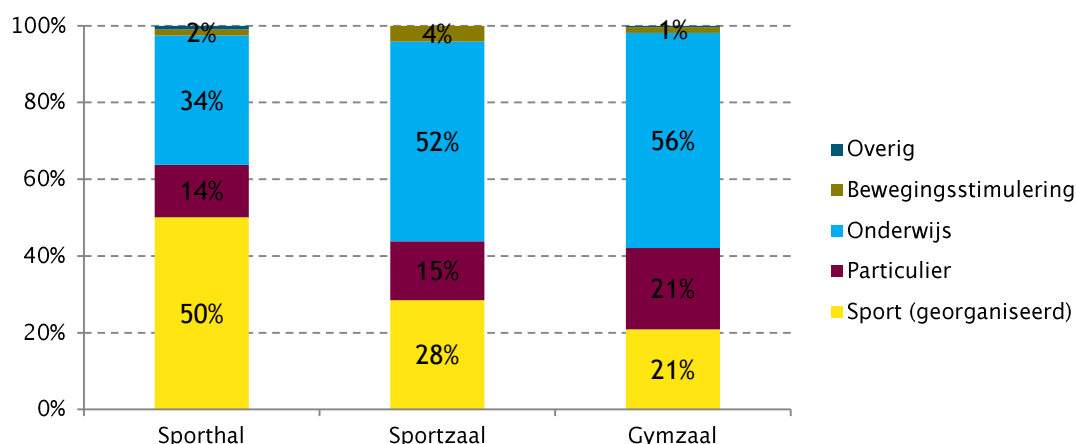
Figuur 3.2 Gemiddelde maandbezetting per type binnensportaccommodatie

Kijken we binnen de drie typen accommodaties naar de verschillende gebruikersgroepen¹ (figuur 3.3), dan zien we dat in de sporthallen de helft van de uren (50%) wordt gebruikt door de georganiseerde sport, terwijl dit percentage voor gymzalen 21 procent is. Zoals verwacht ligt het percentage voor onderwijsgebruik in gymzalen (56%) en sportzalen (52%) veel hoger dan in sporthallen (34%). Gymzalen worden relatief veel door particulieren gehuurd (21%)

¹ Tabel 1.1 in bijlage 1 bevat de indeling van gebruikers in de vijf categorieën

Figuur 3.3 Gebruikersgroepen per type binnensportaccommodatie

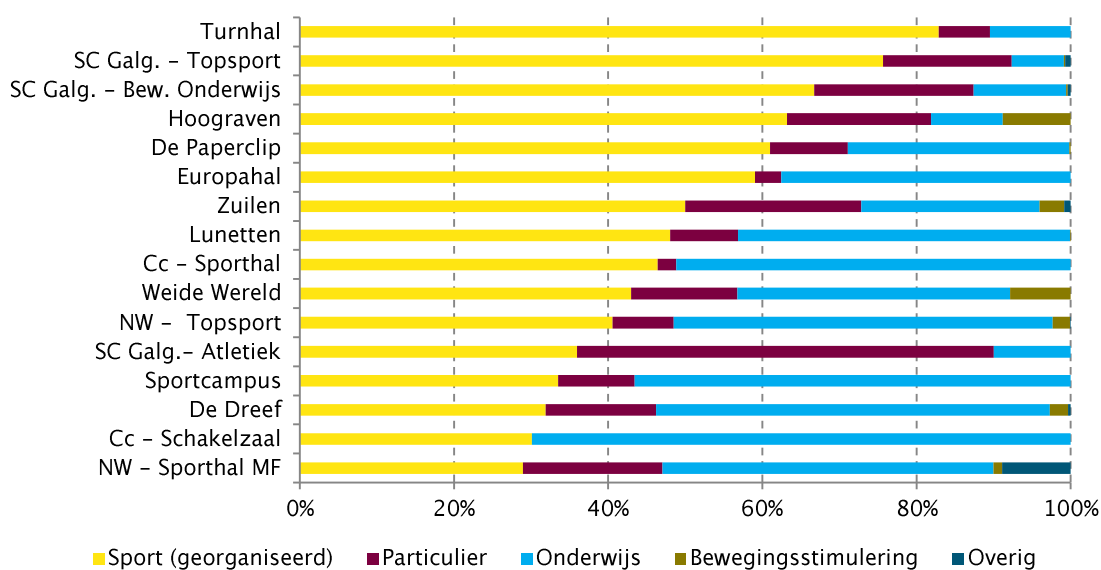
Voor de afzonderlijke sporthallen, sportzalen en gymzalen is eenzelfde onderscheid in gebruikersgroepen gebruikt, om inzichtelijk te maken in hoeverre deze accommodaties onderling verschillen in de doelgroepen die ze bedienen (zie figuren 3.4, 3.5 en 3.6). Figuur 3.4 laat zien dat de georganiseerde sport in veel sporthallen grootgebruiker is, gevolgd door het bewegingsonderwijs. Vooral in de hallen Nieuw Welgelegen, de schakelzaal (Cultuurcampus), de Dreef, Lunetten en de Sportcampus heeft het bewegingsonderwijs een groot aandeel in het totaal aantal verhuurde uren. Sportcentrum Galgenwaard (met name de atletiekhal¹) en Zuilen hebben een relatief groot gebruik door particulieren. Bewegingsstimulering vindt relatief vaak plaats in de sporthallen Hoograven en Weide Wereld. De activiteiten rondom het EYOF-festival vallen onder het particuliere gebruik en zijn goed voor bijna 2 procent van de totale bezetting van alle sporthallen.

Voor de sportzalen is, naast dat van de sportverenigingen, ook het gebruik door het bewegingsonderwijs hoog. Deze groep is goed voor 41 procent (Fletiozaal) tot 60 procent (Kindercluster Voorn) van de verhuurde uren. Forum Waterwin en Forum Hart van Noord hebben relatief veel uren voor bewegingsstimulering.

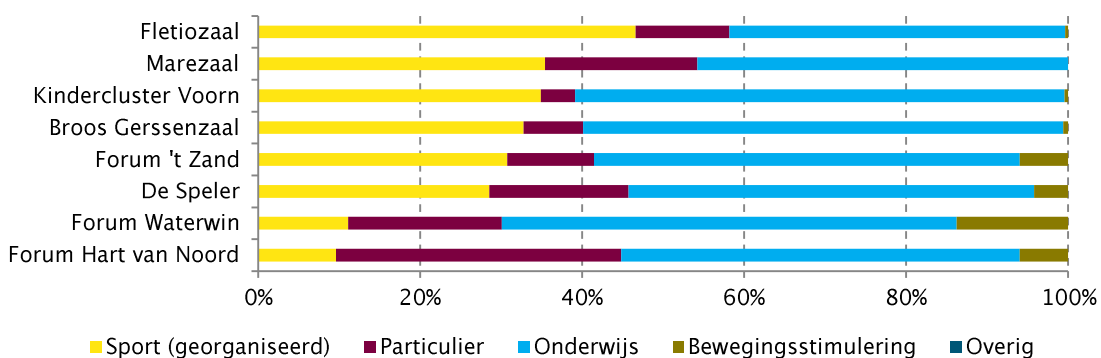
De meeste gymzalen hebben het onderwijs als grootgebruiker. Gymzaal Ramsesdreef is tijdelijk ingezet voor bewegingsonderwijs, wat blijkt uit een 100 procent gebruik door de gebruikersgroep 'Onderwijs'. Gymzaal Duurstedelaan B heeft relatief de minste verhuurde uren voor bewegingsonderwijs (24%), deze zaal wordt juist weer vaak door de georganiseerde sport gebruikt. Gymzaal Bangkokdreef 2 wordt vaak voor bewegingsstimulering gebruikt (14%), terwijl dit in veel andere zalen helemaal niet wordt aangeboden.

¹ Een aantal verenigingen die gebruikmaken van deze hal staan, eigenlijk ten onrechte, in de verhuuroverzichten onder de noemer van 'particulieren'.

Figuur 3.4 Gebruikersgroepen per sporthal¹

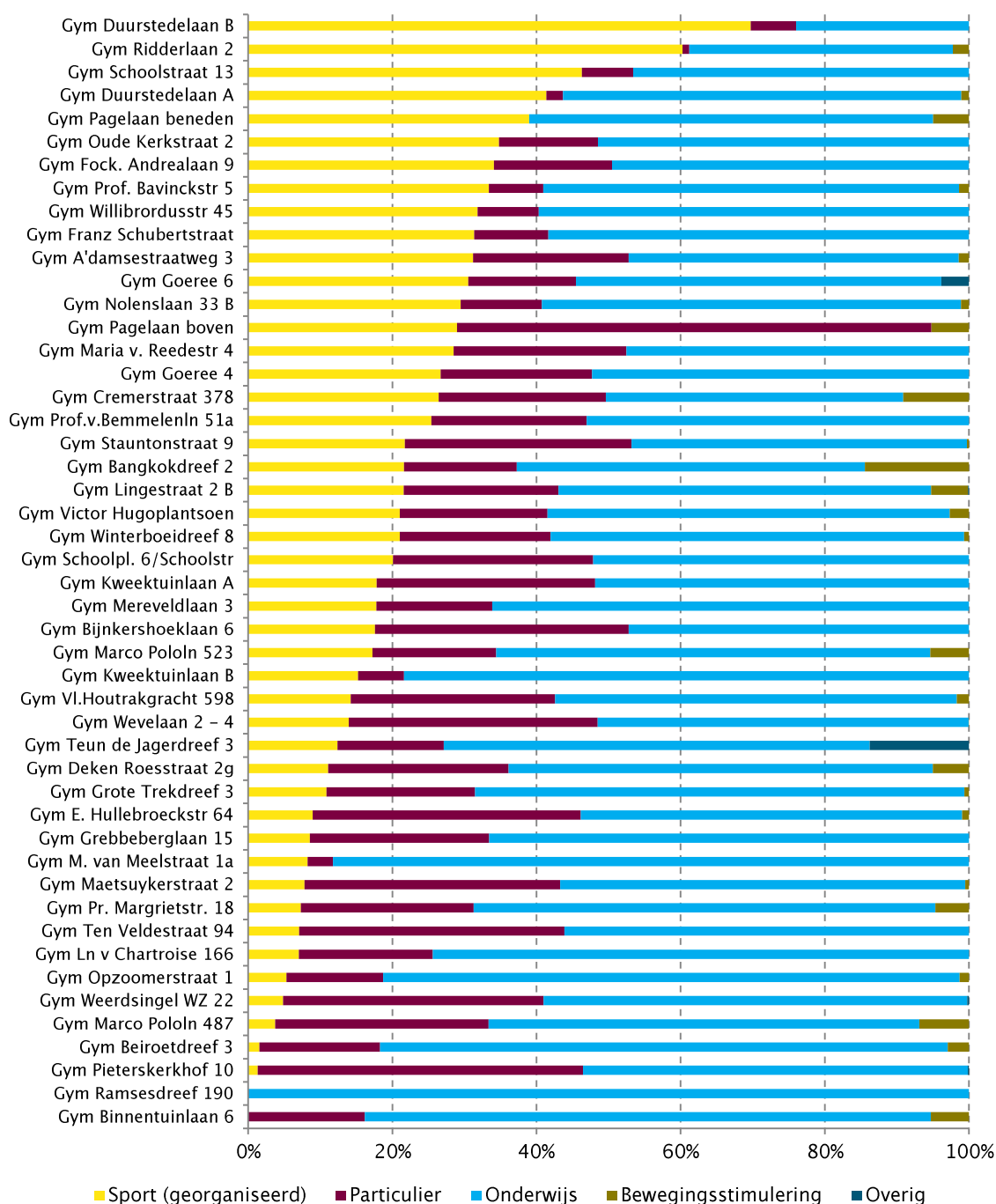

Figuur 3.5 Gebruikersgroepen per sportzaal

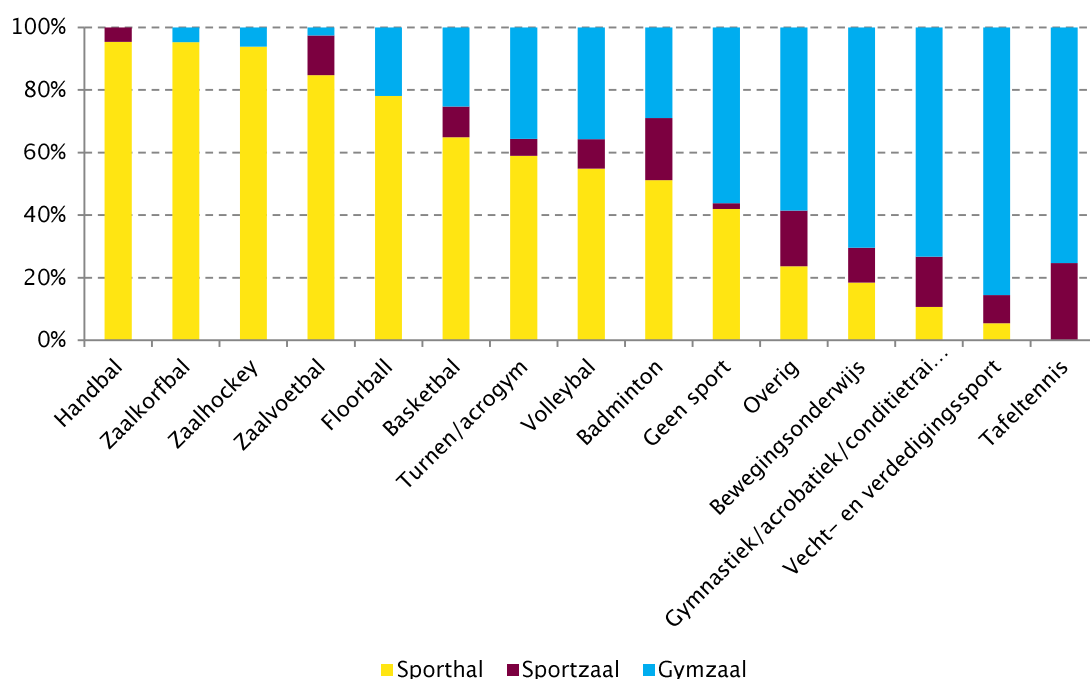
¹ De Turnhal en de Schakelzaal zijn geen volwaardige sporthallen, maar vanuit de verhuuroverzichten wel bij deze categorie ingedeeld.

Figuur 3.6 Gebruikersgroepen per gymzaal

Behalve naar het onderscheid in gebruikersgroepen is gekeken naar welke sporten¹ in welk type binnensportaccommodatie worden beoefend. Figuur 3.7 laat van alle verhuurde uren per type activiteit de verdeling over sporthallen, sportzalen en gymzalen zien. Het blijkt dat sporten als handbal, zaalkorfbal, zaalhockey en zaalvoetbal grotendeels gebruikmaken van de sporthallen, en nauwelijks in de gym- of sportzalen plaatsvinden. Als deze sporten al in sport- of gymzalen worden uitgeoefend, dan is het door de jongste jeugd die vanwege lichter materiaal en (slag)kracht ook in deze accommodaties uit de voeten kan. Tafeltennis en vecht- en verdedigingssporten zijn daarentegen juist sporten die prima beoefend (kunnen) worden in de kleinere ruimtes van gym- en sportzalen.

Figuur 3.7 Typen sport per binnensportaccommodatie

¹ In tabel 1.3 in bijlage 1 is een overzicht opgenomen van welke sporten/activiteiten in welke categorie zijn ingedeeld.

3.2 Sporthallen

De gemeente Utrecht exploiteert sporthallen voor de uitvoering van sportactiviteiten door verenigingen, stichtingen en andere organisatievormen, en voor het bewegingsonderwijs van scholen voor voortgezet en beroepsonderwijs. Een sporthal is de grootste binnensportaccommodatie en is ook voor sporten met een groot veldoppervlak geschikt. In deze paragraaf staat de bezetting van de gemeentelijke sporthallen centraal. De gemiddelde jaarbezetting bedraagt 57 procent, maar varieert van 37 procent voor de Schakelzaal (Cultuurcampus) tot 84 procent voor de Multifunctionele Sporthal van Nieuw Welgelegen (tabel 3.1).

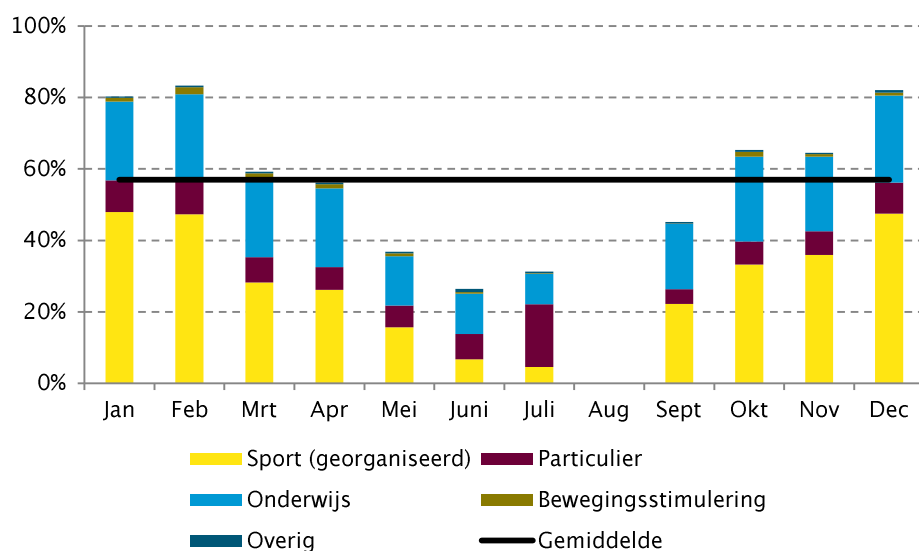
Tabel 3.1 Bezetting per sporthal (2013)

	Verhuurde uren ^A	Openstelling	Bezetting
Nieuw Welgelegen – Sporthal MF	3.037	3.604	84%
Nieuw Welgelegen – Sporthal Topsport	2.810	3.604	78%
Turnhal	2.588	3.604	72%
Lunetten	2.424	3.604	67%
Sportcentrum Galgenwaard – Sporthal I (Topsport)	2.277	3.604	63%
Sportcampus	2.237	3.604	62%
De Dreef	2.125	3.604	59%
Sportcentrum Galgenwaard – Sporthal II (Bewegingsonderwijs)	2.100	3.604	58%
De Paperclip	1.994	3.604	55%
Weide Wereld	1.877	3.604	52%
Hoograven	1.816	3.604	50%
Cultuurcampus – Sporthal	1.726	3.604	48%
Europahal	1.634	3.604	45%
Zuilen	1.511	3.604	42%
Sportcentrum Galgenwaard – Sporthal III (Atletiekhal)	1.402	3.604	39%
Cultuurcampus – Schakelzaal	1.316	3.604	37%
Totaal Sporthallen	32.872	57.664	57%

A: dit zijn alle verhuurde uren, 30.947 uren vallen binnen de openstelling (94%).

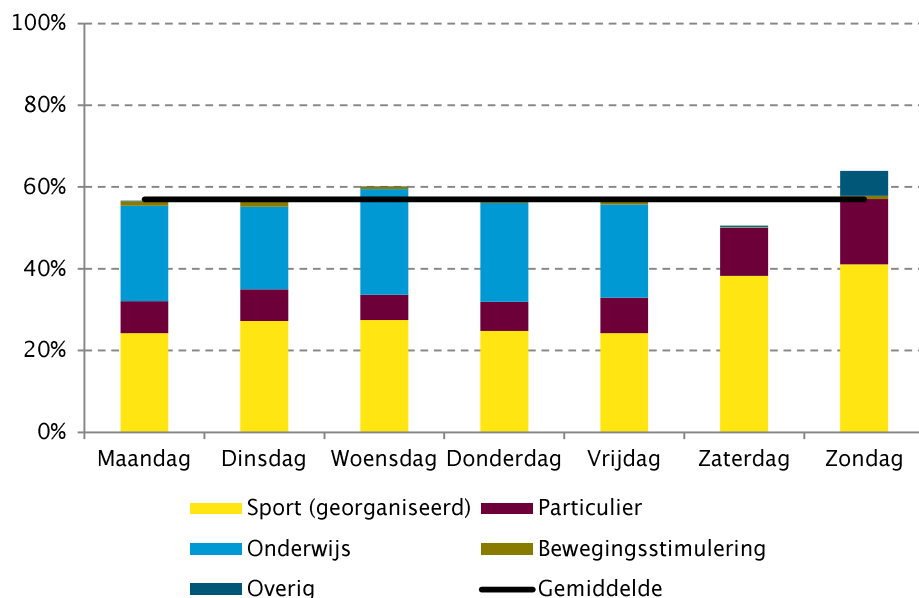
Bekijken we de bezetting gedurende het jaar, dan zien we dat deze in de wintermaanden ruim 80 procent is, maar in de zomer afzakt tot ongeveer 30 procent (figuur 3.8). Na de zomervakantie, als de scholen en het sportseizoen weer beginnen, loopt de bezetting weer op. Enkele veldsporten maken in de wintermaanden gebruik van de sporthallen, wat terug te zien is in een hoog bezettingspercentage en een hoog percentage gebruik door de georganiseerde sport. In de maand juli zijn veel sportverenigingen niet meer actief en nemen particulieren een deel van hun plaats over. In 2013 heeft in de maand juli het sportevenement EYOF plaatsgevonden, waarvoor de gemeente veel sportruimte beschikbaar heeft gesteld. Dit evenement is goed voor 15 procent bezetting in de maand juli. Een overzicht van de bezetting per maand per sporthal is opgenomen in bijlage 2.

Figuur 3.8 Bezetting sporthallen per maand, uitgesplitst naar gebruikersgroep

De bezetting varieert niet alleen per maand, maar ook over de week en zelfs per uur. Op doordeweekse dagen ligt de bezetting tussen de 57 en 60 procent, waarna deze op zaterdag licht zakt naar de 50 procent. Op zondag wordt de hoogste bezetting bereikt (64%), waarbij opgemerkt moet worden dat de gebruikte openstelling op zondag beperkter is dan op de andere dagen (van 10-18 uur vs. van 9-23 uur, zie paragraaf 2.1) en dat uren die buiten deze openstelling verhuurd worden daardoor een relatief grote invloed hebben op het bezettingspercentage.

Figuur 3.9 Bezetting sporthallen per dag

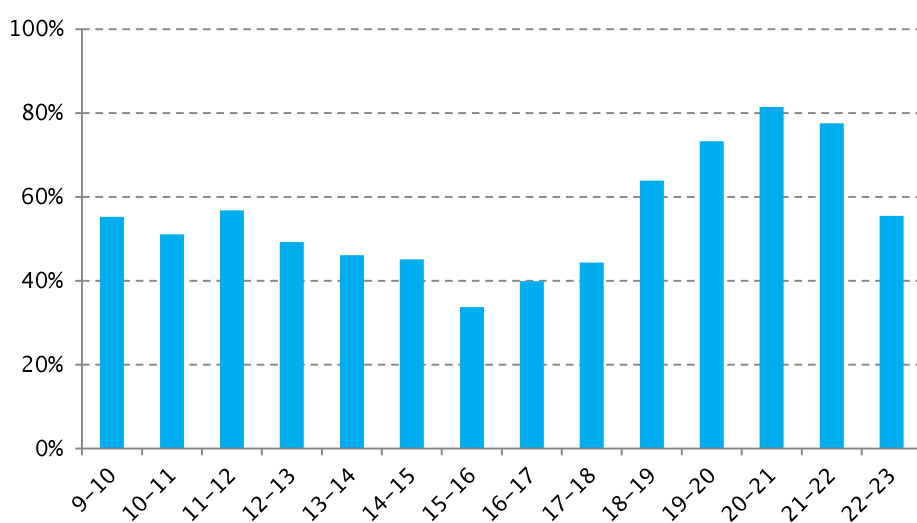

De bezetting per uur is weergegeven in de figuren 3.10 en 3.11. Vergeleken met figuur 3.9 is de bezetting lager, omdat de uren die buiten de openstellingsuren worden verhuurd (bijv. op zondagavond) wel in figuur 3.9 zijn meegenomen, maar niet in de figuren 3.10 en 3.11. Doordeweeks ligt de bezetting overdag tussen de 40 en 60 procent. Tussen drie en vier uur 's middags is een kleine dip te zien,

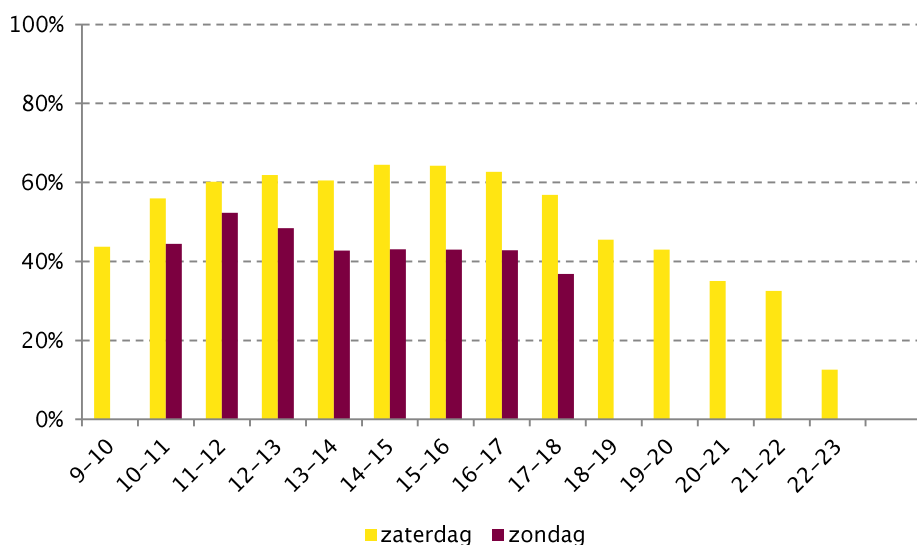
waarschijnlijk veroorzaakt door de wisseling van doelgroepen: het onderwijs is afgelopen en de sportverenigingen starten later. 's Avonds loopt de bezetting gestaag op naar een piek tussen acht en negen uur. Omdat dit het gemiddelde is van alle hallen, betekent dit dat er ook hallen zijn die nog een hogere bezetting kennen en daarmee (bijna) aan een maximum zitten.

In het weekend worden de sporthallen op zaterdag overdag voor ongeveer 60 procent gebruikt, terwijl dit percentage 's avonds langzaam afloopt tot ongeveer 30 procent. Het laatste uur, van tien tot elf (zaterdag) wordt nog maar nauwelijks benut. Op zondag is de bezetting vrijwel constant en schommelt rond de 40 procent. Uit de vergelijking met de bezetting van 64 procent uit figuur 3.9 blijkt dat er op zondag nog veel uren buiten de openstellingsuren worden verhuurd.

Figuur 3.10 Bezetting sporthallen per uur – maandag t/m vrijdag

Figuur 3.11 Bezetting sporthallen per uur – zaterdag/zondag

Tot slot bekijken we twee maanden nog specifieker: januari en april. Januari heeft een van de hoogste bezettingspercentages van het gehele jaar, mede veroorzaakt door veldsporten die tijdens de winter naar binnen gaan (zoals hockey en korfbal). In april zijn deze buitensporten weer uit de binnensportaccommodaties verdwenen. Niet alle sporthallen worden in januari veel meer gebruikt dan in april. Tabel 3.2 laat zien welke sporthallen in januari door welke sport(en) extra worden gebruikt. Hierbij zijn alleen de sporten die meer dan 25 uur extra hebben afgenomen in de tabel opgenomen.

Tabel 3.2 Extra gebruik sporthallen in wintermaanden

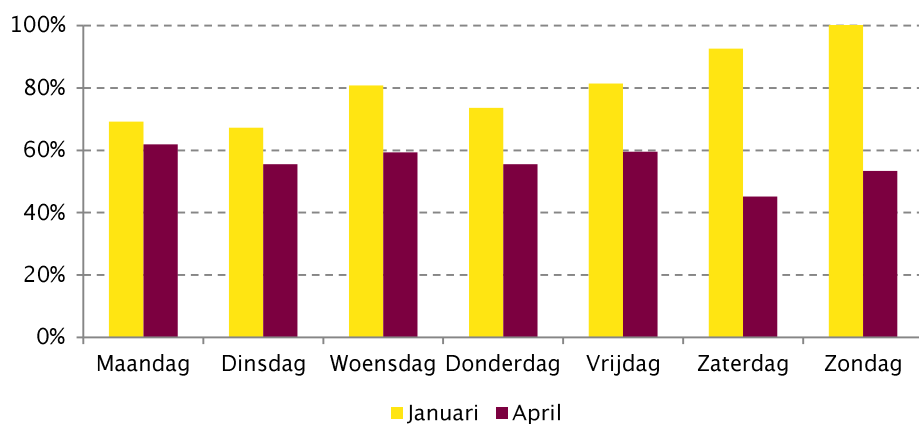
Sporthal	Type sport en aantal uren extra januari t.o.v. maand april*
NW – Sporthal MF	voetbal (30 uur)
NW – Sporthal Topsport	voetbal (30 uur)
Turnhal	–
SC Galg. – Sporthal I (Topsport)	hockey (80 uur)
SC Galg. – Sporthal II (Bew. Ond))	hockey (105 uur)
SC Galg. – Sporthal III (atl.)	atletiek (110 uur)
Cultuurcampus – Sporthal	hockey (148 uur), korfbal (16 uur)
Cultuurcampus – Schakelzaal	–
De Dreef	korfbal (102 uur), voetbal (14 uur)
De Paperclip	voetbal (35 uur)
Europahal	korfbal (77 uur), handbal (52 uur), hockey (49 uur)
Hoograven	korfbal (71 uur), hockey (56 uur), voetbal (34 uur)
Lunetten	hockey (90 uur)
Sportcampus	voetbal (30 uur)
Weide Wereld	voetbal (38 uur)
Zuilen	voetbal (33 uur), handbal (19 uur)

* in de maand januari heeft elke sporthal een openstelling van 332 uur. Wanneer een sport dus 30 uur extra gebruikmaakt van een sporthal, komt dit overeen met bijna 10 procent extra bezetting.

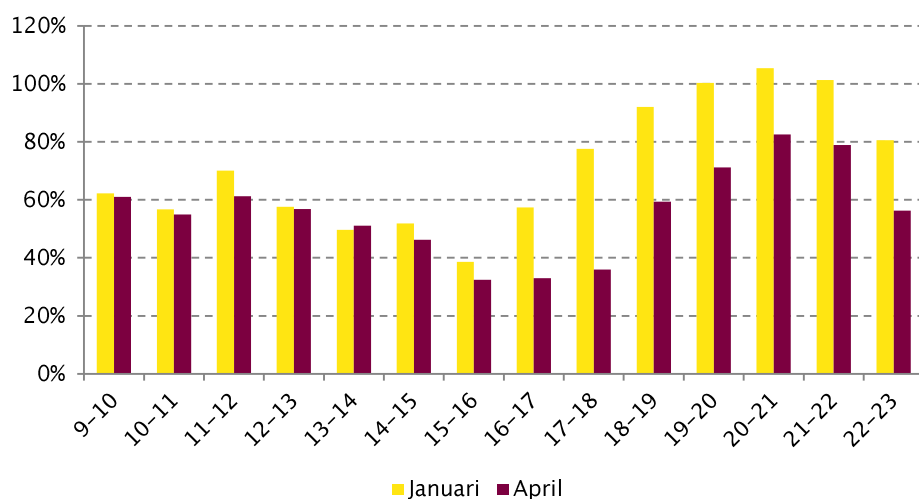
Alhoewel de bezetting in januari op alle dagen hoger is dan in april, valt vooral het grote verschil in het weekend op (figuur 3.12). Kijken we per uur, dan zien we dat in januari de bezetting doordeweeks in de avonduren en in het weekend overdag zelfs over de 100 procent heen gaat. Dit wordt veroorzaakt doordat de sporthallen in de schoolvakanties wel gebruikt worden door onder andere sportverenigingen, terwijl de definitie van bezetting ervan uitgaat dat de sporthal dan gesloten is. De openstelling waarmee gerekend wordt, is daarmee lager dan in werkelijkheid, wat weer een hoger bezettingspercentage tot gevolg heeft.¹

¹ Bijvoorbeeld: volgens definitie bezetting is een sporthal drie weken open in januari, terwijl dit in de praktijk vier weken is. Het aantal verhuurde uren ten opzichte van de (theoretische) openstelling is daarmee relatief hoog.

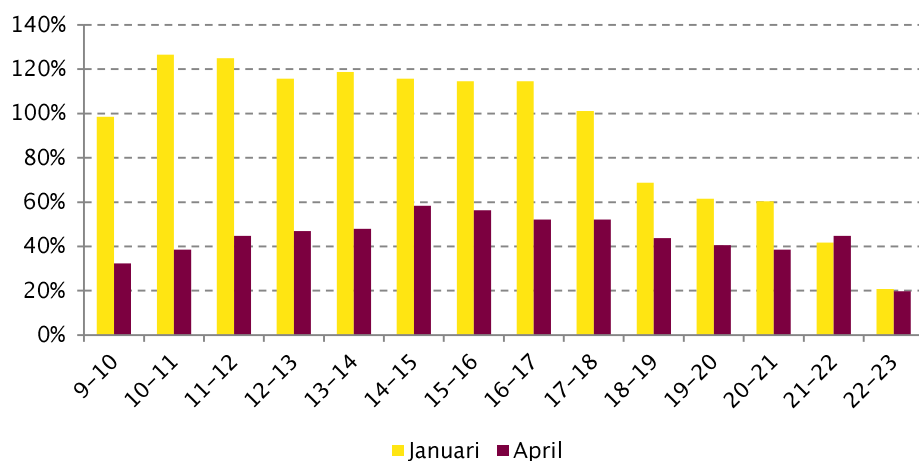
Figuur 3.12 Bezetting sporthallen per dag – januari en april

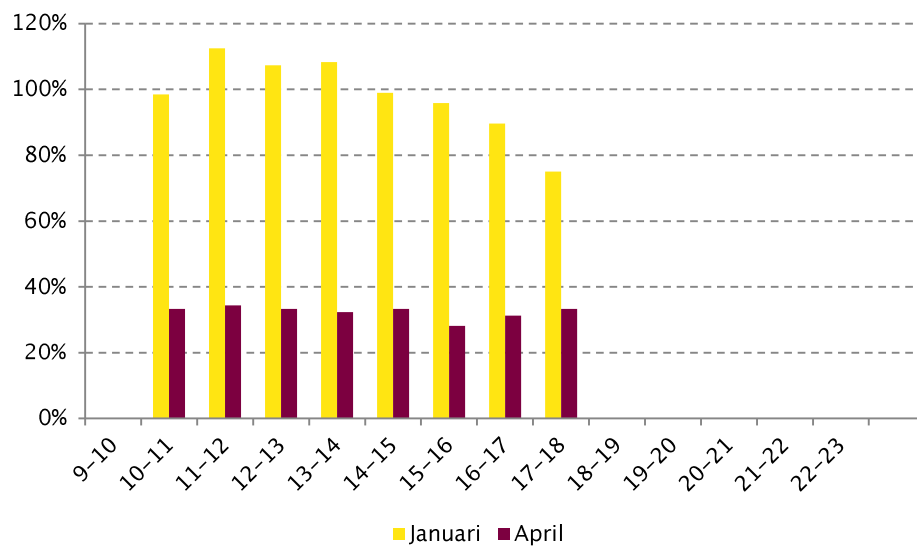
Figuur 3.13 Bezetting sporthallen per uur – maandag/vrijdag – januari en april

Figuur 3.14 Bezetting sporthallen per uur – zaterdag – januari en april

Figuur 3.15 Bezetting sporthallen per uur – zondag – januari en april

3.3 Sportzalen

Een sportzaal heeft het oppervlak van twee gymzalen en is meestal door een flexibele wand te verdelen in twee gelijke ruimtes. Sportzalen worden in principe gerealiseerd voor het beweegonderwijs van (basis)scholen, maar zijn door hun dubbele capaciteit ook geschikt voor trainingen van sportactiviteiten. Voor competities zijn de sportzalen meestal niet groot genoeg. In deze paragraaf staat de bezetting van de gemeentelijke sportzalen centraal. De gemiddelde jaarbezetting bedraagt 50 procent, maar varieert van 40 procent voor Forum 't Zand tot 64 procent voor de Fletiozaal (tabel 3.3).

Tabel 3.3 Bezetting per sportzaal (2013)

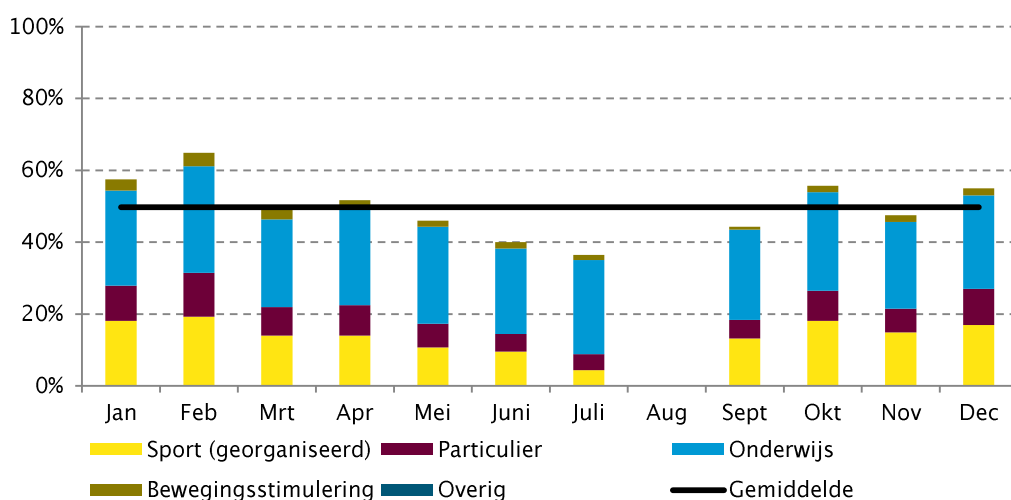
	Verhuurde uren ^A	Openstelling	Bezetting
Fletiozaal	2.292	3604	64%
Forum Hart van Noord	1.976	3604	55%
Broos Gerssenzaal	1.957	3604	54%
Forum Waterwin	1.782	3604	49%
Kindercluster Voorn	1.733	3604	48%
Marezaal	569	1336 ^B	43%
De Speler	1.448	3604	40%
Forum 't Zand	1.455	3604	40%
Totaal sportzalen	13.211	26.564	50%

A: dit zijn alle verhuurde uren, 12.458 uren vallen binnen de openstelling (94%).

B: De Marezaal is pas vanaf september verhuurd en heeft daarom een aangepaste openstelling.

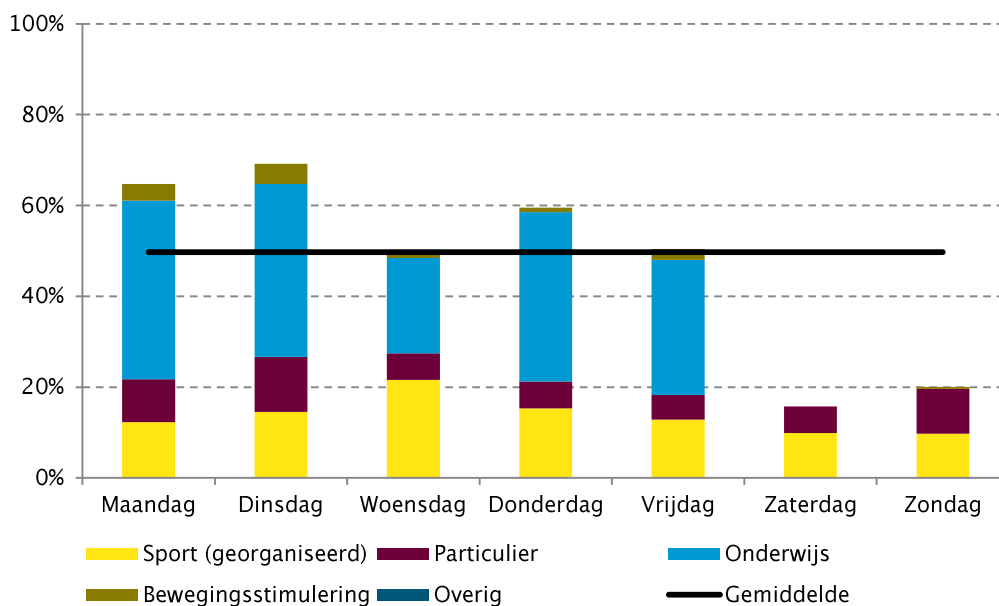
Bekijken we de bezetting gedurende het jaar, dan zien we dat deze veel minder varieert dan de bezetting van de sporthallen. De sportzalen worden relatief veel gebruikt door de constante groep bewegingsonderwijs (25-30%). De fluctuatie die nog wel te zien is, wordt veroorzaakt door de georganiseerde sport en de groep 'particulieren'. Een overzicht van de bezetting per maand per sportzaal is opgenomen in bijlage 2.

Figuur 3.16 Bezetting sportzalen per maand, uitgesplitst naar gebruikersgroep

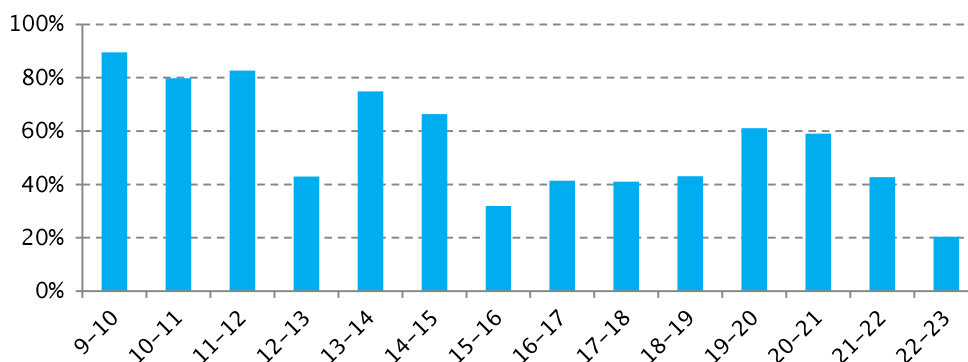
De bezetting varieert niet alleen per maand, maar ook over de week en zelfs per uur. De invloed van het bewegingsonderwijs op de bezetting van de sportzalen blijkt wanneer we de bezetting per dag bekijken. Op woensdagmiddag en in het weekend vindt er geen bewegingsonderwijs plaats. Op de woensdagen wordt dit deels nog gecompenseerd door andere doelgroepen, maar in het weekend blijven veel sportzalen bijna geheel onbenut. Ook op vrijdagmiddag vindt er minder bewegingsonderwijs plaats, waardoor ook hier de bezetting aan de lage kant is.

Figuur 3.17 Bezetting sportzalen per dag

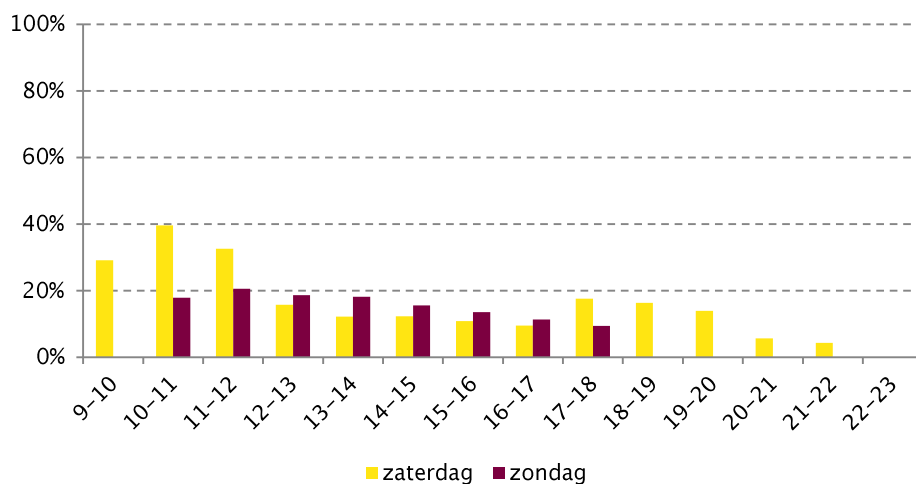

De bezetting per uur is weergegeven in onderstaande twee figuren. Doordeweeks ligt de bezetting overdag het hoogst, met uitzondering van de middagpauze (12-13 uur). 's Avonds wordt tussen zeven en negen uur nog een bezetting van bijna 60 procent bereikt, daarna zakt deze naar 40 procent tot tien uur en 20 procent tot elf uur. Zaterdagochtend tot twaalf uur is de bezetting met ruim 30 procent het hoogste van de dag. De rest van de dag wordt een maximale bezetting van 20 procent gehaald, waarna na acht uur 's avonds slechts een bezetting van een paar procent wordt bereikt. Op zondag schommelt de bezetting tussen de 10 en 20 procent, wat betekent dat de sportzalen bijna volledig onbenut zijn.

Figuur 3.18 Bezetting sportzalen per uur – maandag t/m vrijdag

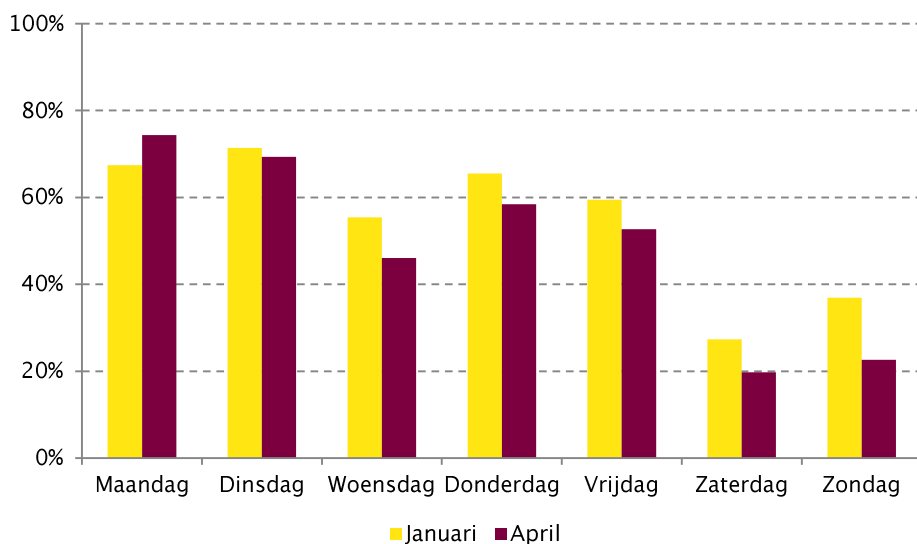

Figuur 3.19 Bezetting sportzalen per uur – zaterdag/zondag

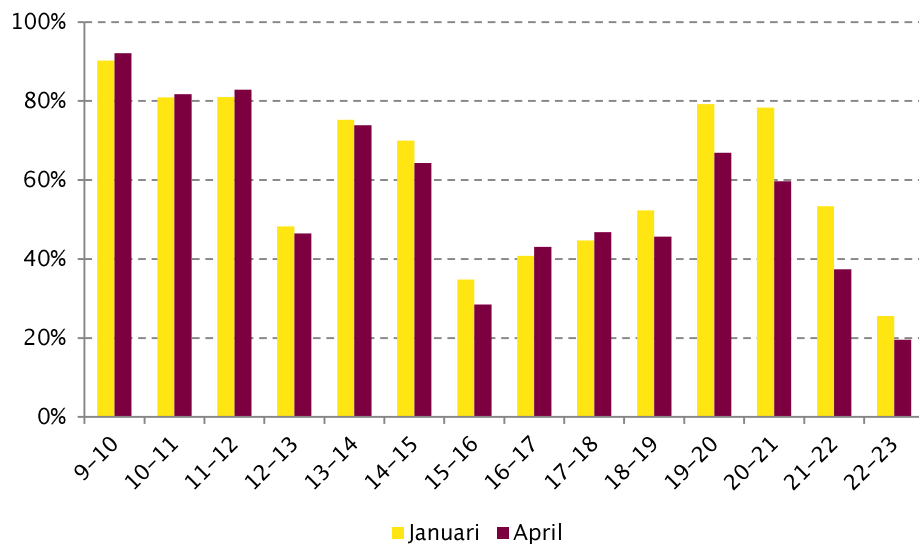

Tot slot bekijken we, evenals bij de analyse van de sporthallen, twee maanden nog specifieker: januari en april. Het blijkt dat de bezetting niet veel verschilt tussen deze twee maanden. Alleen op zondag is de bezetting in januari flink hoger. Het blijkt dat op zondag in januari de honk- en softbalvereniging UVV een aantal keren een sportzaal (Broos Gerssezaal) heeft gehuurd. Verder zijn er geen specifieke veldsporten die uitwijken naar de sportzalen in de winter.

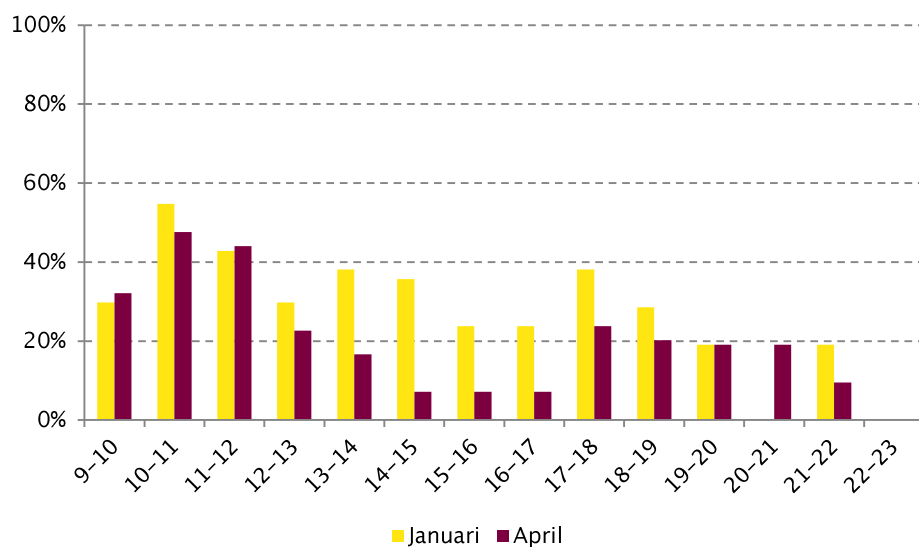
Figuur 3.20 Bezetting sportzalen per dag – januari en april

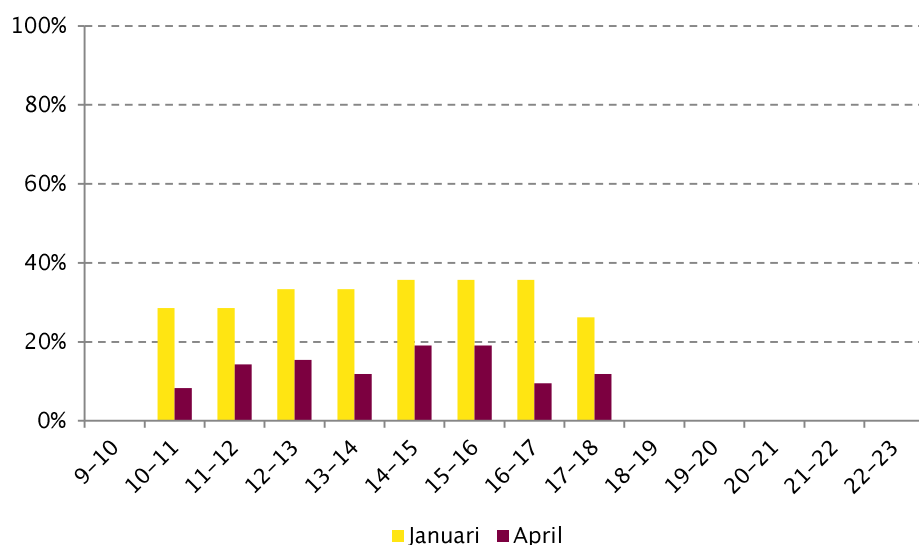
Figuur 3.21 Bezetting sportzalen per uur – maandag/vrijdag – januari en april

Figuur 3.22 Bezetting sportzalen per uur – zaterdag – januari en april

Figuur 3.23 Bezetting sportzalen per uur – zondag – januari en april

3.4 Gymzalen

Gymzalen worden primair gebouwd om het bewegingsonderwijs van de (basis)scholen te faciliteren. Ongeveer de helft van de gymzalen wordt door de gemeente geëxploiteerd en in gebruik gegeven ten behoeve van sportgebruik buiten schooltijden, maar is niet voor alle sporten geschikt. Gymzalen hebben bij uitstek een buurtfunctie. In deze paragraaf staat de bezetting van de gemeentelijke gymzalen centraal. De gemiddelde jaarbezetting bedraagt 56 procent, maar varieert van 30 procent voor gymzaal Duurstedelaan B tot 78 procent voor de gymzaal Bijniershoeklaan 6 (tabel 3.4).

Tabel 3.4 Bezetting per gymzaal (2013)

	Verhuurde uren ^a	Openstelling	Bezetting
Bijniershoeklaan 6	2.193	2.828	78%
Wevelaan 2-4	2.204	2.828	78%
E. Hullebroeckstr 64	2.184	2.828	77%
Oude Kerkstraat 2	2.165	2.828	77%
Prof.v.BemmelenIn 51a	2.098	2.828	74%
Pagelaan beneden	722	1.036 ^b	70%
Schoolstraat 13	1.990	2.828	70%
Fock. Andreaalaan 9	1.947	2.828	69%
Franz Schubertstraat	1.938	2.828	69%
Victor Hugoplantsoen	1.945	2.828	69%
Kweektuinlaan A	1.881	2.828	67%
Ridderlaan 2	1.798	2.828	64%
Goeree 6	1.789	2.828	63%
Pagelaan boven	652	1.036 ^b	63%
Duurstedelaan A	1.118	1.792 ^c	62%
Goeree 4	1.751	2.828	62%

Kweektuinlaan B	1.763	2.828	62%
Ten Veldestraat 94	1.758	2.828	62%
VI. Houtrakgracht 598	1.758	2.828	62%
Beiroetdreef 3	1.726	2.828	61%
Marco Pololn 523	1.713	2.828	61%
Nolenslaan 33 B	1.073	1.778 ^D	60%
Weerdsingel WZ 22	1.669	2.828	59%
Mereveldlaan 3	1.635	2.828	58%
A'damsestraatweg 3	1.625	2.828	57%
Pieterskerkhof 10	1.602	2.828	57%
Deken Roesstraat 2g	1.595	2.828	56%
Grote Trekdreef 3	1.570	2.828	56%
Maria v. Reedestr 4	1.549	2.828	55%
Lingestraat 2 B	1.537	2.828	54%
Maetsuykerstraat 2	1.511	2.828	53%
Schoolpl. 6/Schoolstr	1.503	2.828	53%
Willibrordusstr 45	1.420	2.828	50%
Teun de Jagerdreef 3	1.381	2.828	49%
Cremerstraat 378	1.371	2.828	48%
Winterboeidreef 8	1.352	2.828	48%
Ln van Chartroise 166	1.284	2.828	45%
Grebbeberglaan 15	760	1.778 ^D	43%
Pr. Margrietstr. 18	1.226	2.828	43%
Marco Pololn 487	320	770 ^E	41%
Opzoomerstraat 1	1.063	2.828	38%
Stauntonstraat 9	1.087	2.828	38%
Bangkokdreef 2	959	2.828	34%
Binnentuinlaan 6	939	2.828	33%
M. van Meelstraat 1a	340	1.050 ^F	32%
Prof. Bavinckstr 5	876	2.828	31%
Ramsesdreef 190	889	2.828	31%
Duurstedelaan B	532	1.792 ^C	30%
Totaal gymzalen	69.760	124.152	56%

A: dit zijn alle verhuurde uren, 61.963 uren vallen binnen de openstelling (89%).

B: januari t/m april

C: mei t/m december

D: januari t/m juli

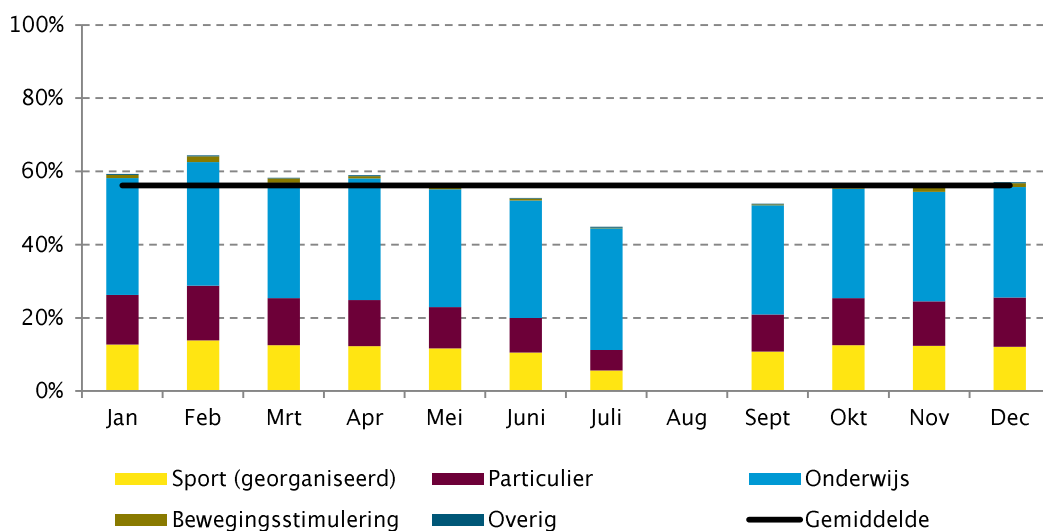
E: januari t/m maart

F: september t/m december

Bekijken we de bezetting gedurende het jaar (figuur 3.24), dan zien we niet veel variatie door het jaar heen. Het aandeel van het bewegingsonderwijs is elke maand tussen de 30 en 35 procent en ook de

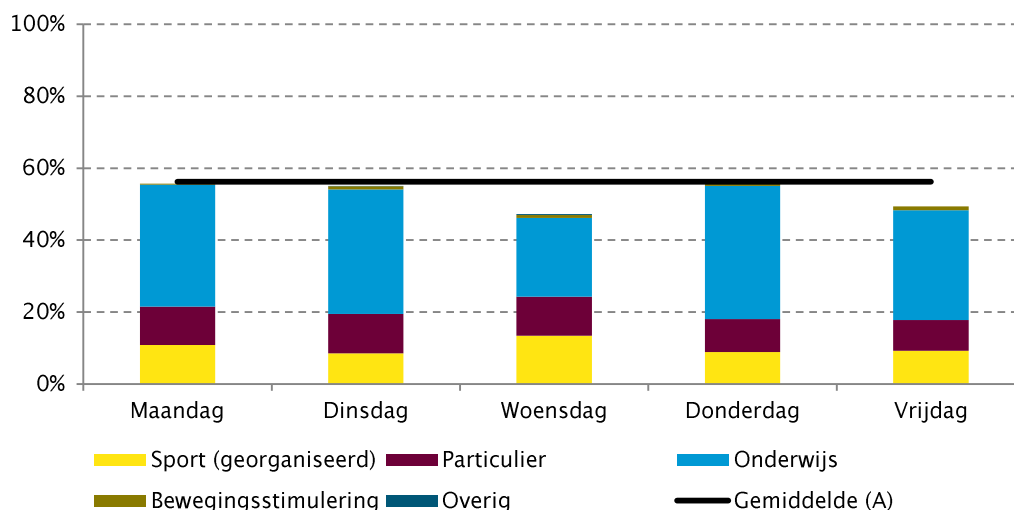
georganiseerde sport en de groep ‘particulieren’ hebben elke maand (met uitzondering van juli) een constant aandeel (11-14%). Een overzicht van de bezetting per maand per gymzaal is opgenomen in bijlage 2.

Figuur 3.24 Bezetting gymzalen per maand, uitgesplitst naar gebruikersgroep

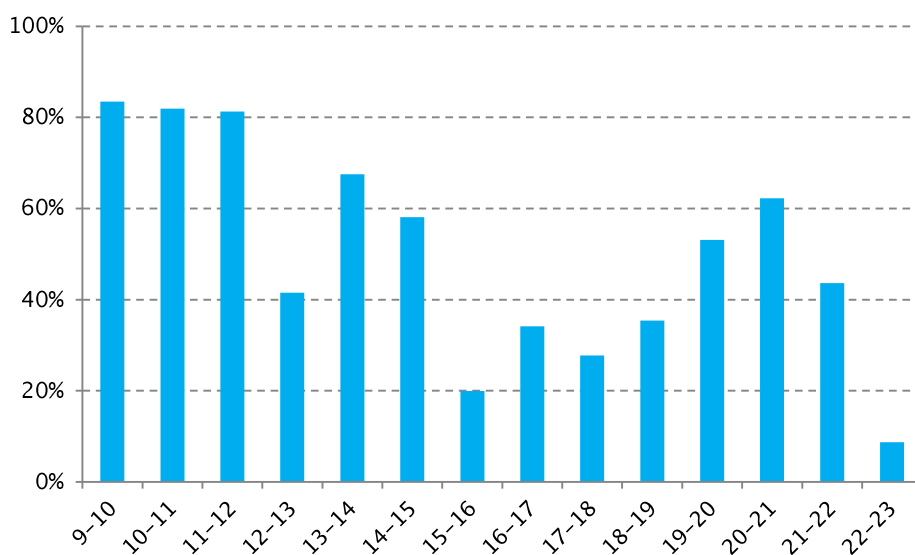
De bezetting varieert licht over de week en per uur van de dag. De invloed van het bewegingsonderwijs op de bezetting van de gymzalen blijkt wanneer we de bezetting per dag bekijken. Op woensdagmiddag en vrijdagmiddag vindt er geen of nauwelijks bewegingsonderwijs plaats. Voor een deel worden deze uren benut door de georganiseerde sport, maar de bezetting blijft op de woensdagen en in mindere mate op de vrijdagen lager dan op de andere dagen.

Figuur 3.25 Bezetting gymzalen per dag

(A) In het gemiddelde zijn de verhuurde uren op zaterdag en zondag ook meegenomen (terwijl deze buiten de openstellingsuren vallen), daarom is het gemiddelde hoger dan de afzonderlijke bezettingspercentages op maandag t/m vrijdag.

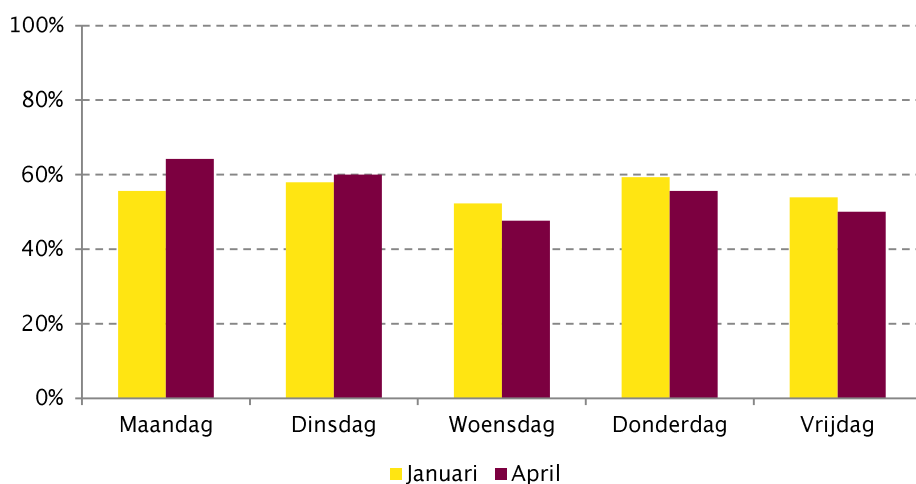
Figuur 3.26 Bezetting gymzalen per uur – maandag t/m vrijdag

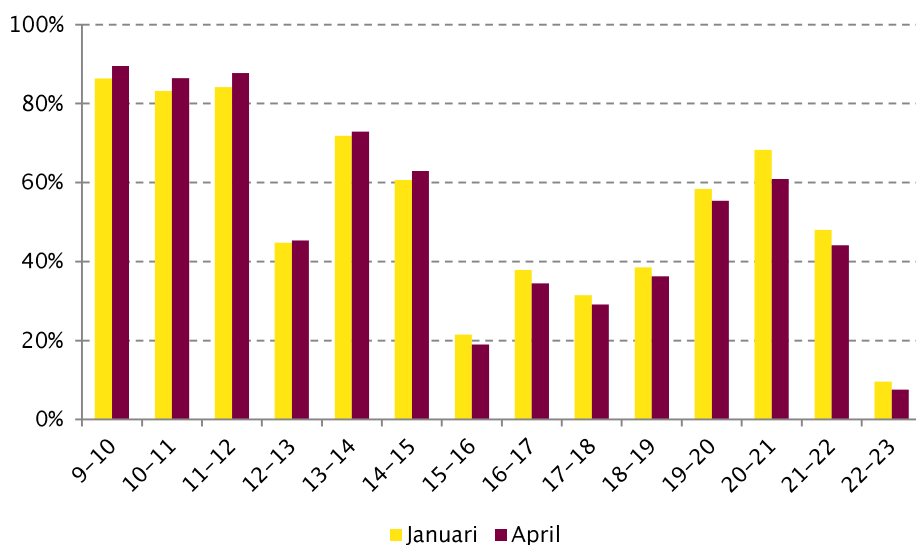
De gymzalen worden tijdens de schooluren relatief veel bezet, terwijl van 12 tot 13 uur en tussen 15 en 19 uur de gymzalen nog niet voor de helft bezet worden. 's Avonds loopt de bezetting weer op, met een maximale bezetting van 62 procent tussen 20 en 21 uur. Van tien tot elf uur 's avonds, het laatste uur van de dag, is de bezetting nog maar zeer minimaal (9%).

Tot slot bekijken we, vergelijkbaar met de analyse voor de sporthallen, twee maanden nog specifiek: januari en april. In tegenstelling tot de sporthallen, is de bezetting in januari en april niet heel verschillend. Opvallend is wel het verschil in bezetting op de maandagen in januari en april. Oorzaak hiervan lijkt deels te liggen in de definitie van de openstelling. Door vakanties en feestdagen zijn er drie maandagen beschikbaar in de maand april, terwijl het aantal verhuurde uren doet vermoeden dat er op vier maandagen gebruik is gemaakt van (een deel van) de gymzalen. De bezetting per uur laat nauwelijks verschil zien tussen de maanden januari en april.

Figuur 3.27 Bezetting gymzalen per dag – januari en april

Figuur 3.28 Bezetting gymzalen per uur – maandag/vrijdag

3.5 Conclusies

De bezetting van de gemeentelijke sporthallen is gemiddeld over het jaar 57 procent, maar varieert van circa 30 procent in de zomermaanden tot 80 procent in de wintermaanden. De schakelzaal (Cultuurcampus) heeft de laagste bezetting (37%), gevolgd door de atletiekhal in Sportcentrum Galgenwaard (39%) en sporthal Zuilen (42%). De Topsporthal en de Multifunctionele sporthal van Nieuw Welgelegen hebben de hoogste bezetting, respectievelijk 78 en 84 procent. In de meeste sporthallen zijn de georganiseerde sporters de grootgebruikers, maar in de hallen van Nieuw Welgelegen, de schakelzaal (Cultuurcampus), de Dreef, Lunetten en de Sportcampus heeft het bewegingsonderwijs een groot aandeel in het totaal aantal verhuurde uren.

Hoewel de gemiddelde bezetting over het jaar (57%) ruimte lijkt aan te geven, is dit niet wat in de praktijk wordt ervaren. In de wintermaanden is de druk op de sporthallen zeer groot, met name de

avonduren op de doordeweekse dagen. Maar ook in het weekend laat het bezettingsoverzicht een hoge bezetting zien voor een aantal sporthallen. Oorzaak hiervan ligt in enkele veldsporten (hockey, korfbal en handbal) die in de wintermaanden naar de binnensportaccommodaties trekken voor trainingen en/of wedstrijden. Vooral de vraag vanuit hockey is groot en kan niet eenvoudig gefaciliteerd worden, onder andere omdat deze sport niet in alle hallen gespeeld kan worden.

De gemiddelde bezetting van de sportzalen is 50 procent en varieert tussen de 40 en 60 procent over het jaar. Hiermee is de variatie veel minder groot dan bij de sporthallen. Sportzaal Forum 't Zand heeft de laagste bezetting (40%), terwijl de Fletiozaal met 64 procent de hoogste bezetting heeft. Vooral in de weekenden en in mindere mate in de avonduren is er ruimte in de sportzalen beschikbaar, wat blijkt uit een lage bezetting. In de weekenden komt de bezetting zelfs niet boven de 20 procent uit. Doordeweeks worden de sportzalen overdag goed gebruikt, door met name het bewegingsonderwijs. 's Avonds na negen uur loopt de bezetting hard terug.

De gemiddelde bezetting van de gymzalen is 56 procent en varieert niet veel over het jaar heen (50-60%). Wel is er veel verschil tussen de gymzalen. Zo is de bezetting van gymzaal Duurstedelaan B maar 30 procent, terwijl de gymzaal Bijniershoeklaan een bezetting kent van 78%. Het basisonderwijs is in de meeste gymzalen de grootste gebruiker en dit is dan ook terug te zien in de bezetting gedurende de week. Op woensdag- en vrijdagmiddag, wanneer er geen onderwijs is, is de bezetting lager dan op de andere dagdelen. Vanaf 19 uur 's avonds worden sommige gymzalen gehuurd door andere gebruikers dan het onderwijs, maar tussen 15 en 19 uur en laat op de avond is er in veel gymzalen nog ruimte.

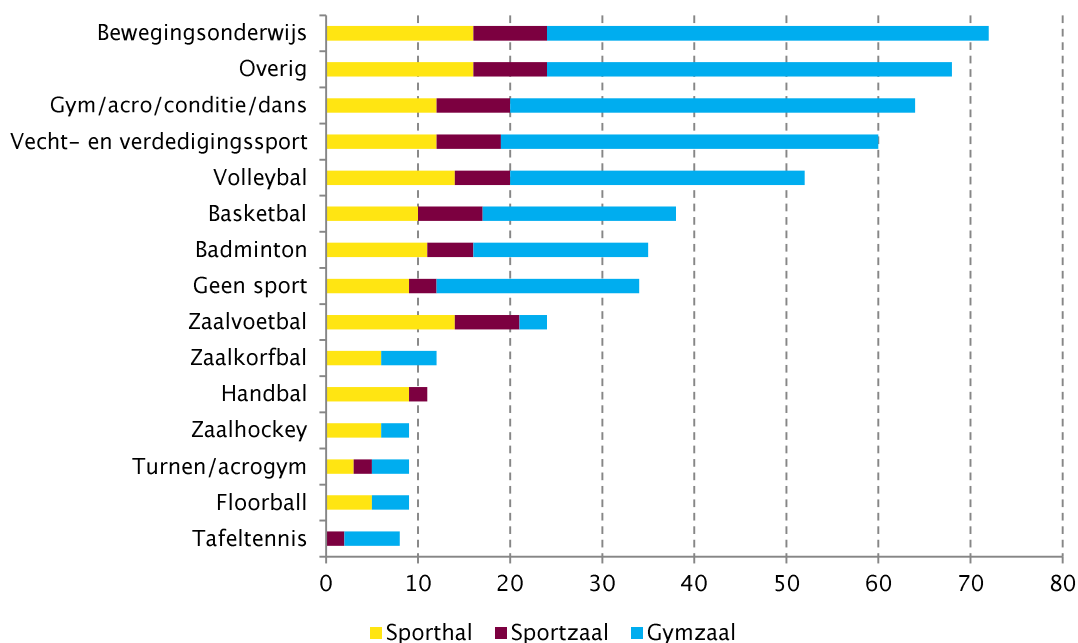
4. Sport- en beweegaanbod

In dit hoofdstuk brengen we het sport- en beweegaanbod in beeld, door weer te geven op hoeveel en op welk type locaties bepaalde sporten/beweegactiviteiten plaatsvinden. De gegevens zijn afkomstig uit de verhuuroverzichten van UVO, waarbij diverse soorten activiteiten zijn samengevoegd tot een categorie (zie tabel 1.3 in bijlage 1 voor gebruikte indeling). Het gaat hierbij dus om sporten die in 2013 op de betreffende accommodaties daadwerkelijk zijn beoefend en niet om wat er op de accommodaties in theorie allemaal mogelijk is.

4.1 Sportaanbod naar type locatie

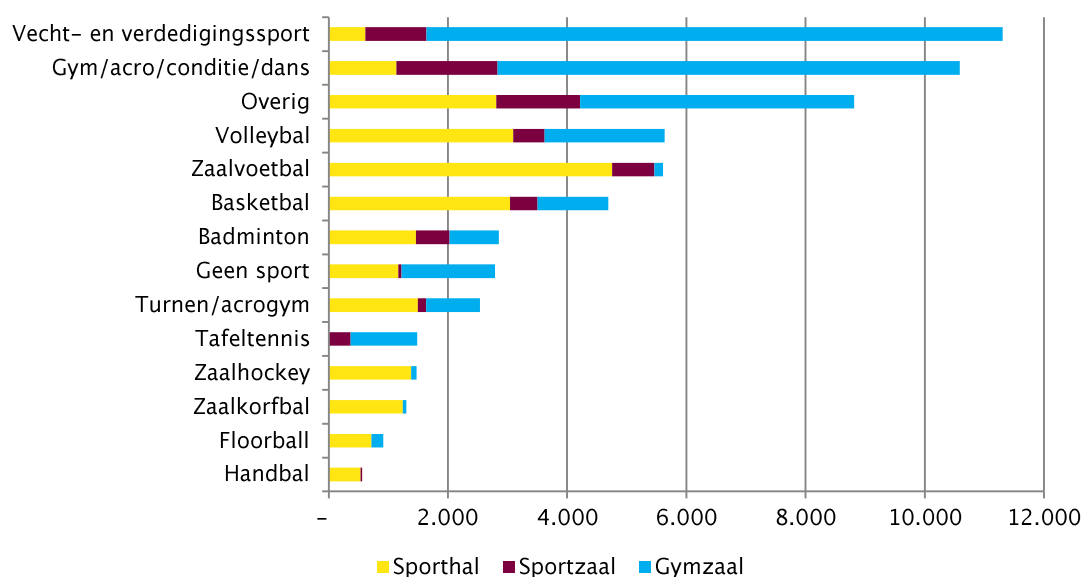
Onderstaande figuur (figuur 4.1) geeft het aantal gemeentelijke sportlocaties (sporthallen, sportzalen en gymzalen) weer waar de betreffende sport wordt uitgeoefend¹. Naast het aantal locaties waar de sport beoefend wordt, is in figuur 4.2 het aantal uren per type accommodatie weergegeven (excl. bewegingsonderwijs). Uit beide figuren blijkt bijvoorbeeld dat hoewel volleybal in 44 gymzalen wordt beoefend, het gros van de uren toch in de sporthal wordt besteed. Hetzelfde is te zien bij zaalvoetbal en de sportzalen; er zijn 7 sportzalen waarin gezaalvoetbald wordt, maar het totaal aantal uren is relatief laag. In bijlage 3 is per sportaccommodatie het sport- en beweegaanbod opgenomen.

Figuur 4.1 Aantal locaties waar sporten beoefend worden

¹ Een sport is als aanbod opgenomen als deze minimaal één keer in de sportaccommodatie is uitgeoefend

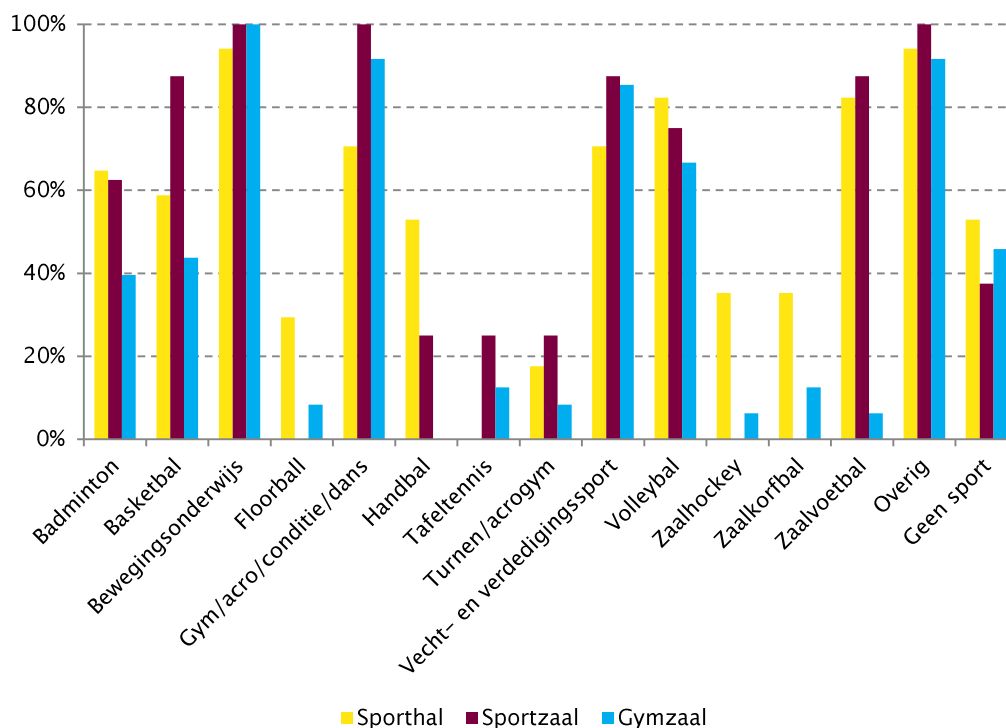
Figuur 4.2 Verdeling verhuurde uren over type accommodatie, per sporttype

Kijken we op een iets andere manier naar figuur 4.1, dan ontstaat figuur 4.3. In deze figuur is per sporttype het percentage sporthallen, sportzalen en gymzalen aangegeven waar de sport wordt beoefend. Hieruit blijkt dat men voor zaalvoetbal en volleybal in bijna alle sporthallen terecht kan, terwijl tafeltennis in geen enkele sporthal wordt gespeeld. Gymnastiek, zaalvoetbal, basketbal, verdedigingssporten en volleybal worden in bijna alle sportzalen gespeeld, terwijl floorball, zaalhockey en zaalkorfbal nooit gebruikmaken van de sportzalen (hockey mag vanwege sportspecifieke eisen niet in sportzalen worden beoefend, de overige sporten in theorie wel). In de gymzalen vindt naast het bewegingsonderwijs vaak gymnastiek, een vecht- of verdedigingssport of volleybal plaats¹. De veldsporten die in de winter naar binnen gaan (handbal, korfbal, hockey), maken amper gebruik van de gymzalen.

¹ De enkele uren zaalhockey die in de gymzaal worden beoefend, betreffen zaalhockey door jonge jeugd, die door gebruik van lichter materiaal en door beperktere slagkracht uit de voeten kunnen in de gymzaal.

Figuur 4.3 Sport- en beweegaanbod naar type accommodatie (te lezen als: in 65% van de sporthallen wordt gebadmintond)

Binnen dit onderzoek is geen volledige inventarisatie van het sportaanbod mogelijk. Niet alleen is het aanbod in de particuliere sporthallen niet geheel bekend, maar ook het sport- en beweegaanbod op andersoortige locaties (zoals dansscholen, buurthuizen) is niet inzichtelijk. Het globale beeld toont dat de spreiding over de stad van de diverse sporten (in gemeentelijke accommodaties) mogelijkheden voor verbetering laat zien. Alleen in de wijk Vleuten-De Meern worden alle onderscheiden sportactiviteiten aangeboden (in gemeentelijke sporthal, sportzaal of gymzaal). In bijvoorbeeld de Binnenstad, waar geen sporthallen of sportzalen zijn, kan niet worden gebasketbald of gehockeyd. Volleybal is een van de weinige sporten die in alle wijken wordt aangeboden, terwijl tafeltennis in slechts drie wijken wordt gespeeld (Binnenstad, Vleuten-De Meern en Zuid).

4.2 Conclusies

Het sportaanbod in de gemeente Utrecht kent echte 'sporthalsporten', zoals zaalvoetbal, basketbal, volleybal en floorball. Deze sporten worden, hoewel op verschillende typen accommodaties beoefend, toch voor het merendeel in de sporthallen gespeeld. Veldsporten als hockey, korfbal en handbal maken in de winter ook voornamelijk gebruik van de sporthallen. Badminton is een sport die relatief veel gebruikmaakt van sporthallen, maar ook in sportzalen en gymzalen veel beoefend wordt. Naast de echte sporthalsporten zijn er ook sporten die juist voornamelijk in gymzalen plaatsvinden, zoals vecht- en verdedigingssporten en tafeltennis. Deze sporten kunnen prima uit de voeten in de kleinere afmetingen van de gymzalen. Gymnastiek, vecht- en verdedigingssporten, zaalvoetbal, badminton en tafeltennis zijn sporten die relatief veel gebruikmaken van de sportzalen. Dit zijn over het algemeen juist ook de sporten die veel in de gymzalen zitten en dus ook voldoende hebben aan de afmetingen van een sportzaal.

De spreiding over de stad van de diverse sporten (in gemeentelijke accommodaties) laat mogelijkheden voor verbetering zien. Alleen in de wijk Vleuten-De Meern worden alle onderscheiden sportactiviteiten aangeboden (in gemeentelijke sporthal, sportzaal of gymzaal). In bijvoorbeeld de Binnenstad, waar geen sporthallen of sportzalen zijn, kan niet worden gebasketbald of gehockeyd. Volleybal is een van de weinige sporten die in alle wijken wordt aangeboden, terwijl tafeltennis in slechts drie wijken wordt gespeeld (Binnenstad, Vleuten-De Meern en Zuid).

Het sportaanbod in dit onderzoek geeft niet weer welke sporten er op welke locatie daadwerkelijk mogelijk zijn. Dit is wel relevante informatie voor de gemeente, omdat dan goed kan worden bepaald of er mogelijkheden zijn om de sporten beter te spreiden over de stad of om piekuren in de bezetting van sommige accommodaties te verlagen.

5. Spreiding sportaccommodaties

In dit hoofdstuk beschrijven we de spreiding van de sportaccommodaties in de gemeente Utrecht. Voor elke wijk is hiervoor een kaart gemaakt (zie bijlage 5) met daarop de drie typen accommodaties (sporthal, sportzaal en gymzaal). Naast de gemeentelijke accommodaties zijn ook de private sporthallen en de gymzalen in het beheer van schoolbesturen weergegeven. Het gaat dan om 3 private sporthallen (Sporthal Oudenrijn, Sportcentrum Olympos en de Herculeshal, zie tabel 1.2 in bijlage 1 voor de adresgegevens) en 38 gymzalen in eigendom van schoolbesturen (op 29 locaties). Uit de kaarten blijkt het aanbod aan binnensportaccommodaties flink te verschillen tussen wijken. Om dit nog meer inzichtelijk te maken is in paragraaf 5.2 berekend hoever de inwoners van een wijk gemiddeld moeten reizen naar de dichtstbijzijnde sporthal. In paragraaf 5.3 is vervolgens de sportruimte per inwoner voor alle wijken bepaald.

5.1 Aanbod sportaccommodaties

In de gemeente Utrecht zijn 18 sporthallen (13 gemeentelijke op 11 locaties en 5 private op 3 locaties), 8 sportzalen en 87 gymzalen (48 gemeentelijke op 47 locaties, de schakelzaal (Cultuurcampus) en 38 in eigendom scholen op 29 locaties). De spreiding over de stad is heel divers, zoals blijkt uit tabel 5.1 (en uit de wijkkaarten in bijlage 5).

Tabel 5.1 Aantal sportaccommodaties per wijk

	Aantal inwoners	Aantal sporthallen*	Aantal sportzalen	Aantal gymzalen	Totaal aantal locaties
Vleuten-De Meern	45.594	5 (1)	3	7****	14
Oost	31.878	5 (3**)		14 (11 locaties)	13
Zuid	26.669	2		8 (7 locaties)	9
Leidsche Rijn	28.711	1	3	3	7
Noordoost	37.450	1(1)		9 (7 locaties)	8
Noordwest	43.389	1	1	12	14
Overvecht	32.231	1		13 (12 locaties)	13
Zuidwest	36.909	2***	1	13 (11 locaties)	13
Binnenstad	17.383			1	1
West	28.062			7 (6 locaties)	6
Totaal	328.276	18 (5)	8	87	98

* Tussen haakjes staat het aantal particuliere hallen, dus 5 (1) betekent dat er 5 sporthallen zijn, waarvan 1 particulier.

** Particuliere sporthal Olympos heeft 3 hallen op deze locatie, Galgenwaard heeft 2 sporthallen (en een specialistische atletiekhal, niet in tabel opgenomen).

*** Nieuw Welgelegen heeft 2 sporthallen, de specialistische turnhal is niet in de tabel opgenomen.

**** De Schakelzaal (Cultuurcampus) is als gymzaal meegeteld.

Volgens de planologische kengetallen voor sporthallen, is een sporthal voor elke 15.000 tot 20.000 inwoners (6 jaar en ouder) nodig. Met ruim 300.000 inwoners van 6 jaar en ouder zou de gemeente dus over minimaal 15 sporthallen moeten beschikken. Met 18 sporthallen voldoet de gemeente op

stadsniveau aan deze norm. Kijken we echter per wijk, dan zien we dat de wijken Vleuten-De Meern, Oost, Zuid en Zuidwest (ruim) aan deze norm voldoen, maar de andere zes wijken niet. Het valt op dat de particuliere sporthallen nodig zijn om aan de norm te voldoen. De 13 gemeentelijke sporthallen op zich zijn te weinig ten opzichte van het aantal inwoners. In de wijk Noordoost is de particuliere sporthal de enige sporthal en liggen alternatieven niet direct in de buurt. Sporthal Olympos ligt op het universiteitsterrein en is er in de eerste plaats voor studenten en medewerkers van het Utrechtse hoger onderwijs, maar ook andere sporters zijn welkom. Voor de gemeente is het van belang om ervoor te (blijven) zorgen dat ook de particuliere sporthallen voor verenigingen, ongeorganiseerde sporters en wijkbewoners beschikbaar en betaalbaar blijven. Een goede verstandhouding en communicatie tussen gemeente en particuliere eigenaren is daarvoor van belang.

5.2 Afstandsanalyse sporthallen

Voor alle inwoners in een wijk is de gemiddelde afstand (over de weg) naar de dichtstbijzijnde sporthal berekend. Omdat voor een inwoner de wijkgrens geen barrière hoeft te zijn, kan de dichtstbijzijnde sporthal in een andere wijk liggen dan de wijk van de inwoner. In de analyse zijn alle sporthallen, dus ook de private, meegenomen.

Tabel 5.2 Gemiddelde afstand naar dichtstbijzijnde sporthal per wijk (km)

Wijk	Gemiddelde afstand naar dichtstbijzijnde sporthal (km)
Zuid	0,9
Zuidwest	1,2
Leidsche Rijn	1,3
Vleuten-De Meern	1,3
Overvecht	1,4
Oost	1,5
West	1,9
Noordoost	2,0
Binnenstad	2,4
Noordwest	2,5

Het blijkt dat de inwoners uit de wijken Noordwest, Binnenstad, Noordoost en West gemiddeld het verst moeten reizen naar een sporthal, terwijl de inwoners van de wijk Zuid het dichtst bij een sporthal wonen. Volgens de publicatie ‘Sportaccommodaties in beeld’¹ zijn mensen bereid om ten minste drie kilometer te overbruggen voor sportbeoefening. Hoewel de gemiddelde afstand in alle wijken lager is dan drie kilometer, is voor een deel van de inwoners van met name de wijken Noordwest en Vleuten-De Meern de afstand tot een sporthal toch meer dan drie kilometer en zou dit een barrière kunnen zijn om van een sporthal gebruik te maken.

¹ Hoenderkamp, K. en R. Hoekman (2013). Spreiding sportaccommodaties. In Hoekman, R., K. Hoenderkamp en H. van der Poel (red.), *Sportaccommodaties in beeld* (p. 55 – 73).

De relatief korte berekende afstand tot de dichtstbijzijnde sporthal hoeft niet te betekenen dat iedereen ook daadwerkelijk het gewenste sportaanbod dicht in de buurt heeft. Sommige hallen zitten op populaire uren vol met verenigingsuren, onderwijs of vaste gebruikers, zodat het voor bijvoorbeeld buurtbewoners niet mogelijk is om in die hal uren te huren om te sporten.

5.3 Sportruimte per wijk

Naast het aantal sportaccommodaties en de spreiding daarvan over de gemeente, is ook de hoeveelheid ruimte van belang. Onderstaande tabel 5.3 geeft daarom de hoeveelheid sportruimte (m² vloeroppervlak) per wijk, waarbij de sportruimte het totaal is van de ruimte in sporthallen, sportzalen en gymzalen (de afmetingen van de sportaccommodaties zijn opgenomen in tabel 1.4 in bijlage 1). Ook in deze analyse zijn zowel de gemeentelijke als de niet-gemeentelijke sportaccommodaties meegenomen. Vervolgens is in tabel 5.4 de sportruimte per wijk afgezet tegen het aantal inwoners. Het blijkt dat de wijken Oost en Vleuten-De Meern niet alleen absoluut gezien veel oppervlakte sportruimte hebben, maar ook ten opzichte van het aantal inwoners. In wijk Oost wordt dat grotendeels veroorzaakt door de aanwezigheid van Sportcentrum Galgenwaard (2 hallen en 1 atletiekhal) en het private Sportcentrum Olympus (3 hallen) dat vooral voor studentensport gebruikt wordt. Zuid heeft als wijk een gemiddelde hoeveelheid sportruimte, maar afgezet tegen het relatief lage aantal inwoners, scoort de wijk goed op vierkante meters sportruimte per inwoner.

Tabel 5.3 Sportruimte per wijk (m²)

Wijk	hoeveelheid sportruimte per wijk (m ²)			
	sporthal	sportzaal	gymzaal	totaal
Oost	8.423*		2.800	11.223
Vleuten-De Meern	5.808**	1.784	1.592	9.184
Leidsche Rijn	1.056	1.958	600	3.614
Zuidwest	2.464***	616	2.600	5.680
Noordwest	1.232	616	2.400	4.248
Zuid	2.464		1.600	4.064
Overvecht	1.056		2.600	3.656
Noordoost	1.232		1.800	3.032
West			1.400	1.400
Binnenstad			200	200
Totaal Utrecht	23.735	4.974	17.592	46.301

* Inclusief atletiekhal

** Schakelzaal (Cultuurcampus) is bij gymzalen gerekend.

*** Exclusief turnhal (niet voor andere sporten te gebruiken)

Tabel 5.4 Sportruimte per 1000 inwoners per wijk (m²)

Wijk	Aantal inwoners (2014)	hoeveelheid sportruimte per 1000 inwoners (m²)			
		sporthal	sportzaal	gymzaal	totaal
Oost	31.878	264	–	88	352
Vleuten-De Meern	45.594	127	39	35	201
Zuidwest	36.909	67	17	70	154
Zuid	26.669	92	–	60	152
Leidsche Rijn	28.711	37	68	21	126
Overvecht	32.231	33	–	81	113
Noordwest	43.389	28	14	55	98
Noordoost	37.450	33	–	48	81
West	28.062	–	–	50	50
Binnenstad	17.383	–	–	12	12
Totaal Utrecht	328.276	73	15	54	141

De wijken Binnenstad en West hebben alleen maar gymzalen en scoren daarmee het laagste wat beschikbare sportruimte betreft. De gemiddelde beschikbare sportruimte aan sporthallen is voldoende (op basis van de norm van 1 sporthal per 20.000 inwoners). Per wijk zijn wel grote verschillen waarneembaar. Wat de gymzalen betreft heeft de gemeente de wettelijke taak om ervoor te zorgen dat er voldoende gymzalen zijn voor het bewegingsonderwijs. Op dit moment is de capaciteit voldoende om aan deze taak te voldoen.

5.4 Conclusies

Bekijken we de spreiding van de binnensportaccommodaties, dan zien we grote verschillen in de aanwezige sportruimte per wijk. De wijken Oost en Vleuten-De Meern hebben veel sportruimte, zeker ook per inwoner, terwijl de wijken Binnenstad en West minimale sportruimte hebben (beide hebben ook alleen maar gymzalen binnen de wijkgrenzen). Gemiddeld over de stad genomen voldoet de hoeveelheid sportruimte aan sporthallen aan de norm van 1 sporthal per 20.000 inwoners. Het valt wel op dat de drie particuliere sportcentra nodig zijn om deze norm te halen. De wijk Noordoost heeft zelfs alleen maar een particuliere hal in de wijk en alternatieven liggen niet dicht in de buurt.

De gemiddelde afstand tot een sporthal is maximaal 2,5 kilometer en daarmee liggen de accommodaties voor de meeste mensen binnen acceptabele afstand. Voor een deel van de inwoners van de wijken Noordwest en Vleuten-De Meern ligt een sporthal op meer dan 3 kilometer reizen. Dit zou voor hen een belemmering kunnen zijn om te gaan sporten. Overigens betekent de relatief korte afstand tot een sporthal niet dat alle inwoners daar ook daadwerkelijk terecht kunnen. Uit de interviews blijkt dat wijkbewoners soms bot vangen met wijkinitiatieven, omdat sporthallen volgeboekt zitten met verenigingen of bewegingsonderwijs.

6. Sportdeelname binnensporten

Om een prognose te kunnen geven van de behoefte aan binnensportaccommodaties in de toekomst, is het van belang om inzichtelijk te krijgen hoe de Utrechtse sportverenigingen ervoor staan qua ledenontwikkeling. In hoeverre hebben de sportverenigingen de afgelopen jaren meer of juist minder leden gekregen? En zijn er verenigingen die zich genoodzaakt zien tot een ledenstop of wachtlijsten, omdat er niet voldoende capaciteit is in de binnensportaccommodaties?

Om zicht te krijgen op eventuele ledenstops of wachtlijsten is dit bij de interviews nagevraagd. Helaas heeft maar één sportvereniging (korfbalvereniging) zich beschikbaar gesteld voor een interview, ondanks herhaaldelijke oproepen vanuit de gemeente. Dit heeft tot gevolg dat de informatie over de mogelijke ledenstops en wachtlijsten voornamelijk door derden is aangeleverd. Paragraaf 6.1 gaat over deze ledenstops en wachtlijsten.

De trends in de sportdeelname aan binnensporten staat centraal in paragraaf 6.2 Aan de hand van landelijke trends op basis van NOC*NSF-ledentalstatistieken, historische ledenaantallen van diverse Utrechtse sportverenigingen en de diverse interviews, spreken we een verwachting uit voor de ontwikkeling van de Utrechtse binnensporten de komende jaren. Zijn er sporten die met een bovenmatige groei of juist daling te maken zullen krijgen?

6.1 Ledenstops en/of wachtlijsten

Uit de interviews binnen dit onderzoek zijn geen ledenstops of wachtlijsten bij de binnensportverenigingen bekend geworden. Naar aanleiding van een bijeenkomst met de klankbordgroep heeft de VSU echter alsnog bij de grootste binnensporten¹ de wachtlijsten en/of ledenstops geïnterviewd. Het blijkt dat er wachtlijsten bestaan bij volleybal, hockey en in mindere mate bij badminton. In Utrecht bestaan wachtlijsten bij volleybal, hockey en in mindere mate bij badminton. Bij de zeven volleybalverenigingen in Utrecht staan ruim 200 senioren op de wachtlijst, waarvan 95 bij de grootste volleybalvereniging die al 600 leden heeft en 50 bij een studentenvereniging. Voor de junioren zijn geen wachtlijsten bij volleybal. De hockeyverenigingen hebben bijna 300 senioren op de wachtlijst staan en bijna 1400 jeugdleden. Deze wachtlijsten komen in eerste instantie voort uit de beperkte capaciteit van buitenvelden. Hockey maakt nu al veelvuldig gebruik van de sporthallen in de wintermaanden en toename van het aantal spelers zal deze vraag naar ruimte nog verhogen. Voor badminton staan in totaal 20 senioren op een wachtlijst, allemaal bij studentenverenigingen. Als hoofdreden voor de wachtlijsten wordt door de verenigingen tekort aan accommodatie aangegeven.

Kleinere (binnensport)verenigingen hebben helemaal niet te maken met ledenstops of wachtlijsten maar zitten juist te springen om nieuwe leden. De aantrekkingskracht van de grote (veld)sporten zoals voetbal en tennis is voor deze verenigingen goed merkbaar. Wel is aangegeven dat wanneer de economie aantrekt, mensen ook weer voor een tweede sport kunnen gaan kiezen. De kleine (binnensport)verenigingen zouden hiervan kunnen gaan profiteren.

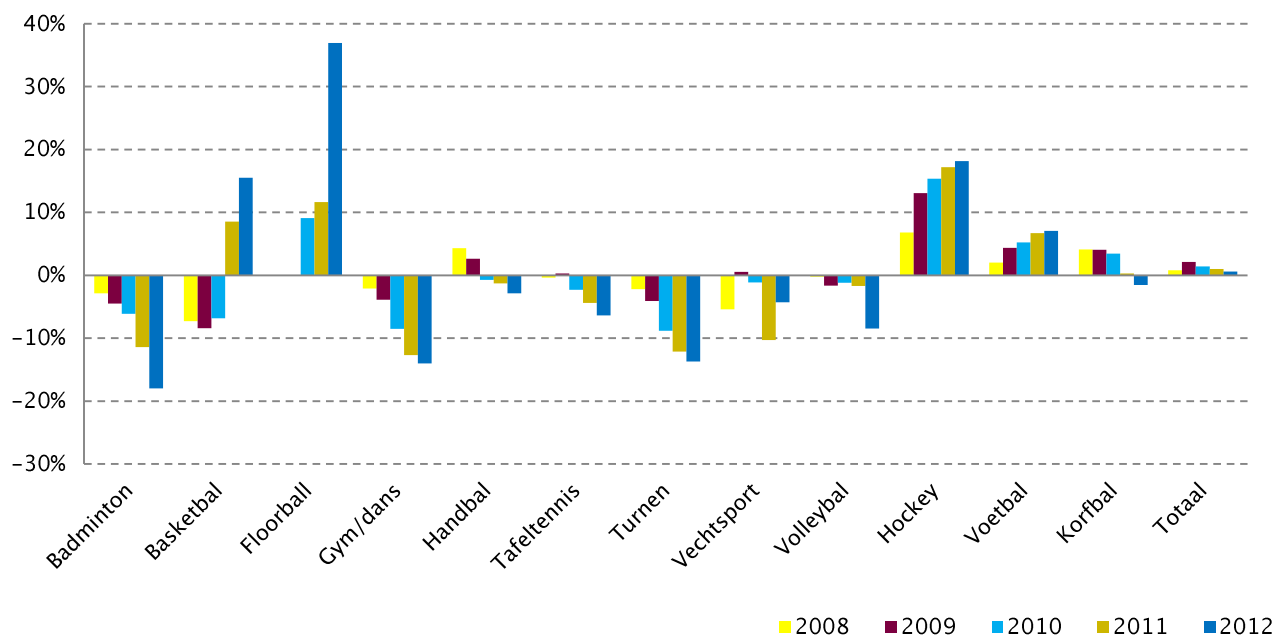
¹ Badminton, basketbal, handbal, korfbal, volleybal, atletiek en hockey

6.2 Trends in sportdeelname verschillende sporten

Landelijke trends

Uit de ledentalstatistieken van NOC*NSF (zie figuur 6.1) blijkt dat veel zaalsporten afnemende ledenaantallen hebben. Uitzondering hierop zijn basketbal (sinds 2011 weer in de lift), floorball (nieuwe sport die nog groeiende is) en hockey. Voetbal maakt in zijn geheel als sport wel een groei door, maar het zaalvoetbal (5% van alle voetballers) heeft te maken met een afname van het aantal leden.

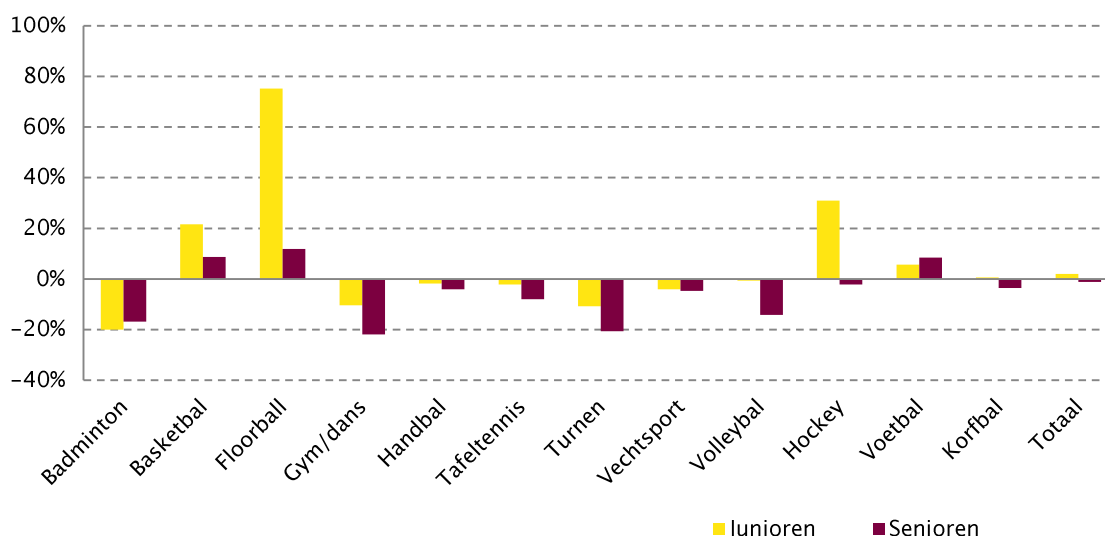
Figuur 6.1 Ledenontwikkeling (%) sportbonden t.o.v. 2007, alle leeftijden

Bron: NOC*NSF Ledentalstatistieken

Kijken we naar hoe deze ontwikkeling verloopt bij junioren (tot en met 17 jaar) en senioren (18 jaar en ouder), dan zien we dat hockey, floorball en in mindere mate basketbal vooral een groei hebben van de jeugdleden, terwijl badminton relatief veel jongere leden kwijtraakt. Gymnastiek/dans, turnen en volleybal tonen met name een afname van het aantal senioren. De groei bij floorball is relatief heel groot, maar omdat het hier een kleine sport betreft, is de absolute groei beperkt.

Figuur 6.2 Ledenontwikkeling sportbonden 2012 t.o.v. 2007, junioren en senioren

Bron: NOC*NSF Ledentalstatistieken

Tabel 6.1 geeft het aantal sportbondleden (2012) afgezet tegen het aantal inwoners, waardoor zichtbaar wordt wat landelijk gezien populaire sporten zijn. De twee rechterkolommen geven een doorrekening van de landelijke percentages op de Utrechtse bevolkingscijfers (2012) en geven hiermee een indicatie van het aantal verenigingsleden per sporttype. Door vergelijking met daadwerkelijke ledencijfers kan worden bepaald of Utrechters meer of minder dan het landelijk gemiddelde een sport beoefenen. Binnen dit onderzoek zijn niet alle actuele ledengegevens bekend, maar eventueel vervolgonderzoek kan hier verder op ingaan (zie aanbevelingen in hoofdstuk 9).

Tabel 6.1 Aandeel sportbondleden t.o.v. inwoners (2012)

	sportdeelname Nederland		doorrekening Utrecht	
	junioren	senioren	junioren	senioren
Badminton	0,5%	0,2%	334	634
Basketbal	0,8%	0,2%	516	450
Floorball*	n/a	n/a	n/a	n/a
Gym/dans	5,0%	0,5%	3.121	1.341
Handbal	0,9%	0,2%	528	452
Tafeltennis	0,3%	0,2%	167	439
Turnen	5,0%	0,5%	3.109	1.276
Vechtsport	1,5%	0,3%	950	704
Volleybal	1,5%	0,5%	956	1.204
Hockey	4,6%	0,6%	2.818	1.426
Voetbal (Veld en Zaal)	17,2%	4,6%	10.674	11.684
Korfbal	1,4%	0,4%	842	930
			24.027	20.551

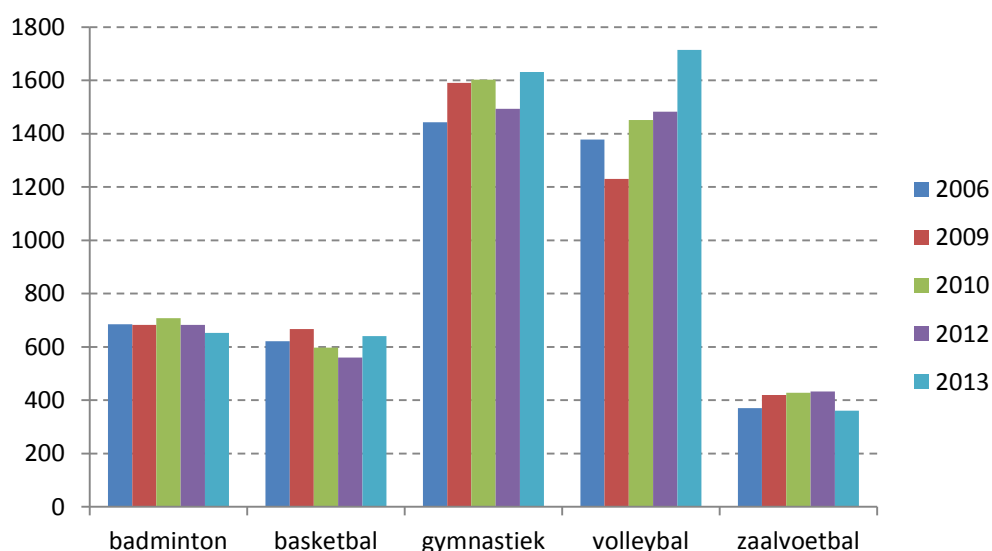
Bron: Ledentalstatistieken NOC*NSF (2012), bevolkingscijfers CBS (2012), bewerking Mulier Instituut

* floorball heeft te weinig leden om te spreken van een landelijk cijfer en een doorrekening naar de Utrechtse situatie is daarmee niet zinvol

Situatie in Utrecht

Om te beoordelen of de landelijke trends in deelname aan zaalsporten ook in Utrecht zichtbaar zijn, is gebruikgemaakt van gegevens van de VSU. De VSU leverde van de bij haar aangesloten verenigingen de ledenaantallen van de afgelopen jaren. Deze ledencijfers zijn voor een aantal verenigingen niet compleet of bevatten onverklaarbare uitschieters, maar voor ruim 30 verenigingen zijn de cijfers vanaf 2006 goed te gebruiken om de ledenontwikkeling inzichtelijk te maken. In figuur 6.3 staat deze ledenontwikkeling per sporttak opgenomen. In tabel 1.5 in bijlage 1 staan de gebruikte verenigingen per sporttak opgenomen.

Figuur 6.3 Ledenontwikkeling 2006 –2013 sportverenigingen Utrecht

Bron: VSU, bewerking Mulier Instituut

In figuur 6.3 zien we dat met name volleybal een toename van het aantal leden laat zien. De andere sporten blijven vrij constant vanaf 2006 (ondanks een toename van het aantal inwoners van Utrecht). Onder de aanname dat deze 30 verenigingen representatief zijn voor alle verenigingen, kunnen we concluderen dat ook in Utrecht de sportdeelname aan de binnensporten licht daalt, maar vanwege de grote bevolkingsgroei heeft dit niet tot een daling van het aantal leden geleid. Badminton, gymnastiek en zaalvoetbal blijven vrijwel constant, terwijl bij volleybal juist een groei te zien is. Naast deze ontwikkeling van de binnensporten is de landelijke groei van hockey ook duidelijk in Utrecht aanwezig. Omdat hockey ook gebruikmaakt van de sporthallen, is dit een ontwikkeling die voor de binnensport wel van belang is.

6.3 Conclusies

Volleybal heeft als enige echte zaalsport te maken met wachtlijsten (ruim 200 senioren), alhoewel ook badminton een twintigtal senioren op een wachtlijst heeft staan. Ook hockey heeft (grote) wachtlijsten, waarvoor momenteel (o.a. met de gemeente) oplossingen worden gezocht. Indien deze wachtlijsten verdwijnen doordat de capaciteit aan velden wordt uitgebreid of de competitie beter over het weekend wordt verdeeld, heeft dit ook gevolgen voor de binnensport. Hockey maakt nu al veelvuldig gebruik van de sporthallen in de wintermaanden en toename van het aantal spelers zal deze vraag naar ruimte nog verhogen. Daar komt bovendien nog bij dat hockey niet in alle sporthallen

gespeeld kan worden en de benodigde capaciteit heel hoog is (vanwege de grootte van de verenigingen).

Landelijk hebben de meeste zaalsporten te maken met ledendaling, basketbal en hockey zijn hierop een uitzondering. Deze sporten groeien, met name door een toename van het aantal jeugdleden. De Utrechtse situatie komt grotendeels overeen met het landelijke beeld. De meeste sporten in Utrecht laten absoluut gezien geen daling zien en volleybal is de afgelopen jaren zelfs gegroeid. Basketbal is in Utrecht stabiel, terwijl de landelijke cijfers daar, sinds kort, een toename laten zien. De gemeente Utrecht lijkt daarmee een licht dalende deelname aan zaalsporten (in georganiseerde vorm) te hebben, met uitzondering van volleybal en hockey. Deze twee sporten laten een (flinke) groei zien en hebben bovendien ook nog te maken met wachtlijsten. Door de bevolkingsgroei vertaalt de daling in sportdeelname zich niet in een achteruitgang van het aantal leden.

7. Toekomstige behoefte aan binnensportaccommodaties

Bij de binnensporten zijn verschillende takken van sport zoals basketbal, gymnastiek/turnen, volleybal, zaalvoetbal (*futsal*) en badminton geclusterd binnen accommodaties. Doordat deze sporten gebruikmaken van dezelfde ruimte, kan niet voor iedere tak van sport afzonderlijk de ruimtebehoefte worden berekend.

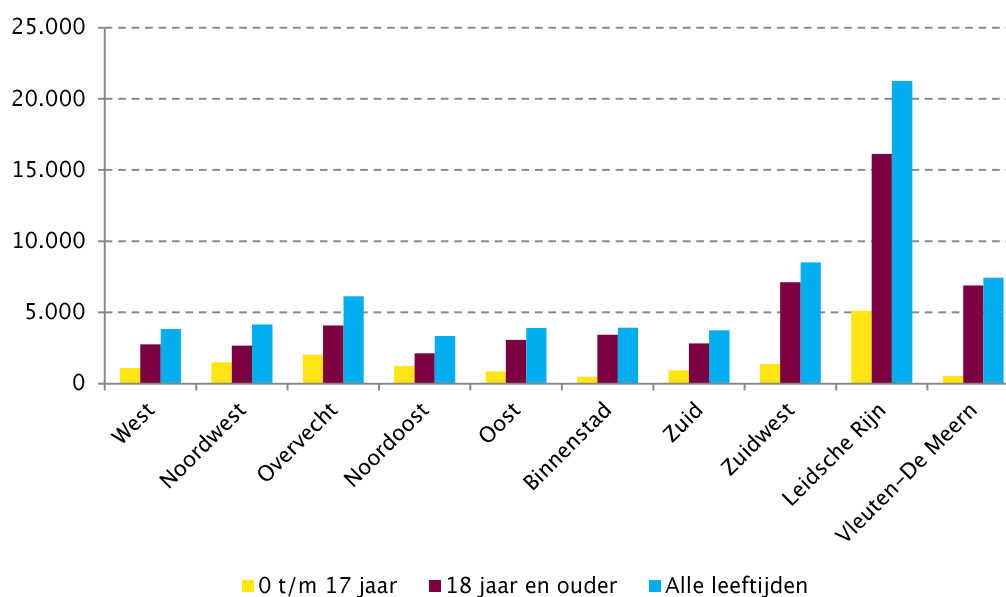
De ruimtebehoefte voor binnensporten wordt daarom berekend aan de hand van draagvlakcijfers voor sporthallen. Het aanbod van sporthallen wordt daar tegenover gezet en daarnaast worden verwachtingen voor de toekomst beschreven. Bij deze zogenaamde draagvlakmethode wordt uitgegaan van een maximale en minimale variant. Bij de maximale variant wordt als uitgangspunt 1 sporthal per 15.000 inwoners genomen, terwijl bij de minimale variant 1 sporthal per 20.000 inwoners geldt. Van invloed op de uiteindelijke plaatsbepaling binnen dit spectrum, is de huidige bezetting van de sporthallen en het aantal aanwezige sportzalen en specialistische hallen. Sportzalen zijn kleiner dan sporthallen en niet toereikend voor alle vormen van sportbeoefening. De sportzalen zijn hierdoor niet geschikt om primair in de berekeningen mee te nemen, maar dienen als een soort buffer of opvang voor sportactiviteiten die door ruimtegebrek niet in de sporthallen terecht kunnen. Voor de specialistische turnhal en in mindere mate de atletiekhal, geldt dat ze zijn voorbehouden voor specifieke takken van sport en daardoor niet als 'algemene' sporthal meegenomen worden in de berekening. Uiteraard wordt een deel van de behoefte aan sportruimte wel door deze hallen gefaciliteerd.

De beschrijving van de behoefte aan binnensportaccommodaties concentreert zich op sporthallen. Het benodigde aantal gymzalen worden vanuit de afdeling Onderwijs bepaald en is direct gekoppeld aan leerlingprognoses. Omdat (voortgezet en beroeps-)onderwijs echter ook gebruik maakt van de sporthallen, is wel doorgerekend wat het verwachte toekomstige gebruik vanuit onderwijs zal zijn, ervanuitgaande dat het aantal klokuren bewegingsonderwijs en het gebruik van de sporthallen door de onderwijsinstellingen gelijk blijven.

7.1 Bevolkingsprognose

De gemeente Utrecht krijgt tot 2030 te maken met flinke bevolkingsgroei. De bevolking zal gemeentebreed groeien van 328 duizend inwoners in 2014 tot 355 duizend inwoners in 2020 en tot 395 duizend inwoners in 2030. Dit betekent een toename van ruim 20 procent. In figuur 7.1 is de bevolkingsgroei per wijk en per leeftijdscategorie opgenomen.

Figuur 7.1 Bevolkingsgroei 2014 - 2030 per wijk en naar leeftijdscategorie

Het is duidelijk te zien dat Leidsche Rijn de komende jaren nog flink gaat groeien. Maar ook alle andere wijken laten een groei zien, variërend van ruim 3.300 extra inwoners in Noordoost tot 8.500 extra inwoners in Zuidwest. Hoewel in absolute aantallen de groei van de volwassen bevolking in alle wijken hoger is dan die van de niet-volwassenen, is juist de percentuele groei van het aantal jeugdigen (0 t/m 17) in de meeste wijken hoger. Alleen in Zuidwest, Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern is de groei van het aantal volwassenen ook relatief gezien groter dan die van de jeugd.

7.2 Leerlingprognose

In Utrecht groeit de bevolking en dus groeit de komende 5 jaar ook het aantal leerlingen in het primair en voorgezet onderwijs. De gemeente Utrecht heeft de zorgplicht ten aanzien van onderwijsvoorzieningen en bewegingsonderwijs, als het nodig is worden scholen en gymcapaciteit bijgebouwd. Daarmee wordt de afstemming tussen capaciteit en de behoefte gegarandeerd. De planning en programmering voor deze voorzieningen wordt meegenomen in het op te stellen meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (medio 2015).

Het Rijk geeft aan dat zij - daar waar mogelijk- meer en betere gymlessen voorstaan dat wil zeggen dat basisscholen vanaf 2017 minimaal 2 en waar mogelijk 3 lessen bewegingsonderwijs moeten gaan geven. In G-4 verband heeft de gemeente aan het Rijk aangegeven deze ambitie te delen, maar ook welke consequenties verruiming van het aantal klokuren gymonderwijs met zich mee zou brengen. Verdubbeling van het aantal lessen gymnastiekonderwijs voor basisonderwijs gaat de Nederlandse gemeentes samen € 79 miljoen per jaar kosten. Wij kunnen de ambitie alleen verwezenlijken als het bijbehorende budget beschikbaar komt. Daarnaast is het nog niet duidelijk of dat deze uitbreiding van bewegingsonderwijs in de traditionele accommodaties plaats zal gaan vinden.

7.3 Behoefteberekening op basis van planologische kentallen

Tabel 7.1 bevat de resultaten van de behoefteberekening op basis van planologische kentallen voor sporthallen. Er is gerekend met een draagvlakcijfer van 20.000 (de minimale variant). Wanneer met een draagvlakcijfer van 15.000 wordt gerekend, kent Utrecht in 2014 al een tekort van 2 sporthallen, dat vervolgens in 2030 oploopt tot een tekort aan 6 sporthallen. Gezien de huidige financiële budgetten is dit geen reële uitgangssituatie.

Tabel 7.1 laat zien dat er volgens de berekening in 2014 gemeentebreed voldoende ruimte is, en dat in 2030 een balans tussen vraag en aanbod wordt bereikt. Hierbij moet opgemerkt worden dat de atletiekhal en turnhal niet in de berekening zijn opgenomen, terwijl deze uiteraard wel in sportaanbod voorzien. Hoewel de berekening laat zien dat er nu een overschot is, is dat niet wat er in de praktijk ervaren wordt en wat de bezettingscijfers laten zien. Tenminste, niet het gehele jaar door. Een van de geïnterviewde personen stelde treffend: *‘In de wintermaanden is de vraag tijdens de avonduren en in de weekenden zo groot dat een extra hal in bepaalde stadsdelen eenvoudig gevuld kan worden. Vervolgens staat deze hal overdag en in de zomermaanden grotendeels leeg’.*

Kijken we niet gemeentebreed maar naar afzonderlijke wijken, dan zien we dat de spreiding van de sporthallen ervoor zorgt dat vooral de noordelijke wijken (West, Noordwest, Overvecht en Noordoost) te kampen krijgen met tekorten aan sporthallen. Opvallend is wel dat dit wijken zijn waar de gemeentelijke sporthallen (Zuilen en De Dreef) in 2013 geen hoge bezetting hadden. Sporthal Zuilen had zelfs maar een bezetting van 42 procent. Het kan zijn dat de (particuliere) Herculeshal veel sporters herbergt of dat in andere wijken wordt gesport. Van sporthal Zuilen is wel bekend dat het feit dat in de aanwezige horeca geen alcohol wordt geschonken (tot medio 2014 het geval) niet door iedereen gewaardeerd wordt.

Tabel 7.1 Vraag-aanbodanalyse sporthallen

Wijk	Aantal sporthallen		Behoefte			Overschot/tekort		
	gemeente	particulier	2014	2020	2030	2014	2020	2030
West	0	0	1,3	1,4	1,5	-1,3	-1,4	-1,5
Noordwest	1	0	2,0	2,1	2,2	-1,0	-1,1	-1,2
Overvecht	1	0	1,5	1,6	1,7	-0,5	-0,6	-0,7
Noordoost	0	1	1,7	1,8	1,9	-0,7	-0,8	-0,9
Oost	2	3	1,5	1,5	1,7	3,5	3,5	3,3
Binnenstad	0	0	0,8	0,9	1,0	-0,8	-0,9	-1,0
Zuid	2	0	1,2	1,3	1,4	0,8	0,7	0,6
Zuidwest	2	0	1,7	1,8	2,1	0,3	0,2	-0,1
Leidsche Rijn	1	0	1,3	1,6	2,3	-0,3	-0,6	-1,3
Vleuten-De Meern	4	1	2,0	2,3	2,4	3,0	2,7	2,6
Totaal	13	5	15,1	16,3	18,2	2,9	1,7	-0,2

Op basis van de prognose met kentallen kan geconcludeerd worden dat de behoefte aan sporthallen op basis van de bevolkingsprognose gemeentebreed met drie sporthallen toeneemt. Kijken we per wijk, dan zien we dat eigenlijk alleen Leidsche Rijn te maken krijgen met zoveel extra inwoners dat een extra sporthal ten opzichte van de huidige situatie gewenst is¹. Omdat deze wijk ook veel extra jonge inwoners krijgt en er daarmee mogelijk nieuwe gymzalen nodig zijn, is het raadzaam om te bekijken of een gymzaal mogelijk kan worden uitgebreid tot een sportzaal of liever nog sporthal. Voor de overige wijken verandert de behoefte niet substantieel ten opzichte van de huidige situatie.

De vraag is nog of er veranderende trends in de sportdeelname zijn, die reden vormen om bovenstaande behoefteprognose aan te passen. Uit hoofdstuk 6 blijkt dat alle binnensporten te maken hebben met gelijkblijvende ledenaantallen. Alleen hockey en volleybal zijn hierop een grote uitzondering. Hockey maakt echter alleen in de wintermaanden gebruik van (enkele) sporthallen en hiervoor is het raadzaam om een alternatieve oplossing te zoeken, bijvoorbeeld in de vorm van een tijdelijke accommodatie. Voor volleybal is het aan te bevelen te volgen of de groei van leden daadwerkelijk doorzet (en wachtlijsten worden ingekort) en of dit eventuele knelpunten in specifieke sporthallen gaat opleveren. Voor de andere sporten zijn geen ontwikkelingen in de vorm van grote groei of krimp te zien. Uit de vorige paragraaf blijkt al dat ook het toekomstige onderwijsgebruik in sporthallen geen aanleiding geeft om de prognose aan te passen.

Bovenstaande resultaten gaan ervan uit dat de huidige capaciteit aan sporthallen voldoende is. Uit de bezettingscijfers, interviews en de klankbordgroepbijeenkomst blijkt dat er op de populaire uren (doordeweekse avonden in de wintermaanden) echter wel veel druk is op de meeste sporthallen, waardoor niet iedereen terecht kan. Hiervoor dienen alternatieve oplossingen te worden gezocht, zoals het gebruik van tijdelijke locaties, spreiding van competitiedagen over het weekend en/of piek- en daltarieven (zie ook hoofdstuk 8).

7.4 Conclusies

De gemeente Utrecht krijgt te maken met een flinke bevolkingsgroei van ruim 20 procent, waarbij vooral de wijk Leidsche Rijn veel extra inwoners krijgt. Hoewel absoluut gezien het aantal volwassenen in alle wijken harder stijgt dan het aantal jongeren (0 t/m 17 jaar), is in de meeste wijken de relatieve groei van het aantal jeugdigen juist hoger. De leerlingprognoses laten ook een grote toename van het aantal jongeren zien.

De gemeente Utrecht heeft de zorgplicht ten aanzien van onderwijsvoorzieningen en bewegingsonderwijs, als het nodig is worden scholen en gymcapaciteit bijgebouwd. Daarmee wordt de afstemming tussen capaciteit en de behoefte gegarandeerd. De planning en programmering voor deze voorzieningen wordt meegenomen in het op te stellen meerjarenperspectief onderwijshuisvesting (medio 2015).

Op basis van de minimale variant van de planologische kentallen, de bevolkings- en leerlingprognoses en het huidige sportgebruik, wordt een extra behoefte van 1 sporthal in de wijk Leidsche Rijn verwacht. Overigens beschikt de aangrenzende wijk Vleuten-De Meern over relatief veel sportruimte, die ook door

¹ De geconstateerde overcapaciteit in de aangrenzende wijk Vleuten-De Meern kan overigens wel door inwoners van Leidsche Rijn gebruikt worden.

inwoners van Leidsche Rijn gebruikt kan worden. Uitgangspunt is dat het huidige aantal sporthallen voldoet om in de vraag naar sportmogelijkheden te voorzien. De bezettingscijfers, de wachtlijsten bij volleybal en de resultaten van de interviews laten echter zien dat de beschikbaarheid in de avonden tijdens de wintermaanden zeer beperkt is. Hiervoor dienen alternatieve oplossingen te worden gezocht, omdat de huidige financiële budgetten het niet toestaan om extra capaciteit te realiseren.

8. Interviews

In aanvulling op het cijfermatige onderzoek zijn evaluatiegesprekken georganiseerd met verhuurders, gebruikers en belanghebbende partijen. In totaal is gesproken met tien personen van zeven verschillende organisaties. Een overzicht van de gesprekspartners is opgenomen in bijlage 4. Ondanks herhaaldelijke oproepen heeft maar één sportvereniging gebruik gemaakt van de mogelijkheid om haar inbreng te geven. De insteek van de gesprekken was erop gericht te achterhalen of de betrokkenen het geschetste beeld in het rapport herkennen, welke knelpunten zij ervaren en welke oplossingen zij zien om de bezetting van de binnensportaccommodaties te verbeteren en/of te verlichten.

De gemiddelde bezetting van de binnensportaccommodaties, over een heel jaar berekend, lijkt mogelijkheden te bieden voor intensiever gebruik. Deze bezetting is echter op bepaalde tijdstippen en tijdens bepaalde maanden enorm hoog. Andere momenten (tijdstippen of tijd van het jaar) is er nog voldoende ruimte beschikbaar in de accommodaties. Dit beeld wordt door alle betrokkenen herkend.

De interviews hebben diverse aanknopingspunten en opmerkingen opgeleverd die van nut kunnen zijn bij de uitwerking van het huisvestingsplan door de gemeente. In het vervolg van dit hoofdstuk staan ze puntsgewijs opgenoemd.

Verwachte ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de bezetting van de accommodaties, zoals genoemd tijdens de interviews door verhuurders, gebruikers en andere belanghebbenden:

- Utrecht krijgt de komende jaren te maken met een flinke bevolkingsgroei, ook veel jonge gezinnen.
- Leidsche Rijn gaat de komende jaren sterk groeien. Dat legt extra druk op de bezetting.
- Als de economie aantrekt zou het kunnen dat mensen weer een tweede sport kiezen. Dat zou de bezetting nog meer onder druk zetten.
- Onderwijs
 - Er zijn veel ambities om meer gym te geven en om ook naschools meer te gaan sporten. Dat legt extra druk op zaalruimte en kan ervoor zorgen dat verenigingen later (op zijn vroegst vanaf 17 uur) van accommodaties gebruik kunnen maken.
 - Je krijgt ook steeds meer te maken met basisscholen die een continuurooster aanbieden. Dit biedt dagelijks mogelijkheden vanaf 14 uur een sportaanbod te bieden voor de jongste jeugd.
 - Er worden nieuwe scholen gebouwd zonder ruimte voor gym. Andere nieuwe scholen hebben een eigen accommodatie, maar houden de gymzaal liever in eigen beheer, waardoor deze vaak leegstaat in de avonduren.

Kwaliteit van binnensportaccommodaties die zorgen voor verhoogde druk op de bezetting, zoals genoemd tijdens de interviews door verhuurders, gebruikers en andere belanghebbenden:

- Kwaliteit van accommodaties
 - Niet alle accommodaties zijn geschikt voor verenigingsgebruik (ontbreken kantine).
 - Ouderen en mensen met een beperking kunnen niet in elke ruimte even goed terecht. Een van de betrokkenen gaf aan dat oudere gebruikers baat hebben bij een goede ondergrond. Niet elke accommodatie is daarom geschikt.

- Sommige accommodaties zijn niet geschikt voor onderwijs, omdat de accommodatie niet over de juiste inrichting (materiaal, afmeting) beschikt. Hierdoor kunnen uren met een lage bezetting, overdag, niet worden gevuld.
- Oplossingen
 - Door eenvoudige aanpassingen of kleinere investeringen kunnen accommodaties voor bredere doelgroepen geschikt gemaakt worden. Voorbeelden van investeringen die bepaalde doelgroepen kunnen aantrekken zijn:
 - Wandrekken, touwen et cetera, zodat onderwijs gebruik kan maken van bepaalde accommodatie.
 - Een spiegelwand en geluidsinstallatie voor wijkbewoners en dansgroepen.
 - Eenvoudiger maken onderwijslocaties in te zetten voor gebruikers buiten schooltijden. Eenvoudige aanpassing, zoals toegang tot sportlocaties van de school kan verhuur mogelijk maken.

Bezetting van binnensportaccommodaties in relatie tot gebruikersgroepen, zoals genoemd tijdens de interviews door verhuurders, gebruikers en andere belanghebbenden:

- Specifieke sporten
 - Hockey zorgt voor een enorme bezetting in de wintermaanden, vanwege zaalhockey.
 - Niet alle accommodaties zijn geschikt voor elke sport (hoogte, breedte, uitloop). Dit speelt sterker bij verenigingen, gebruikers op een hoger competitief niveau.
- Ongeorganiseerde sporters of sportaanbod
 - Door intensief verenigingsgebruik is vaak weinig ruimte voor bewoners van de wijk die geen lid zijn van een vereniging.
 - Ongeorganiseerde sporters vinden moeilijk ruimte op drukbezette uren.
 - Voor mensen met een lager inkomen zijn de kosten voor het huren van binnensportaccommodatie vaak nog te hoog.
- Topsportbeoefening
 - Basketbal, badminton en volleybal zijn genoemd als sporten die de trainingsintensiteit willen verhogen vanwege topsportambities.
 - Topsportbeoefening brengt hogere kwaliteitseisen (voorschriften van sportbond) van de accommodatie met zich mee. Slechts enkele accommodaties zouden geschikt zijn voor topsportbeoefening (o.a. Galgenwaard).
 - De wens van topsportgebruikers is trainen in de accommodaties waar de wedstrijden worden gespeeld.
- Oplossingen
 - Door het gebruik van een tijdelijke locatie (hockey), een zogenaamde flexibele schil, kan de grootste piek uit de bezetting worden gehaald.
 - Afwijken van voorschriften voor een bepaald type sporthal, dispensatie aanvragen bij de sportbond voor het spelen van competitie. Dit kan in zekere mate voor jeugd- en lagere seniorenteams. Bij prestatiesporters wordt dit vaak lastiger.
 - Competitie beter spreiden over beide weekenddagen en over een langere periode in het jaar.
 - Werken met een piek- en daltaarif.

Verhuurbeleid, zoals genoemd tijdens de interviews door verhuurders, gebruikers en andere belanghebbenden:

- Vertegenwoordiging van gebruikers

- Betrokkenen hebben de indruk dat gebruikers binnen georganiseerde sport behoorlijk goed vertegenwoordigd zijn in de zaalverdelingscommissie. Sporten die dat niet zijn worden door de gemeente gewaarborgd.
- Ongeorganiseerde sporters worden volgens betrokkenen veel minder vertegenwoordigd en staan buitenspel.
- **Besluitvorming**
 - Het is goed dat er vanuit een partij (gemeente/zaalverdelingscommissie) regie wordt gevoerd. Kleinere gebruikers zouden al snel sneuvelen onder de grotere en beter georganiseerde gebruikers.
 - In principe zoeken verenigingen onderling naar oplossingen. Wanneer partijen er onderling niet uitkomen, dan neemt de zaalverdelingscommissie een beslissing op basis van regels.
 - Regels zijn nog hanteerbaar, maar sommige regels doen geen recht aan nieuwe ontwikkelingen in de sport, bijvoorbeeld: oudste rechten gaan voor.
 - De procedure is zorgvuldig, maar zorgt ook voor trage besluitvorming.
- **Verhuursysteem/administratiesysteem binnensport**
 - Voor gebruikers - met name ongeorganiseerde gebruikers - ontbreekt een goed overzicht van beschikbare accommodaties.
 - Daarnaast ontbreken diverse binnensportaccommodaties in het systeem. Dat geldt voor de particuliere accommodaties en een deel van de onderwijsaccommodaties. Wanneer ook de bezetting van onderwijsaccommodaties beter inzichtelijk is voor verenigingen en de zaalverdelingscommissie, kan daar naar ruimte worden gezocht.
- **Oplossingen**
 - De volgende punten werden genoemd ten aanzien van het verhuursysteem:
 - Een overzichtelijk systeem met alle accommodaties ook toegankelijk voor ongeorganiseerde sporters.
 - Voor verenigingen wordt een kortingstarief gehanteerd. Dat doet geen recht aan particuliere initiatieven.
 - Duidelijkheid over de definitieve bezetting aan verhuurders en gebruikers. Daarmee kunnen gaten in de bezetting sneller worden gevuld.
 - Het moet voor alle grote en middelgrote locaties mogelijk zijn een deel van de hal te huren. Zeker in uren met lage bezetting.
 - Met piek- en daltarieven werken om gebruikers te stimuleren op andere tijden en momenten van accommodaties gebruik te maken.

Waar zijn slimme oplossingen mogelijk?

- **Sportverenigingen**
 - Niet direct bij gemeente aankloppen als er accommodatieproblemen zijn, verenigingen moeten zelf creatiever zijn in het zoeken naar oplossingen. De volgende mogelijkheden werden genoemd:
 - Eigen beheer, overnemen van een hal.
 - Een tijdelijke of semipermanente sporthal.
 - Dergelijke oplossingen kunnen verenigingen over het algemeen niet zelfstandig oppakken. Ze zouden daarbij ondersteuning kunnen zoeken door middel van sponsoring of samenwerking met private sector, PPS. De gemeente kan ondernemende verenigingen daarin stimuleren en meer proactief optreden. Op dit punt werden de volgende aanbevelingen gedaan:

- Een gemeentelijke helpdesk voor ingewikkelde vraagstukken.
- Versoepeling vergunningenbeleid.
- Goedkope leningen.
- Gemeente Utrecht
 - Het huidige verhuursysteem kan worden verbeterd door een meer marktgerichte benadering. *Het lijkt erop dat het soms goedkoper is de deur op slot te houden dan een hal te verhuren.* De afdeling verhuur zou als doel moeten hebben het gebruik en de bezetting te maximaliseren. Mogelijkheden zijn:
 - Overzichtelijk en compleet verhuursysteem.
 - Accommodaties met kleine investeringen voor meer doelgroepen geschikt maken.
 - Flexibel tariefsysteem, piek- en dal tarieven voor iedereen.
 - De gemeente zou de werkelijke kosten van de huur van accommodatie beter inzichtelijk moeten maken voor gebruikers, en onderzoeken of een flexibel tariefsysteem, waarbij prijzen voor piek- en daluren veel sterker variëren, stimulerend kan werken. Dit kan gebruikers aanmoedigen uit te wijken naar andere accommodaties en/of andere tijdstippen (in de wetenschap dat ze nog altijd niet de hoofdprijs betalen).
 - Verenigingen en bonden stimuleren de competitie over beide weekenddagen te spreiden en met bonden kijken of met kleine aanpassingen bepaalde accommodaties voldoen aan eisen vanuit de (top)sport (hoogte uitloop, belijning etc.). Het afwijken van kwaliteitseisen en de spreiding van competities kunnen verenigingen en de gemeente niet zelfstandig aanpakken. De gemeente kan hier wel een voortrekkersrol in spelen en de problematiek aankaarten bij sportbonden en NOC*NSF. Een voorbeeld van spreiding dat werd genoemd, is de betere verdeling van de voetbalcompetitie over twee weekenddagen.
 - Er werden verschillende succesvolle voorbeelden genoemd van sportactiviteiten die hun plaats hebben gevonden in een leegstaand kantoorpand of een bedrijfshal: een sportschool, een boksschool, een dansschool en een klimschool. Vaak gaat het om binnensporten die niet noodzakelijk van een sporthal gebruik hoeven te maken, maar die op dit moment wel de bezetting op drukke momenten verhogen.

Dilemma's, zoals omschreven door huurders, gebruikers en andere belanghebbenden:

- In de wintermaanden is de vraag tijdens de avonduren en in de weekenden volgens betrokkenen zo groot, dat een extra hal in bepaalde stadsdelen eenvoudig gevuld kan worden. Vervolgens zou deze hal overdag en in de zomermaanden grotendeels leegstaan.
- Topsportambities van verenigingen leggen een steeds grotere druk op de bezetting van sportaccommodaties en bepaalde typen accommodaties in het bijzonder. De vraag is wat je onder topsportbeoefening mag verstaan en in hoeverre de breedtesport daarvoor moet wijken?
- Het streven zou moeten zijn verenigingen een echte thuisbasis te geven. Dat betekent dat alle leden minimaal de wedstrijd en een training in dezelfde accommodatie af kunnen werken. Dat zou zorgen voor grotere herkenbaarheid. Een thuishonk voor leden kan op termijn ook voor ledengroei zorgen.
- De gemeente heeft als doel de sportdeelname van haar inwoners te verhogen. Een middel daartoe is een passend sportaanbod te creëren in de nabijheid van buurtbewoners. Op dit moment laten cijfers zien dat in sommige wijken op kleine afstand voldoende accommodatie is. Dit is echter een vertekend beeld. Met name grotere verenigingen zijn intensieve gebruikers

van bepaalde sportaccommodaties, maar hun leden zijn vaak niet de mensen die in de wijk wonen. Door het intensieve gebruik door grotere verenigingen is er in de sportaccommodaties nauwelijks ruimte voor de buurtbewoners.

9. Conclusies

In navolging van het in 2013 opgestelde huisvestingsplan voor de veldsport (2014-2020) stelt de gemeente Utrecht nu een meerjarenhuisvestingsplan voor de binnensport op. Om een gedegen en gedragen huisvestingsplan op te kunnen stellen, heeft de gemeente behoefte aan inzicht in het huidige en toekomstige gebruik van sportaccommodaties, het sportaanbod en de spreiding hiervan over de gemeente. In het voorliggende onderzoek zijn (huidig en toekomstig) gebruik, aanbod en spreiding in kaart gebracht. In het navolgende hoofdstuk brengen we de onderzoeksuitkomsten in samenhang bijeen en vermelden we de voornaamste conclusies en aanbevelingen.

Capaciteit binnensporten Utrecht

In de gemeente Utrecht zijn 18 sporthallen (13 gemeentelijke op 11 locaties en 5 private op 3 locaties), 8 sportzalen en 67 gymzalen (47 gemeentelijke, de schakelzaal (Cultuurcampus) en 19 eigendom scholen). Met een gemiddelde jaarbezetting van 57 procent voor de gemeentelijke sporthallen - 50 procent voor sportzalen en 56 procent voor gemeentelijke gymzalen - lijkt er voldoende ruimte te zijn voor het uitoefenen van binnensporten. Maar de praktijk is weerbarstiger. Wat een van de geïnterviewde personen zo treffend zei: *‘In de wintermaanden is de vraag tijdens de avonduren en in de weekenden zo groot dat een extra hal in bepaalde stadsdelen eenvoudig gevuld kan worden. Vervolgens staat deze hal overdag en in de zomermaanden grotendeels leeg’*. Deze opmerking vat eigenlijk de gehele problematiek van de capaciteit aan sporthallen samen:

- de bezetting varieert sterk door het jaar heen, met hoge pieken in de wintermaanden en lage bezettingspercentages in de zomer;
- de bezetting varieert sterk tussen de verschillende sporthallen (van 37% tot 84%)
- de bezetting varieert sterk gedurende de dag, in de avonduren zijn de hallen (in de wintermaanden) volledig bezet, terwijl overdag nog ruimte beschikbaar is.

Voor sportzalen en gymzalen is een iets ander verhaal van kracht. Deze hebben een vrij constante bezetting over het jaar, veroorzaakt door het (basis)onderwijs dat gedurende het hele jaar bewegingsonderwijs verzorgt. Overdag hebben deze zalen dan ook een goede bezetting, terwijl in de avonduren en de weekenden veel sport- en gymzalen niet of nauwelijks gebruikt worden.

Spreiding over de stad

De sportaccommodaties zijn dusdanig over de gemeente verspreid dat de hoeveelheid sportruimte per inwoner sterk verschilt. De wijken Oost en Vleuten-De Meern hebben veel sportruimte, terwijl de wijken Binnenstad en West minimale sportruimte hebben. Gemiddeld over de stad genomen voldoet de hoeveelheid sportruimte (sporthallen) echter wel aan de norm van 1 sporthal per 20.000 inwoners. Hiervoor zijn wel de drie particuliere sportcentra (met 5 sporthallen) nodig. Het belang van de particuliere hallen is zeker ook groot voor de wijk Noordoost, want in deze wijk zijn geen gemeentelijke sporthallen aanwezig.

Hoewel de spreiding van de sporthallen over de stad niet optimaal is, heeft het grootste deel van de inwoners een sporthal binnen acceptabele afstand (2,5 km). In de praktijk betekent dit niet dat wijkbewoners ook altijd in ‘hun’ sporthal terecht kunnen, bijvoorbeeld doordat grote sportverenigingen, met leden uit allerlei wijken, vaak veelvuldig gebruikmaken van een sporthal.

De hoeveelheid ‘gymruimte’ is direct gekoppeld aan het aantal leerlingen en de gemeente is wettelijk verplicht te zorgen voor voldoende ruimte. Er zijn echter wel geluiden dat onderwijsinstellingen toch knelpunten ervaren met betrekking tot beschikbare gymruimte. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de afdeling Onderwijs van de gemeente.

Sportdeelname binnensporten

Utrecht kent al een aantal jaren een vrij constante groep (georganiseerde) binnensporters. De meeste sporten in Utrecht laten een lichte relatieve daling in het aantal beoefenaars zien, die zich vanwege de bevolkingsgroei niet omzet in een (absolute) daling van het aantal leden. Volleybal is de afgelopen jaren qua ledenaantal wel gegroeid (en heeft bovendien wachtlijsten). Een grote groei is bij hockey te zien, deze sport heeft dan ook te maken met wachtlijsten. Hockey maakt nu al in de wintermaanden veelvuldig gebruik van de sporthallen en een toename van het aantal spelers zal die vraag naar binnenruimte alleen nog maar verhogen. Daar komt bovendien nog bij dat hockey niet in alle sporthallen gespeeld kan worden en de benodigde capaciteit heel hoog is (vanwege de grootte van de verenigingen).

Wachtlijsten

In Utrecht bestaan wachtlijsten bij volleybal, hockey en in mindere mate bij badminton. Bij de zeven volleybalverenigingen in Utrecht staan ruim 200 senioren op de wachtlijst, waarvan 95 bij de grootste volleybalvereniging die al 600 leden heeft en 50 bij een studentenvereniging. Voor de junioren zijn geen wachtlijsten bij volleybal. De hockeyverenigingen hebben bijna 300 senioren op de wachtlijst staan en bijna 1400 jeugdleden. Deze wachtlijsten komen in eerste instantie voort uit de beperkte capaciteit van buitenvelden. Hockey maakt nu al veelvuldig gebruik van de sporthallen in de wintermaanden en toename van het aantal spelers zal deze vraag naar ruimte nog verhogen. Voor badminton staan in totaal 20 senioren op een wachtlijst, allemaal bij studentenverenigingen.

Als hoofdreden voor de wachtlijsten wordt door de verenigingen tekort aan accommodatie aangegeven.

Sportaanbod

Het sportaanbod in de gemeente Utrecht kent echte 'sporthalsporten', zoals zaalvoetbal, basketbal, volleybal en floorball. Deze sporten worden, net als de veldsporten hockey, korfbal en handbal, voor het merendeel in de sporthallen gespeeld. Badminton is een sport die relatief veel gebruikmaakt van sporthallen, maar ook in sportzalen en gymzalen veel beoefend wordt. Naast de echte sporthalsporten zijn er ook sporten die juist voornamelijk in de gymzalen plaatsvinden, zoals vecht- en verdedigingssporten en tafeltennis.

De spreiding over de stad van de diverse sporten (in gemeentelijke accommodaties) laat mogelijkheden voor verbetering zien. Alleen in de wijk Vleuten-De Meern worden alle onderscheiden sportactiviteiten aangeboden (in sporthal, sportzaal of gymzaal). In bijvoorbeeld de Binnenstad, waar geen sporthallen of sportzalen zijn, kan niet worden gebasketbald of gehockeyd. Volleybal is een van de weinige sporten die in alle wijken wordt aangeboden, terwijl tafeltennis in slechts drie wijken wordt gespeeld (Binnenstad, Vleuten-De Meern en Zuid). Er is in dit onderzoek niet gekeken welke sporten in theorie mogelijk zijn in de verschillende accommodaties, maar alleen welke er daadwerkelijk worden beoefend.

Toekomstige behoefte

De gemeente Utrecht krijgt te maken met een flinke bevolkingsgroei van ruim 20 procent, waarbij vooral de wijk Leidsche Rijn veel extra inwoners krijgt. De leerlingprognoses laten zien dat ook het aantal jongeren sterk stijgt. Tot 2028 wordt een toename verwacht van 3.500 leerlingen in het basisonderwijs (12% toename) en van 3.500 leerlingen in het voortgezet onderwijs (29% toename). Op basis van het huidige onderwijsgebruik van sporthallen, zou ook met bovenstaande groei van het aantal leerlingen het aantal sporthallen voldoende moeten zijn. Op sommige sporthallen kan de druk echter wel te hoog worden, omdat het bewegingsonderwijs gebonden is aan specifieke sporthallen (in de buurt van de school). De sportzalen en gymzalen hebben nu overdag al een hoge bezetting en de verwachting is dan ook dat de huidige capaciteit niet voldoende is om de toename van het aantal

leerlingen op te vangen. Dit is echter een vraagstuk dat bij de afdeling Onderwijs van de gemeente ligt en door hen moet worden opgepakt.

Op basis van de minimale variant van de planologische kentallen wordt een extra behoefte van 1 sporthal in de wijk Leidsche Rijn verwacht. Er wordt daarbij van uitgegaan dat het huidige aantal sporthallen voldoende is, hoewel de bezettingscijfers en de resultaten van de interviews laten zien dat de beschikbaarheid op de avonden in de wintermaanden zeer beperkt is. Hiervoor zullen alternatieve oplossingen moeten worden gezocht, omdat de huidige financiële budgetten het niet toestaan om extra capaciteit te realiseren.

Dilemma's (volgend uit de interviews)

Uit de interviews is een viertal dilemma's naar voren gekomen, waarvoor de gemeente Utrecht in haar huisvestingsplan een oplossing of oplossingsrichting moet formuleren:

- In de wintermaanden is de vraag tijdens de avonduren en in de weekenden volgens betrokkenen zo groot dat een extra hal in bepaalde stadsdelen eenvoudig gevuld kan worden. Vervolgens zou deze hal overdag en in de zomermaanden grotendeels leegstaan.
- Topsportambities van verenigingen leggen een steeds grotere druk op de bezetting van sportaccommodaties en bepaalde typen accommodaties in het bijzonder. De vraag is wat je onder topsportbeoefening mag verstaan en in hoeverre de breedtesport daarvoor moet wijken?
- Het streven zou moeten zijn verenigingen een echte thuisbasis te geven. Dat betekent dat alle leden minimaal de wedstrijd en een training in dezelfde accommodatie af kunnen werken. Dat zou zorgen voor grotere herkenbaarheid. Een thuishonk voor leden kan op termijn ook voor ledengroei zorgen.
- De gemeente heeft als doel de sportdeelname van haar inwoners te verhogen. Een middel daarvoor is een passend sportaanbod te creëren in de nabijheid van buurtbewoners. Op dit moment laten de cijfers zien dat in sommige wijken op kleine afstand voldoende accommodatie is. Dit is echter een vertekend beeld. Met name grotere verenigingen, met leden uit allerlei wijken, zijn intensieve gebruikers van bepaalde sportaccommodaties. Door het intensieve gebruik dat grotere verenigingen van de accommodatie maken, is er nauwelijks ruimte voor de buurtbewoners.

Bijlage 1 Tabellen

1.1 Gebruikersgroepen ingedeeld in categorieën

Naam uit verhuuroverzicht	Categorie in rapportage
Bond	Sport (georganiseerd)
Vereniging	Sport (georganiseerd)
Intern door Geme	Particulieren
Stichting	Particulieren
BOEG	Particulieren
Optie	Particulieren
Particulieren	Particulieren
Particulieren Kwartaal	Particulieren
(leeg)	Particulieren
Bedrijven	Particulieren
beroepsonderwijs	Onderwijs
Voortgezet Onder	Onderwijs
Basis Onderwijs	Onderwijs
Bewegingsstimule	Bewegingsstimulering
Niet-sport-activ	Overig

1.2 Adresgegevens binnensportaccommodaties

Naam	Straat	PC	Plaats	Beheer
Nieuw Welgelegen (2 hallen, turnhal)	Grebbeberglaan 13	3527 VX	Utrecht	gemeente
Sportcentrum Galgenwaard (2 hallen, atletiekhal)	Herculesplein 341	3584 AA	Utrecht	gemeente
Sporthal Cultuurcampus (hal, schakelzaal)	Voor De Burchten 2	3452 MA	Vleuten	gemeente
Sporthal De Dreef	Schooneggendreef 27	3562 GG	Utrecht	gemeente
Sporthal De Paperclip	Parkzichtlaan 203	3451 GX	Vleuten	gemeente
Sporthal de Weide Wereld	Teunisbloemlaan 48	3452 CB	Vleuten	gemeente
Sporthal Europahal	Europaweg 50A	3451 HG	Vleuten	gemeente
Sporthal Hoograven	Verl. Hoogravenseweg 203	3523 KJ	Utrecht	gemeente
Sporthal Lunetten	Zwarte Woud 201	3524 SG	Utrecht	gemeente
Sporthal Sportcampus	Maartvlinder 11	3544 DA	Utrecht	gemeente
Sporthal Zuilen	Burgemeester Norbruislaan 680	3555 EZ	Utrecht	gemeente
Herculeshal	Voorveldselaan 2	3573 PV	Utrecht	privaat
Sportcentrum Olympos (3 hallen)	Uppsalalaan 3	3584 CT	Utrecht	privaat
Sporthal Oudenrijn	Europaweg 48	3451 HG	Vleuten	privaat
Broos Gerssenzaal	Keerderberg 21	3453 RD	De Meern	gemeente
De Speler	Thorbeckelaan 18C	3552CS	Utrecht	gemeente
Fletiozaal	Alb. Schweitzerlaan 10A	3451 EC	Vleuten	gemeente
Forum Hart van Noord	Trumanlaan 60	3527 BR	Utrecht	gemeente

Forum 't Zand	Pauwoogvlinder 16	3544 DB	Utrecht	gemeente
Forum Waterwin	Musicalaan 100-112	3543 BT	Utrecht	gemeente
Kindercluster Voorn	Akkrumerraklaan 131	3544 TT	Utrecht	gemeente
Marezaal	Mereveldlaan 12	3454CA	De Meern	gemeente
Gymzaal Amsterdamsestraatweg 3	Amsterdamsestraatweg 3	3513 AA	Utrecht	gemeente
Gymzaal Bangkokedreef 2	Bangkokedreef 2	3564 SC	Utrecht	gemeente
Gymzaal Beiroetdreef 3	Beiroetdreef 3	3564 XC	Utrecht	gemeente
Gymzaal Binnentuinlaan 6	Binnentuinlaan 6	3452 RN	Vleuten	gemeente
Gymzaal Cremerstraat 378	Cremerstraat 378	3532 BS	Utrecht	gemeente
Gymzaal Deken Roesstraat 2g	Deken Roesstraat 2G	3581 RX	Utrecht	gemeente
Gymzaal Duurstedelaan A	Duurstedelaan 14A	3525 AR	Utrecht	gemeente
Gymzaal Duurstedelaan B	Duurstedelaan 14A	3525 AR	Utrecht	gemeente
Gymzaal Emile Hullebroeckstraat 64	Emile Hullebroeckstraat 64	3543 BZ	Utrecht	gemeente
Gymzaal Fockema Andreaalaan 9	Burg. Fockema Andreaalaan 9	3582 KA	Utrecht	gemeente
Gymzaal Franz Schubertstraat 20	Franz Schubertstraat 20	3533 GW	Utrecht	gemeente
Gymzaal Goeree 4	Goeree 4	3524 ZZ	Utrecht	gemeente
Gymzaal Goeree 6	Goeree 6	3524 ZZ	Utrecht	gemeente
Gymzaal Grote Trekdreef 3	Grote Trekdreef 3	3564 BK	Utrecht	gemeente
Gymzaal Heycopplein 5	Heycopplein 5	3521 EX	Utrecht	gemeente
Gymzaal Kweektuinlaan A	Kweektuinlaan 11	3452 SR	Vleuten	gemeente
Gymzaal Kweektuinlaan B	Kweektuinlaan 11	3452 SR	Vleuten	gemeente
Gymzaal Laan van Chartroise 166	Laan Van Chartroise 166	3552 EZ	Utrecht	gemeente
Gymzaal Lingestraat 2 B	Lingestraat 2B	3522 TM	Utrecht	gemeente
Gymzaal M. van Meelstraat 1a	M. van Meelstraat 1a	3555 VV	Utrecht	gemeente
Gymzaal Maetsuykerstraat 2	Maetsuykerstraat 2	3531 HS	Utrecht	gemeente
Gymzaal Marco Pololaan 487	Marco Pololaan 487	3526 GJ	Utrecht	gemeente
Gymzaal Marco Pololaan 523	Marco Pololaan 523	3526 GH	Utrecht	gemeente
Gymzaal Maria v. Reedestraat 4	Maria Van Reedestraat 4	3515 XJ	Utrecht	gemeente
Gymzaal Mereveldlaan 3	Mereveldlaan 3	3454 CA	De Meern	gemeente
Gymzaal Nolenslaan 33 B	Nolenslaan 33B	3515 VB	Utrecht	gemeente
Gymzaal Opzoomerstraat 1	Opzoomerstraat 1	3551 BP	Utrecht	gemeente
Gymzaal Oude Kerkstraat 2	Oude Kerkstraat 2A	3572 TD	Utrecht	gemeente
Gymzaal Pagelaan	Pagelaan 1	3584 AB	Utrecht	gemeente
Gymzaal Pieterskerkhof 10	Pieterskerkhof 10	3512 JR	Utrecht	gemeente
Gymzaal Pr. Margrietstraat 18	Prinses Margrietstraat 18	3554 GE	Utrecht	gemeente
Gymzaal Prof. Bavinckstraat 5	Professor Bavinckstraat 5	3555 GS	Utrecht	gemeente
Gymzaal Prof. van Bemmelenlaan 51a	Professor van Bemmelenlaan 51A	3571 EL	Utrecht	gemeente
Gymzaal Ramsesdreef 190	Ramsesdreef 190	3564 CT	Utrecht	gemeente
Gymzaal Ridderlaan 2	Ridderlaan 2	3523 HT	Utrecht	gemeente
Gymzaal Schoolplein 6	Schoolplein 6	3581 PX	Utrecht	gemeente
Gymzaal Schoolstraat 13	Schoolstraat 13	3451 AA	Vleuten	gemeente

Gymzaal Stauntonstraat 9	Stauntonstraat 9	3554 EZ	Utrecht	gemeente
Gymzaal Ten Veldestraat 94	Ten Veldestraat 94	3454 EN	De Meern	gemeente
Gymzaal Teun de Jagerdreef 3	Teun De Jagerdreef 3	3561 JK	Utrecht	gemeente
Gymzaal Van Bijkershoeklaan 6	Van Bijkershoeklaan 6	3527 XL	Utrecht	gemeente
Gymzaal Verlengde Houtrakgracht 598	Verlengde Houtrakgracht 598	3544 EA	Utrecht	gemeente
Gymzaal Victor Hugoplantsoen 35	Victor Hugoplantsoen 35	3533 CJ	Utrecht	gemeente
Gymzaal Weerdsingel Westzijde 22	Weerdsingel Westzijde 22	3514 AA	Utrecht	gemeente
Gymzaal Wevelaan 2-4	Wevelaan 2-4	3571 XS	Utrecht	gemeente
Gymzaal Willibrordusstraat 45	St. Willibrordusstraat 45	3553 SL	Utrecht	gemeente
Gymzaal Winterboeidreef 8	Winterboeidreef 8	3561 HX	Utrecht	gemeente

1.3 Indeling sportactiviteiten in categorieën

Sport	Categorie in rapportage
Badminton	Badminton
Basketbal	Basketbal
Gymnastiekonderwijs	Bewegingsonderwijs
Floorball	Floorball
Diversen (geen sport)	Geen sport
Kerkdienst	Geen sport
Kinderopvang	Geen sport
Jongleren	Geen sport
Douchen	Geen sport
Cursus	Geen sport
Muziekuitvoering	Geen sport
Presentatie	Geen sport
Toneel	Geen sport
Zingen	Geen sport
Kerstviering	Geen sport
Evenement (uitvoering)	Geen sport
Kaderdag	Geen sport
Sinterklaas	Geen sport
Modelvliegtuigen	Geen sport
Examen	Geen sport
Gymnastiek	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Conditietraining	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Circus	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Dansen	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Gymzaal	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Apenkooien	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Aerobic	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans

Acrobatiek	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Twirling en pompon	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Streetdance	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Gezondheidsbewegings-oefeningen	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Bodyshape	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Fitness	Gymnastiek/acrobatiek/conditietraining/dans
Handbal	Handbal
Honk- en softball	Overig
Instuif	Overig
Sport en spel	Overig
Atletiek	Overig
Trefbal	Overig
Kinderactiviteit	Overig
Tennis	Overig
Cricket	Overig
Fysiotherapie	Overig
Training	Overig
Weerbaarheidstraining	Overig
Voetvolleybal	Overig
Rugby	Overig
Parapente	Overig
Roeien	Overig
Schermen	Overig
Yoga	Overig
Frisbee	Overig
Goalball	Overig
American football	Overig
Sportdag	Overig
OPTIE HUUR-NIET DEFINITIE	Overig
Cesartherapie	Overig
Bossaball	Overig
Rolschaatsen	Overig
Sporthal	Overig
Bowling	Overig
Sportadviestest	Overig
Tafeltennis	Tafeltennis
Turnen	Turnen/acrogym
Taekwondo	Vecht- en verdedigingssport
Kickboksen	Vecht- en verdedigingssport
Judo	Vecht- en verdedigingssport
Karate	Vecht- en verdedigingssport

Capoeira	Vecht- en verdedigingssport
Verdedigingssport	Vecht- en verdedigingssport
Zwaardvechten	Vecht- en verdedigingssport
Kungfu	Vecht- en verdedigingssport
Aikido	Vecht- en verdedigingssport
Boksen	Vecht- en verdedigingssport
Tai-chi	Vecht- en verdedigingssport
Thaiboksen	Vecht- en verdedigingssport
Worstelen	Vecht- en verdedigingssport
Volleybal	Volleybal
Hockey	Zaalhockey
Korfbal	Zaalkorfbal
Voetbal	Zaalvoetbal

1.4 Afmetingen en oppervlakte gemeentelijke sportaccommodaties

	Afmeting	Oppervlakte (m ²)
Nieuw Welgelegen	2 * 28 * 44	2.464
Sportcentrum Galgenwaard	2 * 32 * 44 + 78 * 24,5 (atletiekhal)	4.727
Sporthal Cultuurcampus	28 * 44 + 14 x 28	1.624
Sporthal De Dreef	24 * 44	1.056
Sporthal De Paperclip	28 * 44	1.232
Sporthal Europahal	24 * 44	1.056
Sporthal Hoograven	28 * 44	1.232
Sporthal Lunetten	28 * 44	1.232
Sporthal Sportcampus	24 * 44	1.056
Sporthal Weide Wereld	24 * 44	1.056
Sporthal Zuilen	28 * 44	1.232
Sportcentrum Olympos (privaat)	3 * 28 * 44	3.696
Herculeshal (privaat)	28 * 44	1.232
Sporthal Oudenrijn (privaat)	25 * 44	1.232
Broos Gerssenzaal	24 * 30	720
Fletiozaal	16 * 28	448
Forum Hart van Noord	2*14*22	616
Forum 't Zand	22 * 32	704
Forum Waterwin	2*14*22	616
Kindercluster Voorn	29 x 22	638
Marezaal	28 * 22	616
Sportzaal de Speler	28 * 22	616
Gymzalen	20 x 10	200

1.5 Gebruikte sportverenigingen voor ledenontwikkeling Utrecht

Sport	Gebruikte verenigingen voor ledenontwikkeling (2006–2013)
badminton	Badmintonclub Castellum, Badmintonclub Iduna, Badmintonvereniging Winnubstlaan, BC Kan, DVS – Koto Misi, bc, Recreanten Badminton Club Vleuten, SV Oudenrijn
basketbal	Amazone Leidsche Rijn Basketbalvereniging, Basketballvereniging Utrecht Bull's, Basketbalvereniging De Cangeroes, Medunkt, Midland Utrecht Basketball Club, SV Oudenrijn, The Eagles
gymnastiek	Attila Utrecht, DOO/K&V, Fraternitas, Gym & Move, Longa, gv
hockey	M.H.C. Fletiomare, SV Kampong
volleybal	BONI, LIMES, Majella, vc, Sportvereniging Tovo '67, Sportvereniging Vlemelen, Switch, UVV-Sphynx , Volleybalvereniging Utrecht
zaalvoetbal	Hercules, USVF

Bijlage 2 Bezetting per accommodatie, per maand

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec	2013
NW -Sporthal MF	106%	112%	80%	86%	78%	61%	45%	0%	72%	96%	74%	106%	84%
NW -Sporthal Topsport	96%	104%	79%	87%	53%	52%	36%	0%	67%	98%	87%	91%	78%
Turnhal	64%	92%	72%	70%	70%	57%	59%	0%	66%	82%	66%	86%	72%
SC Galg. -Sporthal I (Topsport)	79%	85%	68%	65%	44%	27%	84%	0%	46%	64%	60%	83%	63%
SC Galg. -Sporthal II (Bew. Ond))	81%	74%	56%	49%	38%	23%	85%	0%	46%	56%	60%	89%	58%
SC Galg. -Sporthal III (atl.)	63%	71%	40%	15%	16%	13%	83%	0%	11%	29%	47%	65%	39%
Cultuurcampus -Sporthal	92%	83%	50%	49%	12%	7%	4%	0%	33%	52%	63%	93%	48%
Cultuurcampus -Schakelzaal	55%	57%	47%	49%	12%	8%	1%	0%	34%	48%	44%	47%	37%
De Dreef	84%	88%	65%	53%	30%	34%	29%	0%	35%	65%	78%	95%	59%
De Paperclip	79%	80%	61%	65%	26%	15%	2%	0%	53%	80%	68%	77%	55%
Europahal	89%	86%	57%	39%	17%	10%	8%	0%	16%	39%	63%	85%	45%
Hoograven	82%	88%	55%	44%	30%	17%	13%	0%	37%	54%	62%	79%	50%
Lunetten	94%	93%	63%	62%	64%	34%	0%	0%	57%	86%	83%	107%	67%
Sportcampus	82%	90%	62%	69%	41%	18%	8%	0%	69%	81%	70%	86%	62%
Weide Wereld	70%	72%	48%	55%	37%	32%	30%	0%	46%	62%	57%	63%	52%
Zuilen	70%	58%	43%	42%	23%	15%	12%	0%	35%	51%	50%	62%	42%
Broos Gerssenzaal	66%	75%	55%	53%	51%	48%	44%	0%	46%	53%	53%	57%	54%
Fletiozaal	75%	79%	60%	62%	60%	55%	48%	0%	59%	72%	61%	71%	64%
De Speler	50%	56%	40%	46%	30%	25%	26%	0%	38%	45%	37%	44%	40%
Marezaal	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	37%	49%	36%	53%	16%
Forum 't Zand	46%	51%	38%	40%	34%	30%	26%	0%	39%	57%	41%	45%	40%
Forum Waterwin	48%	56%	46%	47%	46%	42%	46%	0%	47%	61%	50%	51%	49%
Kindercluster Voorn	52%	60%	49%	54%	46%	42%	40%	0%	45%	49%	46%	49%	48%
Forum Hart van Noord	65%	78%	56%	61%	54%	38%	26%	0%	45%	61%	56%	70%	55%
Gym A'damsestraatweg 3	54%	60%	56%	60%	59%	57%	42%	0%	56%	60%	57%	69%	57%
Gym Bangkokdreef 2	40%	50%	39%	25%	33%	35%	25%	0%	28%	30%	30%	38%	34%
Gym Beiroetdreef 3	66%	68%	65%	56%	56%	60%	48%	0%	52%	65%	66%	70%	61%
Gym Bijkershoeveklaan 6	77%	83%	82%	77%	67%	76%	73%	0%	62%	74%	73%	83%	78%
Gym Binnentuinlaan 6	24%	25%	22%	24%	22%	24%	25%	0%	49%	49%	46%	48%	33%
Gym Cremerstraat 378	46%	56%	51%	51%	55%	41%	35%	0%	38%	59%	51%	43%	48%
Gym Deken Roesstraat 2g	59%	60%	57%	63%	57%	60%	48%	0%	52%	52%	56%	55%	56%
Gym Pagelaan beneden	71%	76%	71%	63% overgegaan naar Duurstede laan									70%
Gym Pagelaan boven	57%	72%	66%	58% overgegaan naar Duurstede laan									63%
Gym Duurstede laan A	x	x	x	x	54%	60%	56%	0%	60%	65%	64%	63%	62%
Gym Duurstede laan B	x	x	x	x	10%	13%	13%	0%	38%	40%	38%	45%	30%
Gym E. Hullebroeckstr 64	79%	83%	78%	77%	75%	79%	57%	0%	75%	80%	77%	79%	77%
Gym Fock. Andreaalaan 9	76%	83%	80%	76%	65%	47%	43%	0%	67%	66%	74%	70%	69%
Gym Franz Schubertstraat	68%	82%	64%	71%	76%	65%	52%	0%	63%	74%	71%	68%	69%
Gym Goeree 4	66%	67%	65%	70%	59%	49%	35%	0%	58%	71%	68%	71%	62%
Gym Goeree 6	69%	70%	66%	58%	55%	57%	44%	0%	61%	72%	71%	70%	63%
Gym Grebbeberglaan 15	43%	43%	49%	48%	38%	43%	30%	x	x	x	x	x	43%
Gym Grote Trek dreef 3	62%	59%	56%	57%	55%	54%	47%	0%	54%	59%	56%	47%	56%
Gym Kweektuinlaan A	82%	89%	79%	74%	70%	71%	51%	0%	51%	52%	56%	54%	67%
Gym Kweektuinlaan B	70%	72%	68%	66%	63%	65%	63%	0%	51%	55%	57%	56%	62%
Gym Lingestraat 2 B	61%	64%	62%	52%	47%	46%	34%	0%	49%	56%	63%	61%	54%
Gym Ln v Chartroise 166	50%	57%	50%	56%	54%	50%	40%	0%	34%	35%	34%	39%	45%
Gym M. van Meelstraat 1a	x	x	x	x	x	x	x	x	29%	30%	34%	37%	32%
Gym Maetsuykerstraat 2	56%	62%	53%	52%	49%	49%	34%	0%	57%	58%	58%	58%	53%
Gym Marco Polon 487	64%	67%	4%	x	x	x	x	x	x	x	x	x	41%
Gym Marco Polon 523	63%	69%	78%	74%	67%	65%	56%	0%	42%	54%	50%	47%	61%
Gym Maria v. Reedestr 4	70%	75%	66%	70%	68%	54%	83%	0%	24%	36%	33%	30%	55%
Gym Mereveldlaan 3	61%	75%	61%	64%	67%	56%	57%	0%	45%	51%	51%	50%	58%
Gym Nolenslaan 33 B	62%	71%	60%	61%	66%	58%	44%	x	x	x	x	x	60%
Gym Opzoomerstraat 1	38%	41%	37%	37%	36%	37%	33%	0%	35%	38%	39%	43%	38%
Gym Oude Kerkstraat 2	80%	79%	79%	78%	74%	72%	61%	0%	73%	80%	83%	81%	77%
Gym Pieterskerkhof 10	58%	64%	60%	58%	54%	53%	52%	0%	51%	52%	52%	60%	57%
Gym Pr. Margrietstr. 18	41%	44%	41%	43%	43%	41%	37%	0%	42%	46%	48%	49%	43%
Gym Prof. Bavinkstr 5	33%	30%	30%	27%	25%	29%	28%	0%	31%	33%	36%	37%	31%
Gym Prof.v. Bemmelenln 51a	80%	87%	80%	72%	69%	70%	64%	0%	69%	72%	76%	74%	74%
Gym Ramsesdreef 190	30%	35%	31%	34%	32%	30%	35%	0%	31%	29%	31%	32%	31%
Gym Ridderlaan 2	63%	70%	63%	65%	71%	61%	60%	0%	59%	60%	70%	60%	64%
Gym Schoolpl. 6/Schoolstr	61%	61%	53%	65%	49%	50%	38%	0%	47%	56%	52%	52%	53%
Gym Schoolstraat 13	70%	64%	73%	70%	72%	72%	54%	0%	73%	72%	75%	71%	70%
Gym Stauntonstraat 9	37%	50%	39%	41%	47%	34%	15%	0%	34%	41%	39%	44%	38%
Gym Ten Veldestraat 94	53%	69%	63%	67%	71%	63%	40%	0%	63%	64%	65%	64%	62%
Gym Teun de Jagerdreef 3	46%	47%	47%	48%	48%	46%	37%	0%	49%	53%	52%	56%	49%
Gym Victor Hugoplantsoen	68%	87%	70%	72%	80%	63%	47%	0%	65%	68%	65%	73%	69%
Gym VI.Houtrakgracht 598	73%	75%	74%	70%	66%	64%	56%	0%	44%	52%	52%	59%	62%
Gym Weerdsingel WZ 22	61%	73%	63%	68%	68%	53%	36%	0%	53%	58%	58%	56%	59%
Gym Weve laan 2 -4	81%	87%	78%	81%	78%	72%	80%	0%	68%	76%	77%	82%	78%
Gym Willibrordusstr 45	51%	51%	48%	48%	46%	48%	41%	0%	52%	56%	55%	56%	50%
Gym Winterboeidreef 8	49%	51%	47%	44%	47%	36%	25%	0%	65%	68%	37%	53%	48%
Totaal sporthallen	80%	83%	59%	56%	37%	26%	31%	0%	45%	65%	65%	82%	57%
Totaal sportzalen	50%	57%	43%	45%	40%	35%	32%	0%	44%	56%	47%	55%	50%
Totaal gymzalen	56%	60%	55%	54%	51%	48%	41%	0%	46%	50%	50%	51%	56%

Bijlage 3 Sportaanbod per sportaccommodatie

Een sport is als aanbod opgenomen als deze in 2013 minimaal 1 keer in de sportaccommodatie is beoefend.

		Badminton	Basketbal	Bewegingson- derwijs	Floorball	Baie/condit ning/dans	Handbal	Tafeltennis	Turnen/acro- batiek	Verdedigings- sport	Volleybal	Zaaihoockey	Zaalkorfbal	Zaivoetbal	Overig	Geen sport
Sporthal	Nieuw Welgelegen – Sporthal MF	-	X	X	X	X	X	-	X	X	X	-	-	X	X	X
	Nieuw Welgelegen – Sporthal Topsport	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X	X	-
	Turnhal	-	-	X	-	X	-	-	X	X	-	-	-	-	-	-
	Galgenwaard – Sporthal I (Topsport)	X	X	X	X	X	-	-	-	X	X	X	-	X	X	X
	Galgenwaard – Sporthal II (Bewegingsonderwijs)	X	X	X	X	X	-	-	-	X	X	X	-	X	X	X
	Galgenwaard – Sporthal III (Atletiekhal)	-	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	X	X	X
	Galgenwaard – Sporthal III (lage gedeelte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-
	Cultuurcampus – Sporthal	X	X	X	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X	X	-
	Cultuurcampus – Schakelzaal	-	X	X	-	-	-	-	-	X	X	-	X	-	X	-
	De Dreef	-	X	X	-	X	X	-	-	X	X	-	X	X	X	-
	De Paperclip	X	X	X	X	X	X	-	-	X	-	-	X	X	X	X
	Europahall	X	-	X	-	X	X	-	-	-	-	X	X	X	X	-
	Hoograven	X	-	X	-	X	X	-	-	X	X	X	X	X	X	X
	Lunetten	X	-	X	X	-	X	-	-	X	X	X	-	X	X	X
	Sportcampus	X	X	X	-	X	X	-	X	-	X	-	-	X	X	X
	Weide Wereld	X	-	X	-	X	X	-	-	X	X	-	-	X	X	X
	Zuilen	X	X	X	-	X	X	-	-	X	X	-	X	X	X	-
Sportzaal	Broos Gerssenzaal	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X	X	-
	Fletiozaal	X	X	X	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	-
	De Speler	-	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X	X	X
	Marezaal	X	-	X	-	X	-	X	-	-	X	-	-	X	X	-
	Forum 't Zand	X	X	X	-	X	X	-	-	X	X	-	-	X	X	X
	Forum Waterwin	X	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	X	X	-
	Kindercluster Voorn	-	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	-
	Forum Hart van Noord	-	X	X	-	X	X	-	X	X	X	-	-	X	X	X
Gymzaal	A'damsestraatweg 3	X	-	X	-	X	-	-	X	X	X	-	-	-	X	X
	Bangkokdreef 2	-	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	-
	Beiroetdreef 3	-	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	X	-
	Bijkershoeklaan 6	-	X	X	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Binnentuinlaan 6	-	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	X	X
	Cremerstraat 378	-	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	X	X	X
	Deken Roesstraat 2g	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Duurstedelaan A	-	-	X	-	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-
	Duurstedelaan B	-	-	X	-	X	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-
	E. Hullebroeckstr 64	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	X	-
	Fock, Andreaalaan 9	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	-
	Franz Schubertstraat	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Goeree 4	-	X	X	X	X	-	-	-	X	X	-	X	-	X	X
	Goeree 6	-	X	X	X	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	-
	Grebbeberglaan 15	-	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	X	X
	Grote Trekdreef 3	-	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	-
	Kweektuinlaan A	-	-	X	-	-	-	X	-	X	-	X	X	-	X	-
	Kweektuinlaan B	-	-	X	-	X	-	X	-	X	-	-	-	-	X	-
	Lingestraat 2 B	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	X	-	X	-
	Ln v Chartreuse 166	-	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	X	-	X	X
	M. van Meelstraat 1a	-	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Maetsuykerstraat 2	-	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	-
	Marco PoloIn 487	-	X	X	-	-	-	-	-	X	X	X	-	-	X	X
	Marco PoloIn 523	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	X	-	X	X	-
	Maria v. Reedestr 4	X	-	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Mereveldlaan 3	X	-	X	-	X	-	-	X	X	X	-	-	-	X	-
	Nolenslaan 33 B	-	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	-
	Opzoomerstraat 1	X	X	X	-	X	-	-	X	X	X	-	-	-	X	-
	Oude Kerkstraat 2	X	-	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Pagelaan beneden	-	-	X	-	X	-	X	-	X	-	-	-	-	X	-
	Pagelaan boven	-	-	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-
	Pieterskerkhof 10	X	-	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Pr. Margrietstr. 18	-	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	X	X	-
	Prof. Bavinckstr 5	-	-	X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-
	Prof.v.BemmelenIn 51a	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	X	X
	Ramsesdreef 190	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ridderlaan 2	X	-	X	-	X	-	-	-	-	X	-	X	-	X	-
	Schoolpl. 6/Schoolstr	X	-	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Schoolstraat 13	-	-	X	-	X	-	-	X	X	X	-	-	-	X	X
	Stauntonstraat 9	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Ten Veldestraat 94	-	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	X	-
	Teun de Jagerdreef 3	X	-	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Victor Hugoplantsoen	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	VI.Houtrakgracht 598	-	X	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	X	X
	Weerdsingel WZ 22	-	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	X	X
	Wevelaan 2 – 4	X	X	X	-	X	-	-	-	X	X	-	-	-	X	X
	Willibrordusstr 45	-	X	X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-
	Winterboeidreef 8	-	-	X	-	X	-	-	-	X	X	-	X	-	X	-
Totaal sporthal		11	10	16	5	12	9	0	3	12	14	6	6	14	16	9
Totaal sportzaal		5	7	8	0	8	2	2	2	7	6	0	0	7	8	3
Totaal gymzaal		19	21	48	4	44	0	6	4	41	32	3	6	3	44	22
Totaal		35	38	72	9	64	11	8	9	60	52	9	12	24	68	34

Bijlage 4 Betrokken personen en organisaties

Geïnterviewde personen

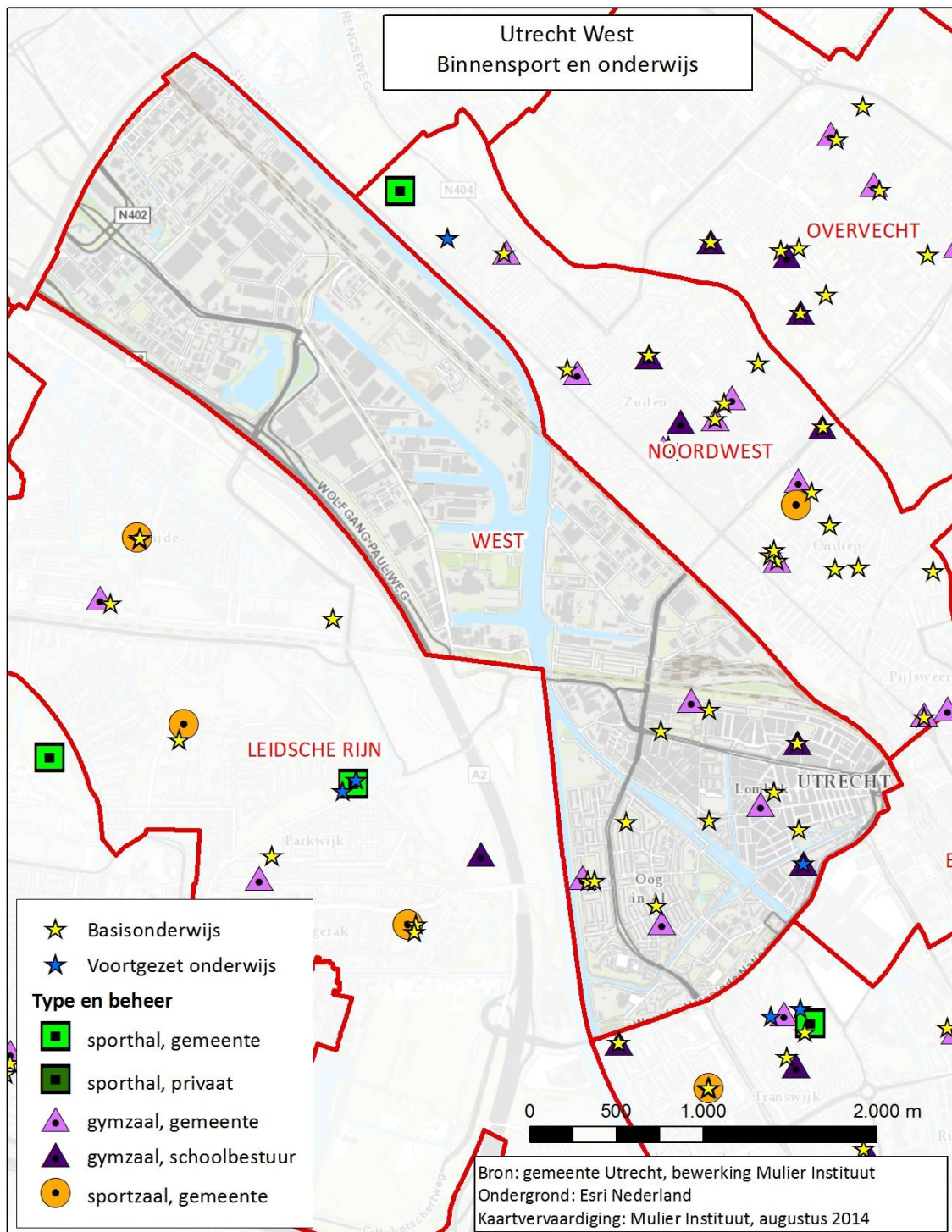
Interview 1	VSU en Zaalverdelingscommissie
Aanwezig:	Shams Raza, manager breedtesport Gerard Pot, bestuurslid zaalsporten, voorzitter zaalverdelingscommissie
Interview 2	(telefonisch) eigenaar particuliere sporthal
Aanwezig:	Rob Veldhuis, eigenaar Sportcentrum Oudenrijn
Interview 3	eigenaar particuliere sporthal
Aanwezig:	Ron de Bakker, voorzitter huurcommissie sporthal Hercules en verantwoordelijke voor de exploitatie van sporthal Hercules
Interview 4	Gebruiker sporthal
Aanwezig:	Gerard Braspenning, particuliere huurder (zaalvoetbal) Hans de Wind, voorzitter korfbalvereniging (in De Greef)
Interview 5	Harten voor sport
Aanwezig:	Rob Nillezen, directeur Harten voor Sport Tom Schrurs, buurtsportcoach Overvecht met doelgroep volwassenen en ouderen

Leden Klankbordgroep

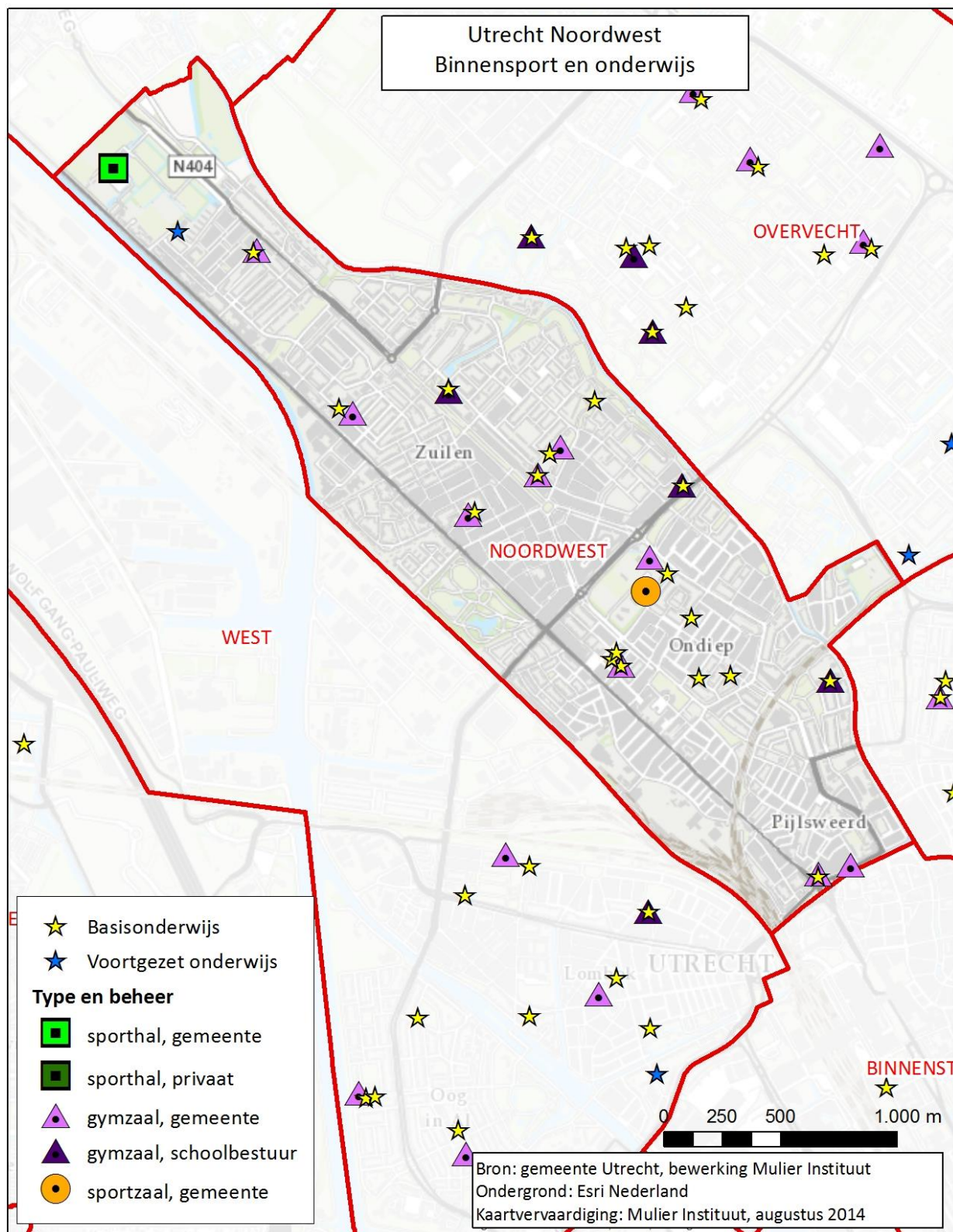
VSU	Shams Raza
Harten voor Sport	Ronald Hennekes en/of Rob Nillezen
Zaalverdelingscie + Sportnetwerken	Gerard Pot, voorzitter ZVC Joop Schwartz, handbal, ZVC Petra Berk, volleybal, ZVC Branko Klawer, badminton, ZVC Chris Heukels, basketbal, ZVC Margreet Hoekstra, korfbal, ZVC Joost Kock, topsport en zaalhockey, ZVC Barbara Burgering, zaalhockey, ZVC Karola Mulder, atletiek, ZVC Jolanda van Eeuwijk, kleine verenigingen/toernooien, ZVC
Pilot sporthal in zelfbeheer	Gerard Pot (ook ZVC) Bernhard Pikelharing
Studentensport Sportraad	Niki Wijnen Pepijn van den Beek
Studentensport Olympos	Cees Verhoef
Onderwijs	Wim Bisseling
<i>Eigenaren particuliere hallen</i>	
Hercules	Ron de Bakker
Ouderijn	Rob Veldhuis

Bijlage 5 Locaties voor binnensport en onderwijs per wijk

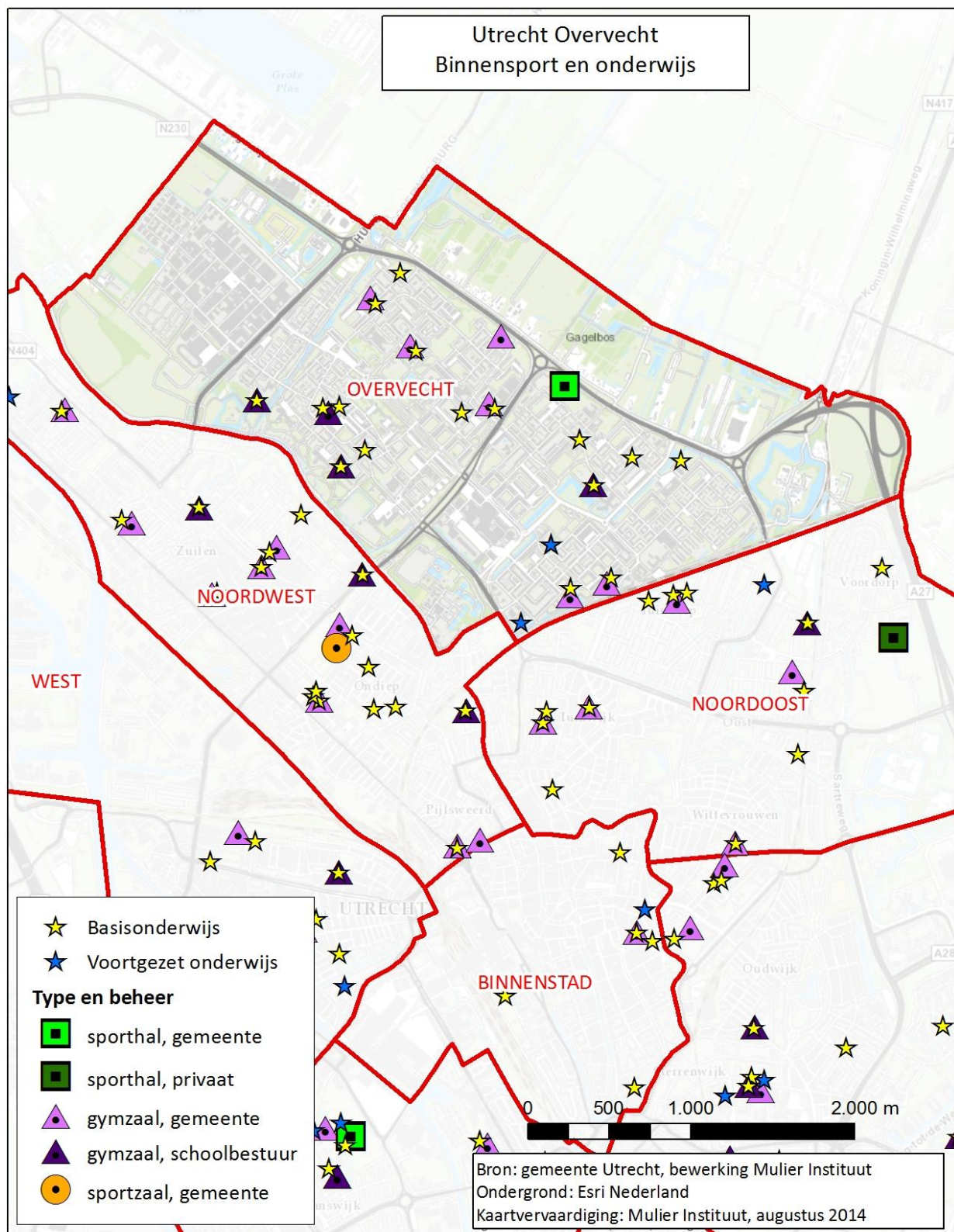
Figuur B5.1 West

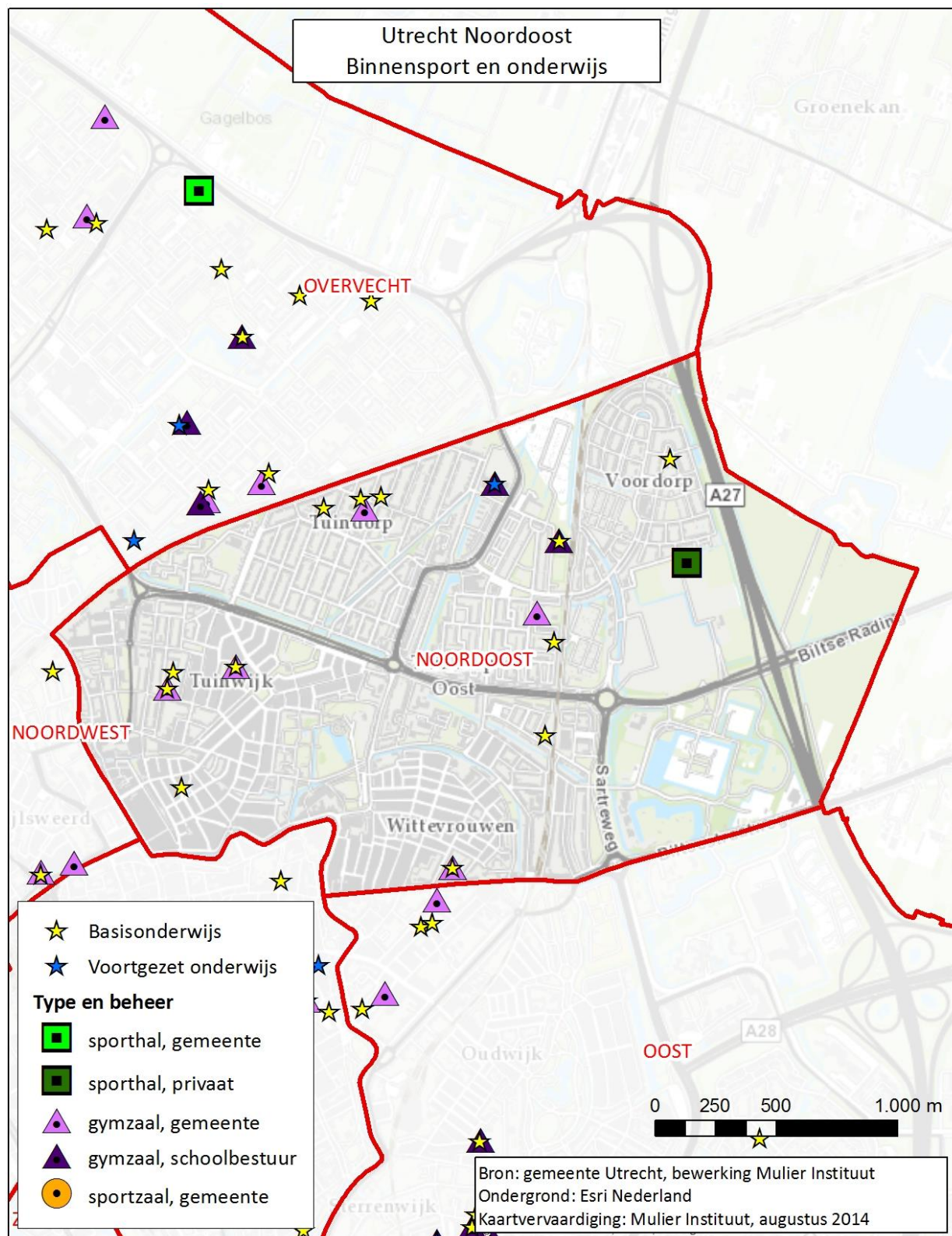
Figuur B5.2 Noordwest

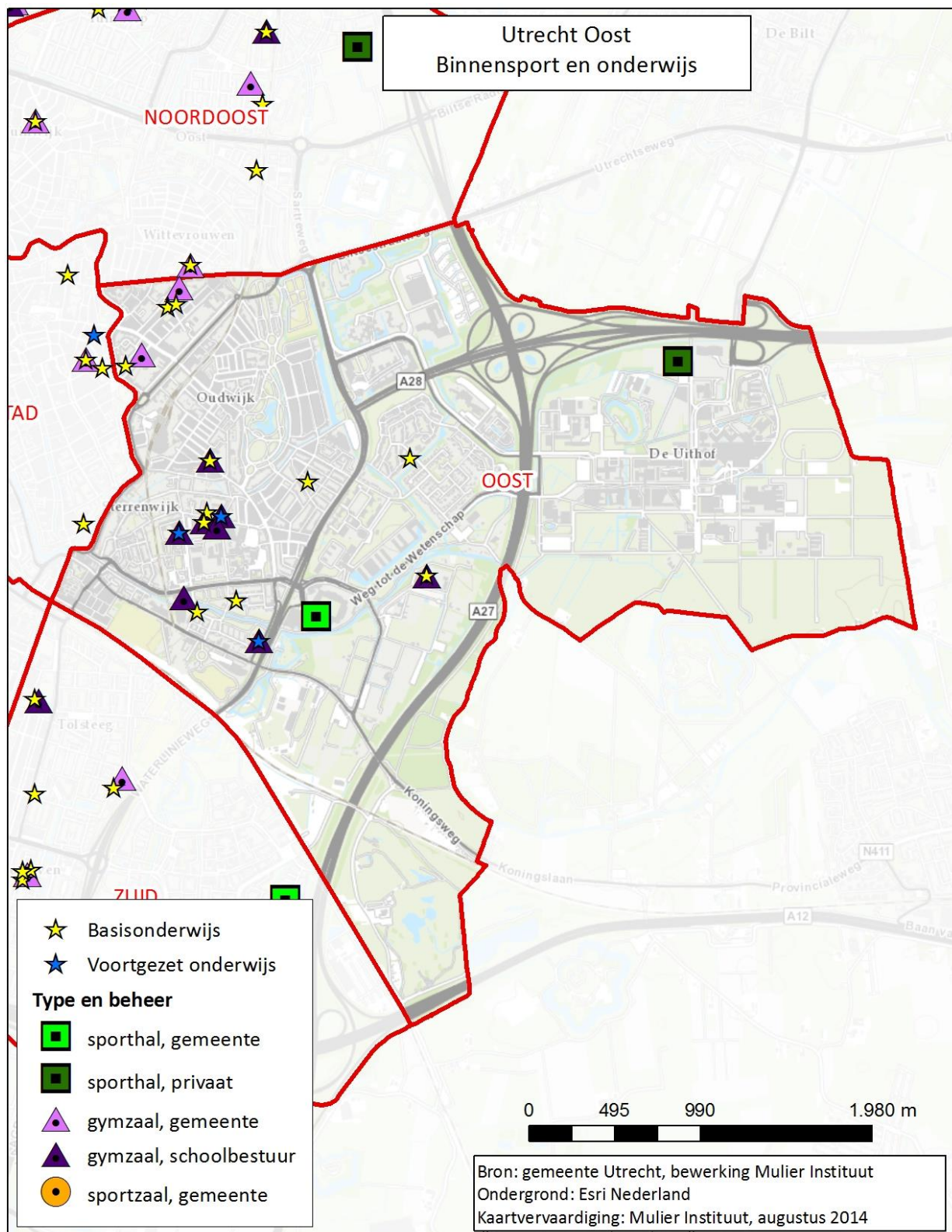
Figuur B5.3 Overvecht

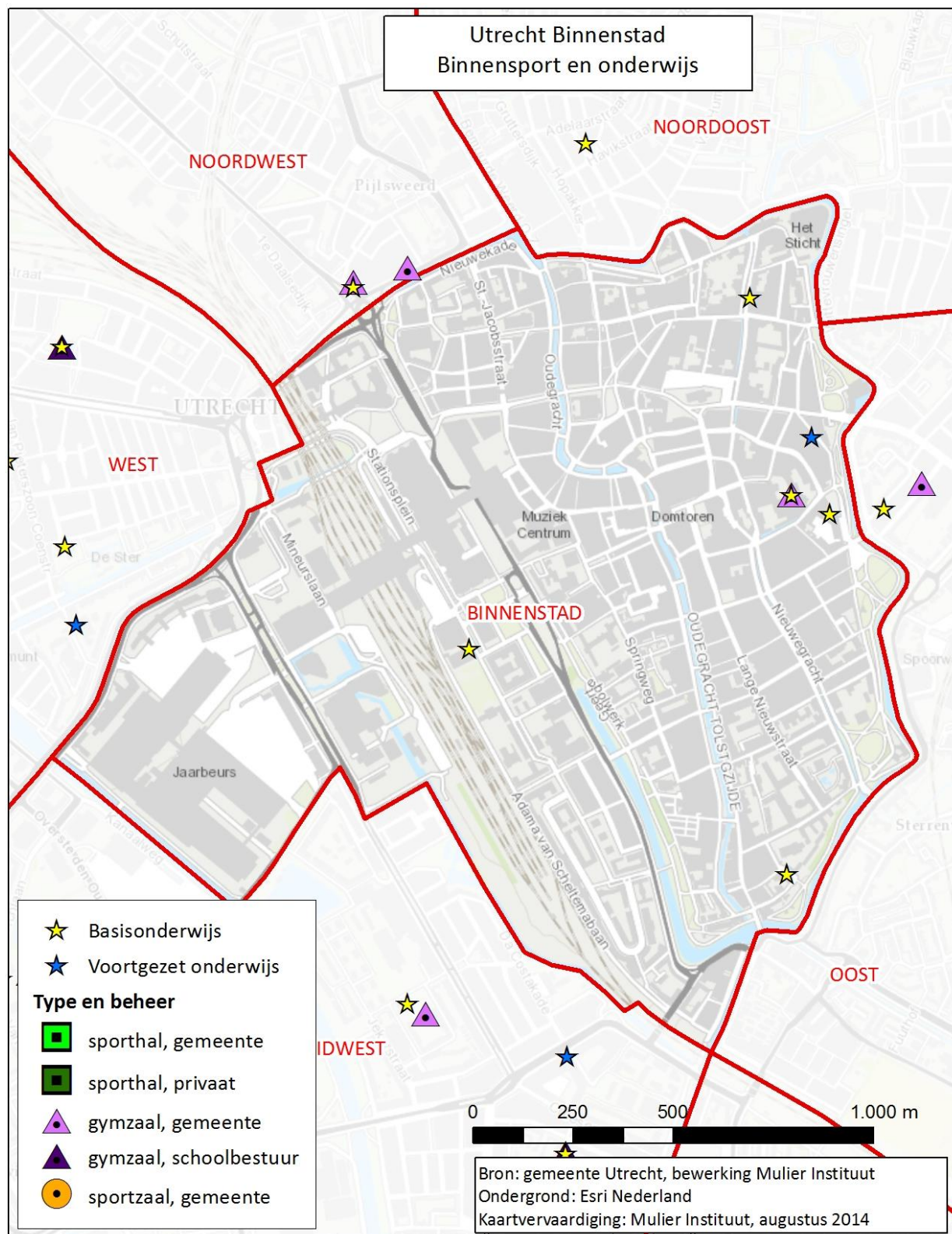
Figuur B5.4 Noordoost

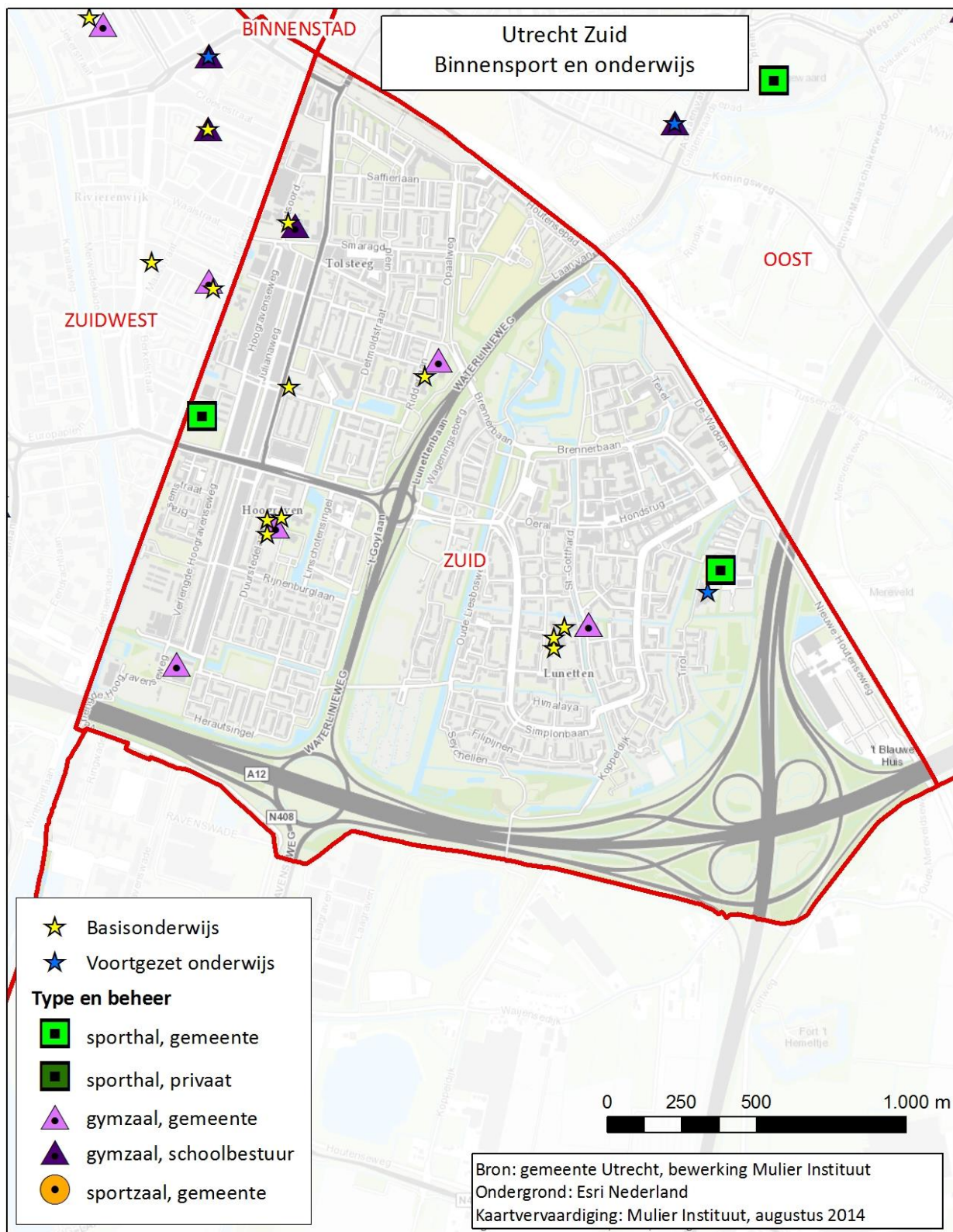
Figuur B5.5 Oost

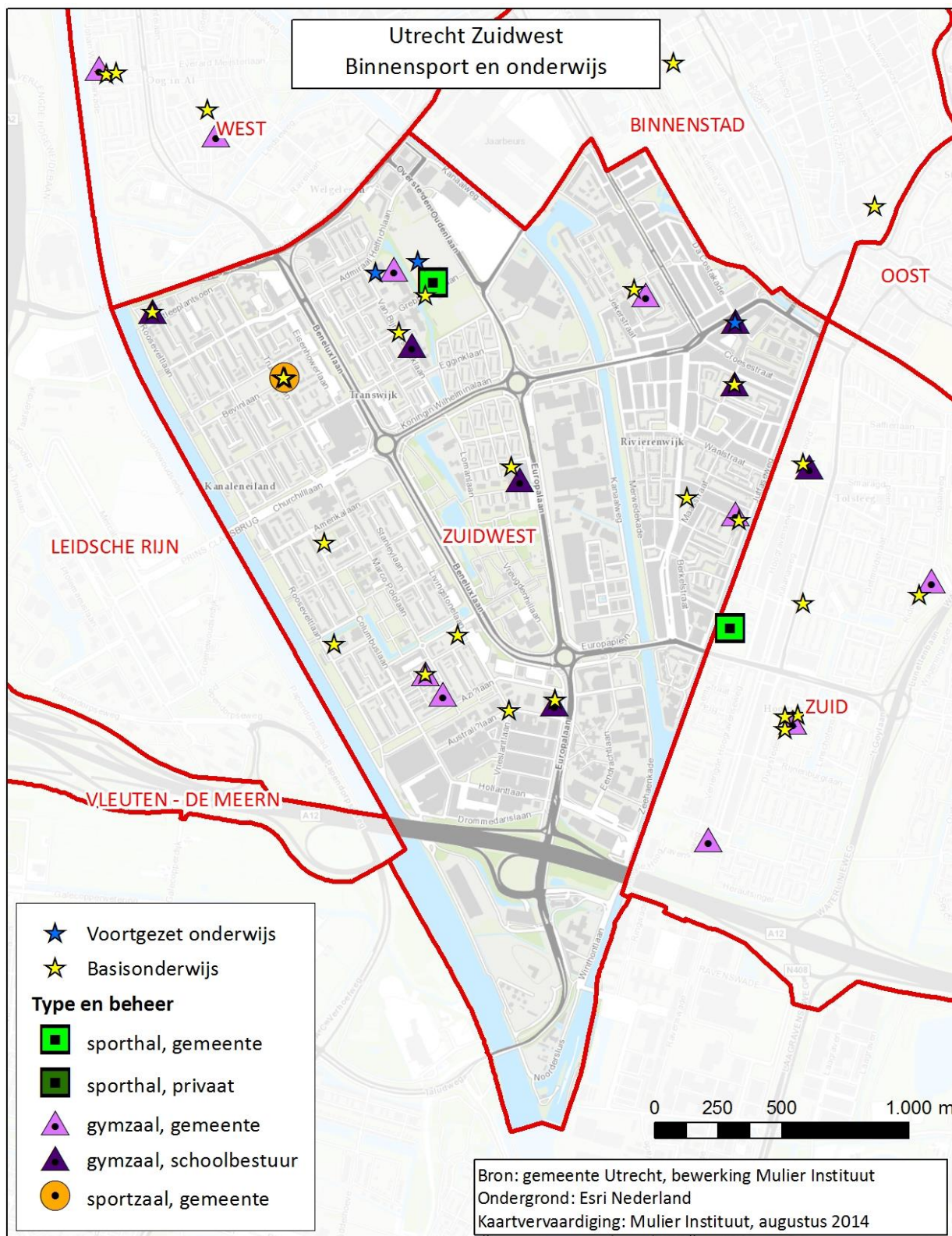
Figuur B5.6 Binnenstad

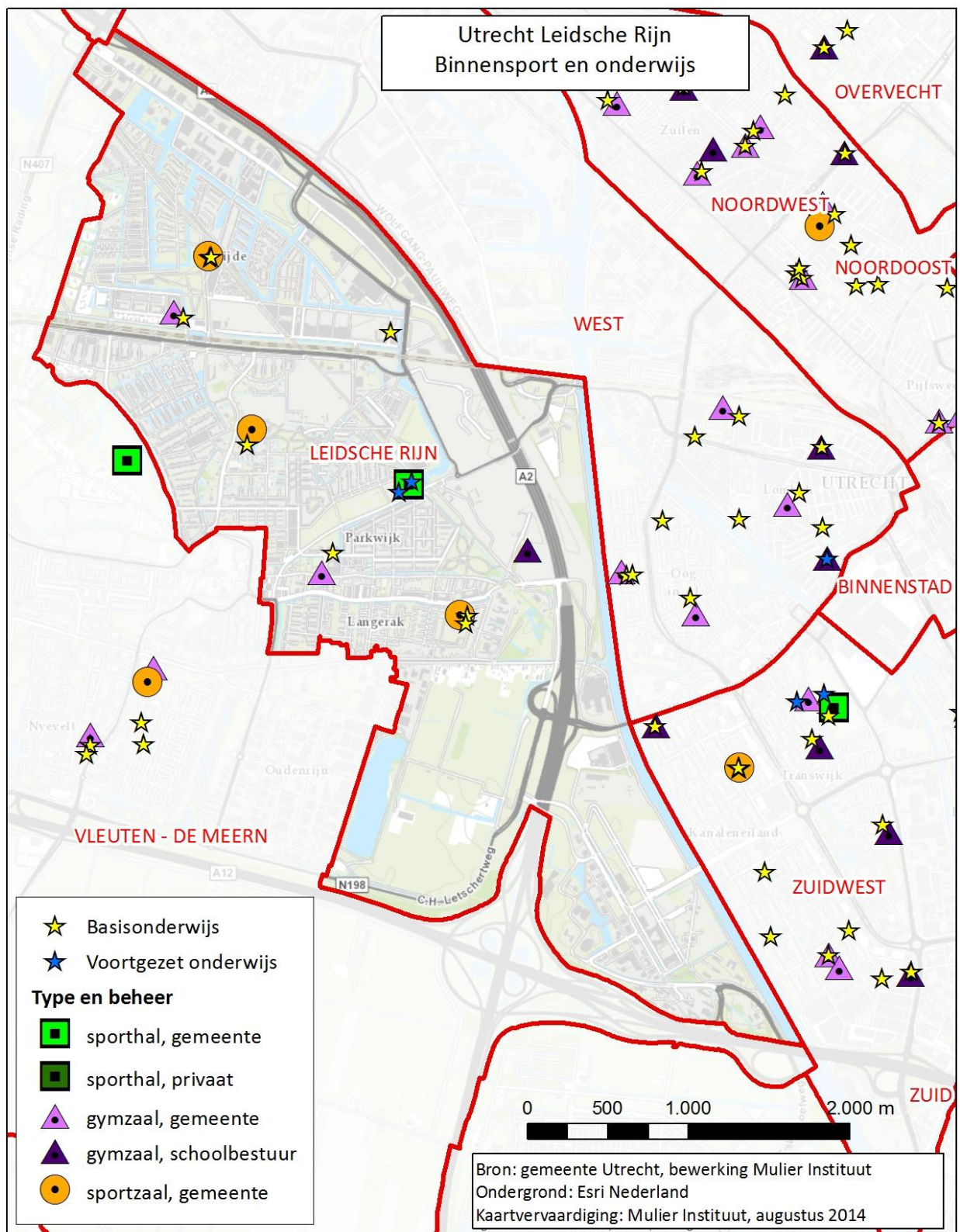
Figuur B5.7 Zuid

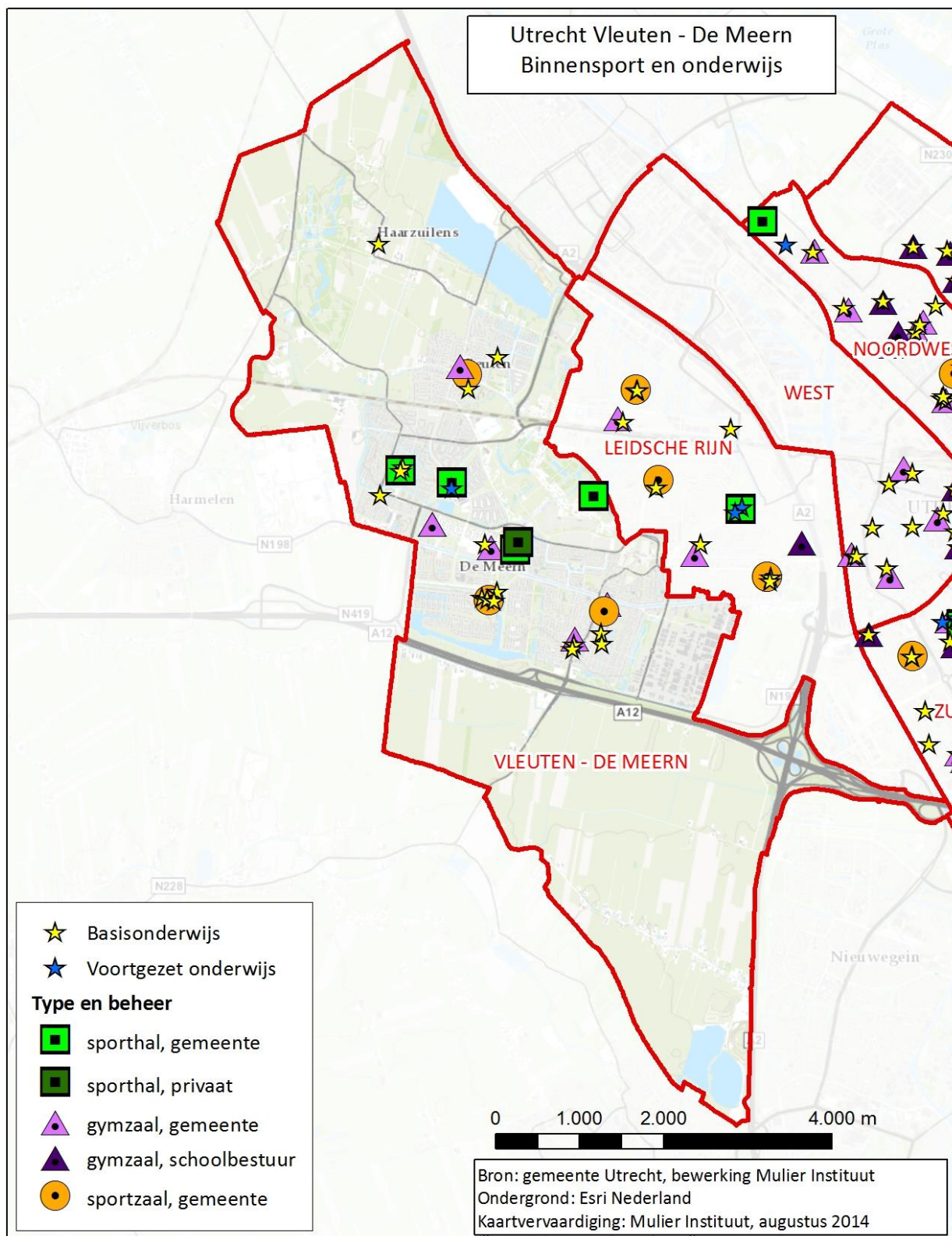
Figuur B5.8 Zuidwest

Figuur B5.9 Leidsche Rijn

Figuur B5.10 Vleuten - De Meern

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl